

การพัฒนาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้แบบฝึก
เขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

วิภา ทองบุรี

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

2551

**DEVELOPMENT CREATIVE WRITING ABILITIES BY CREATIVE
WRITING EXERCISES FOR PRAHOMSUKSA 1 STUDENTS**

Wipha Thongburi

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Degree of Education Field in Curriculum and Instruction Pibulsongkram**

Rajabhat University

2008

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์

การพัฒนาความสามารถในการเขียนสร้างสรรค์โดยใช้
แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 1

ชื่อนักศึกษา

นางวิภา ทองบุรี

สาขาวิชา

หลักสูตรและการสอน

สถานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

รองศาสตราจารย์ ดร.ช่อลัดดา ขวัญเมือง

กรรมการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดนยา วงศ์ระชะชัย

คณะกรรมการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม อนุมัติให้บัณฑิตวิทยานิพนธ์ฉบับนี้
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

.....ประธานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา

(ดร.สว่าง กุพัฒนวิบูลย์)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ 2551

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์)

.....รองประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ช่อลัดดา ขวัญเมือง)

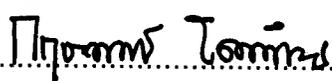
.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดนยา วงศ์ระชะชัย)

.....กรรมการสถิติ/วิจัย
(ดร.เอ่อมพร หลินเจริญ)

.....ผู้ทรงคุณวุฒิ
(รองศาสตราจารย์ชาดา กลิ่นเจริญ)

.....กรรมการและเลขานุการ
(ดร.กตยากาญจน์ โตพิทักษ์)

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์

การพัฒนาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้
แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 1

ผู้วิจัย

วิภา ทองบุรี

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.ชอลัดดา ขวัญเมือง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดนยา วงศ์ชนะชัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ตามเกณฑ์ 75/75 และเพื่อทดลองใช้แบบฝึกและศึกษา
ผลการทดลองใช้แบบฝึก โดยการเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ก่อนสอนกับหลังสอนโดยใช้แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์กับกลุ่ม
ตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550
โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก เครื่องมือที่ใช้ใน
การวิจัย ได้แก่ แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ คู่มือการใช้แบบฝึกเชิงสร้างสรรค์ และแบบวัด
ความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต
(\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.) และสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน คือ ค่าที (t-test
dependent) ผลการวิจัยพบว่า

1. แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน
20 แบบฝึกโดยภาพรวมมีประสิทธิภาพเท่ากับ 95.07/88.07 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 75/75
2. ความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
หลังสอนสูงกว่าก่อนสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

หลักสูตร ครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา หลักสูตรและการสอน
ปีการศึกษา 2551

ลายมือชื่อนักศึกษา.....
ลายมือชื่อสถานที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่อกรรมการที่ปรึกษา.....

Title DEVELOPMENT OF CREATIVE WRITING ABILITIES FOR
PRATHOMSUKSA 1 STUDENTS BY USING CREATIVE WRITING
EXERCISES

Author Mrs.Wipha Thongburi

Advisors Associate Professor Dr. Shauladda Kwanmuang
Assistant Professor Danaya Vongthanachai

The purposes of this study were as follows: to construct and find out the efficiency of the creative writing exercises for Prathomsuksa 1 students, based on 75/75 criteria; to test the exercises and evaluate its outcome by comparing the creative writing abilities of Prathomsuksa 1 students who were studying creative writing exercises which were given to them before and after studying with creative writing lessons.

The sample of this study were Prathomsuksa 1 students of the Demonstration School of Pibulsongkram Rajabhat University, Amphur Muang, Phitsanulok Province in the 2nd semester of Academic Year 2007. The instruments used in the study were creative writing exercises, instruction manual for using creative writing exercises, and measuring for creative writing skills. The statistics used in the data analysis were arithmetic mean (\bar{X}), standard deviation (S.D.), and t-test dependent.

The research findings were as follows:

1. The efficiency of the creative writing exercises for Prathomsuksa 1 students was 95.07/88.07, which was higher than the standard level (75/75).

2. The creative writing abilities for Prathomsuksa 1 students, after being taught with the creative writing lessons, were higher than before being taught with the creative writing lesson with statistical significance at .01.

Department: Master of Education

Field of Study: Curriculum and Instruction

Academic Year: 2008

Student's Signature.....*Wipha Thongburi*

Advisor's Signature.....*Shauladda*

Co-Advisor's Signature.....*DANAYA*

สารบัญ

บทที่	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ญ
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
จุดมุ่งหมายการวิจัย.....	3
สมมติฐานการวิจัย.....	3
ขอบเขตการวิจัย.....	3
ประชากร.....	3
กลุ่มตัวอย่าง.....	3
เนื้อหา.....	3
ตัวแปรในการวิจัย.....	4
ระยะเวลาในการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
ประโยชน์ที่ได้รับ.....	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
แนวคิดเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์.....	8
ความหมายของความคิดสร้างสรรค์.....	8
ทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์.....	10
องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์.....	12
ความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์.....	14
คุณลักษณะของผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์.....	15
การส่งเสริมและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์.....	18
ขั้นตอนการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์.....	21

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ครูกับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์.....	23
ลักษณะของครูที่ช่วยให่เกิดความคิดสร้างสรรค์.....	25
ทักษะทางการคิดที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดสร้างสรรค์.....	27
ความสัมพันธ์ระหว่างความคิด การพูด การเขียน และการกระทำ เชิงสร้างสรรค์.....	29
เครื่องมือที่ใช้ในการวัดความคิดเชิงสร้างสรรค์.....	29
แนวคิดเกี่ยวกับการเขียนเชิงสร้างสรรค์.....	31
ความหมายของการเขียนเชิงสร้างสรรค์.....	31
ความมุ่งหมายของการเขียนเชิงสร้างสรรค์.....	31
ลักษณะของการเขียนเชิงสร้างสรรค์.....	32
หลักในการจัดกิจกรรมการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์.....	33
องค์ประกอบของการเขียนเชิงสร้างสรรค์.....	34
ทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์.....	35
แนวทางการส่งเสริมการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์.....	37
กิจกรรมการเขียนเชิงสร้างสรรค์.....	38
รูปแบบการเขียนเชิงสร้างสรรค์.....	40
ข้อเสนอแนะสำหรับครูในการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์.....	41
ประโยชน์ของการเขียนเชิงสร้างสรรค์.....	42
การประเมินผลการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์.....	43
แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาแบบฝึก.....	44
ความหมายของแบบฝึก.....	44
ลักษณะของแบบฝึกที่ดี.....	45
หลักการสร้างแบบฝึก.....	45
หลักการทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบฝึก.....	46
ขั้นตอนในการสร้างแบบฝึก.....	47
การหาประสิทธิภาพของแบบฝึก.....	47
ประโยชน์ของแบบฝึก.....	48
ข้อเสนอแนะในการใช้แบบฝึก.....	49

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544.....	50
ความสำคัญของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย.....	50
สาระ.....	50
มาตรฐานการเรียนรู้.....	50
กระบวนการเรียนรู้.....	51
แนวการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย.....	53
การสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย.....	55
การวัดผลและประเมินผลกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย.....	56
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียนเชิงสร้างสรรค์.....	59
งานวิจัยในประเทศ.....	59
งานวิจัยต่างประเทศ.....	60
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	62
3 วิธีการดำเนินวิจัย.....	63
ตอนที่ 1 การสร้างและการหาประสิทธิภาพของแบบฝึก.....	65
ขั้นที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน.....	65
ขั้นที่ 2 การจัดทำรายละเอียดของแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์.....	66
ขั้นที่ 3 การประเมินคุณภาพเบื้องต้นโดยผู้ทรงคุณวุฒิ.....	71
ขั้นที่ 4 การทดลองใช้ (Try out) เพื่อหาประสิทธิภาพ.....	75
ตอนที่ 2 การทดลองใช้และศึกษาผลการทดลองใช้แบบฝึก.....	77
วัตถุประสงค์.....	78
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	78
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	78
การดำเนินการทดลอง.....	79
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	81
สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	81
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	82
ผลการสร้างและการหาประสิทธิภาพของแบบฝึก.....	82

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ผลการทดลองใช้แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์.....	89
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	90
สรุปผล.....	90
อภิปรายผล.....	91
ข้อเสนอแนะ.....	93
บรรณานุกรม.....	94
ภาคผนวก.....	104
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	105
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือ.....	107
ภาคผนวก ค ผลการตรวจเครื่องมือวิจัย.....	117
ภาคผนวก ง การวิเคราะห์ข้อมูล.....	121
ผลการหาประสิทธิภาพแบบฝึกเขียน เชิงสร้างสรรค์ E ₁ (75 ตัวแรก).....	122
ผลการหาประสิทธิภาพแบบฝึกเขียน เชิงสร้างสรรค์ E ₂ (75 ตัวหลัง).....	124
ผลหาประสิทธิภาพของแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยการทดลอง ภาคสนามตามเกณฑ์ 75/75.....	126
คะแนนความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์.....	127
ภาคผนวก จ แบบประเมินความเหมาะสมของแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ คู่มือ แบบวัดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์.....	128
ภาคผนวก ฉ เกณฑ์การให้คะแนนแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์เกณฑ์ การให้คะแนนแบบวัดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์.....	135
ภาคผนวก ช เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	138
ตัวอย่างแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์.....	139
ตัวอย่างคู่มือการใช้แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์.....	164
แบบวัดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์.....	197

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ประวัติผู้วิจัย.....	200

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1	การประเมินการเขียนรายงานในภาพรวมทั้งหมดโดยใช้ Rubric 5 ระดับ.....	58
2	Rubric เพื่อการประเมินสร้างข้อสรุป.....	58
3	การวิเคราะห์หลักสูตรผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สารการเรียนรู้และเวลาเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1	67
4	แบบแผนการทดลอง.....	79
5	กำหนดการการดำเนินการทดลองใช้แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์.....	80
6	ผลการประเมินคุณภาพแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์.....	84
7	ผลการประเมินคุณภาพคู่มือการใช้แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์.....	85
8	ผลการทดลองใช้แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยทดลองกับนักเรียน 3 คน รวม 3 เรื่อง 20 แบบฝึก.....	86
9	ผลการทดลองใช้แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยการทดลอง แบบกลุ่มเล็ก รวม 3 เรื่อง 20 แบบฝึก.....	87
10	ผลการหาประสิทธิภาพของแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยการทดลองภาคสนาม.....	88
11	ผลการเปรียบเทียบวัดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ก่อนสอน เขียนเชิงสร้างสรรค์และหลังเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้แบบฝึกเขียน เชิงสร้างสรรค์.....	89
12	ผลการประเมินคุณภาพแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จากการประเมินผู้เชี่ยวชาญ.....	117
13	ผลการประเมินคุณภาพคู่มือการใช้แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จากการประเมินผู้เชี่ยวชาญ.....	118
14	ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามของแบบวัดความสามารถ ในการเขียนเชิงสร้างสรรค์กับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง จากผู้เชี่ยวชาญ.....	119
15	ผลการหาประสิทธิภาพการเขียนเชิงสร้างสรรค์ E ₁ (75 ตัวแรก).....	121
16	ผลการหาประสิทธิภาพการเขียนเชิงสร้างสรรค์ E ₂ (75 ตัวหลัง).....	123
17	ผลการหาประสิทธิภาพของแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยการทดลองภาคสนาม ตามเกณฑ์ 75/75.....	125

สารบัญตาราง(ต่อ)

ตาราง		หน้า
18	คะแนนแบบวัดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังสอนโดยใช้แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์.....	126
19	เกณฑ์การตรวจแบบฝึกแต่ละชุดมีคะแนนเต็ม 10 คะแนน.....	135
20	เกณฑ์การใช้คะแนนแบบวัดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์.....	136

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

สารบัญภาพ

แผนภาพประกอบ		หน้า
1	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างคิด.....	29
2	การพัฒนาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้แบบฝึก เขียนเชิงสร้างสรรค์.....	64

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

บทที่ 1 บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ระบุไว้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้นจะต้องเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยมีเป้าหมายให้ผู้เรียนมีลักษณะเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข คนดีหมายถึง คุณลักษณะทางจิตใจและพฤติกรรมของควมมีวินัยและค่านิยมประชาธิปไตย คนเก่งหมายถึง ในการเรียนรู้ที่จะเรียนด้วยตนเองเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่น และเรียนรู้ที่จะทำงานกับผู้อื่น โดยต้องพัฒนาทักษะการคิด ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการจัดการ ทักษะการคิดวิเคราะห์ตนเองและทักษะความเข้าใจผู้อื่น คนที่มีความสุขหมายถึง สุขกาย สุขใจ ลักษณะสุขกายหมายถึง ภาวะที่ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข สุขใจ หมายถึง อารมณ์แจ่มใส มีจิตใจมั่นคงไม่มีความวิตกกังวลและความตึงเครียดมองโลกในแง่ดี สามารถที่ปรับคนให้เข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ รวมทั้งสามารถที่จะหาความสุขจากสิ่งแวดล้อมของตนเองได้ดี จะเห็นว่าการเป็นคนเก่งนั้น นักเรียนจะต้องพัฒนาทักษะการคิด และสามารถถ่ายทอดการคิดของตนให้ผู้อื่นเข้าใจตรงกันได้ด้วยการพูดและการเขียน ตลอดจนสามารถใช้ภาษาได้ในเชิงสร้างสรรค์

ทักษะการเขียนเป็นทักษะหนึ่งที่ใช้ในการสื่อสารความคิดของมนุษย์จากผู้ส่งถ่ายทอดไปยังผู้รับ เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน และก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการสื่อสาร การถ่ายทอดความคิดออกมาเป็นภาษาเขียนได้อย่างสร้างสรรค์ เป็นสิ่งที่พัฒนาได้โดยครูต้องเปิดโอกาสให้นักเรียนเขียนอย่างอิสระหรือให้อิสระภาพในการแสดงความคิดเห็น ครูทุกคนสามารถที่จะกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ได้ด้วยการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงออกทางด้านพฤติกรรมและแสดงความคิดเห็นโดยเสรี จุดปลายทางที่จะช่วยให้นักเรียนได้เขียนอย่างอิสระ คือ เรื่องที่เขียนต้องเหมาะสมกับวัยของเด็ก หรือเป็นสิ่งที่เขาต้องการแสดงออก และไม่ควรเคร่งครัดในเรื่องหลักเกณฑ์ทางภาษา การสะกดคำ หรือกำหนดเกณฑ์ให้มากนัก แต่ควรสนใจเรื่องความคิดและจินตนาการที่เด็กแสดงออกมากกว่า (ศิริรัตน์ หนายมี, 2533 : 4)

การเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นการเขียนที่ส่งเสริมการพัฒนาความคิดได้มาก เพราะเป็นการพัฒนาตัวผู้เรียนถึง 2 ประการ คือ เป็นการฝึกทักษะการคิดเพื่อพัฒนาสมรรถภาพทางการเขียนของนักเรียนให้ดีขึ้น และเป็นการฝึกทักษะการเขียนเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนให้กว้างขวางขึ้น (ขจิตพรธน ประดิษฐ์พงศ์, 2535 : 4) การเขียน

เชิงสร้างสรรค์ต้องฝึกตั้งแต่ในระดับชั้นที่เด็กเริ่มเขียนภาษาไทยได้เป็นคำแล้ว เด็กจะสามารถนำคำต่าง ๆ มาเขียนเป็นกลุ่มคำ เขียนเป็นประโยค เขียนข้อความบรรยายภาพ เด็กที่สามารถเริ่มสอนได้ คือในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 (กรรณิการ์ พวงเกษม, 2534 : 39) สอดคล้องกับความคิดเห็นของ ฉวีวรรณจินดาพล (2528 : 60) ที่กล่าวว่า การเขียนแบบสร้างสรรค์ไม่ได้จำกัดว่าจะต้องสอนในระดับมัธยมศึกษาหรือระดับสูงขึ้นไปเท่านั้น แม้แต่ในระดับประถมศึกษาที่สอนได้เช่นกัน เพราะการเรียนการสอนในระดับอนุบาลปัจจุบัน นอกจากจะมุ่งส่งเสริมให้เตรียมความพร้อมด้านการเรียนรู้ เพื่อการเรียนระดับสูงต่อไป และการอยู่ร่วมกับผู้อื่นแล้วยังเป็นการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กด้วย ส่วนการจัดการเรียนการสอนนั้น ผู้สอนสามารถปรับการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับวัย และสติปัญญาของเด็กได้ประกอบกับเด็กในช่วงอายุระดับประถมศึกษาเป็นช่วงที่มีความจินตนาการมาก จึงควรส่งเสริมหลาย ๆ ด้าน ให้มีความคิดริเริ่ม กล้าแสดงออก และสามารถเรียนรู้ที่จะแยกความผิดออกจากความจริงได้ นอกจากนี้ถ้าเด็กได้รับการฝึกฝนการเขียนแบบสร้างสรรค์ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาแล้วจะช่วยส่งเสริมการเขียนแบบต่าง ๆ ในระดับสูงต่อไปด้วย ในปัจจุบันพบว่าการสอนทักษะการเขียนค่อนข้างมีปัญหาและอุปสรรค เนื่องจากนักเรียนเคยชินกับการเรียนที่ตอบคำถามความรู้ ความจำ และลักษณะข้อสอบก็ไม่เอื้อในการคิดและเขียน เพราะเป็นข้อสอบแบบปรนัยเป็นส่วนใหญ่ ทำให้นักเรียนขาดทักษะในการคิดและเขียน (ภานุวัฒน์ จิระกรานนท์, มกราคม-เมษายน 2542 : 25) ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ อุทัยวรรณ ปิ่นประชาสรร (2538 : 2) ที่ว่า การเขียนมีอุปสรรคและปัญหามากมาย สาเหตุมาจากพื้นฐานการเขียนของเด็กในระดับประถมศึกษาไม่ได้รับการฝึกฝนเท่าที่ควร นักเรียนไม่รู้จักเลือกสรรถ้อยคำในการเขียน และขาดความคิดสร้างสรรค์ จึงทำให้การเขียนขาดประสิทธิภาพสื่อความหมายไม่เข้าใจ ขาดความคิดพิจารณา จดจำคำผิดไปใช้ทำให้เกิดความผิดพลาด การพัฒนาทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ควรจะได้เน้นกันในระดับประถมศึกษา เพราะจากการวิจัยหลาย ๆ เรื่อง และตามหลักจิตวิทยาพัฒนาการเด็กพบว่า เด็กวัยนี้เป็นช่วงที่มีความคิดสร้างสรรค์ทางด้านภาษาเป็นอย่างดี เพราะเป็นที่มีความสนใจและมีจินตนาการในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ดี (นิจ จันท์มล, ม.ป.ป. : 6)

การฝึกให้นักเรียนเป็นผู้ที่มีความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์นั้น จะก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการถ่ายทอดความคิดและสื่อความหมาย และส่งผลต่อเนื่องไปยังการพัฒนาประสิทธิภาพของทรัพยากรบุคคล ซึ่งนับได้ว่าการฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญยิ่งที่ควรจะต้องปลูกฝังและพัฒนาให้นักเรียนให้เป็นผู้ที่มีความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ตั้งแต่ระดับชั้นต้น ๆ

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงพัฒนาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เพื่อให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ทั้งนี้เพราะนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เป็น

ชั้นเริ่มต้นเรียนในการศึกษาภาคบังคับ นักเรียนเริ่มต้นอ่านเขียนเป็นคำได้แล้ว เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกฝนการเขียนโดยใช้จินตนาการ และสามารถสื่อความด้วยภาษาเขียนอย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งก่อให้เกิดผลเชื่อมโยงไปถึงการวางพื้นฐานทักษะทางภาษาให้เจริญก้าวหน้าในระดับชั้นสูงต่อไป

จุดมุ่งหมายการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพ แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75
2. เพื่อทดลองใช้แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ และศึกษาผลการทดลองใช้ โดยการเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ก่อนสอนกับหลังสอน โดยใช้แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

สมมติฐานการวิจัย

ความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่สอนเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์หลังสอนสูงกว่าก่อนสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 40 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งมีจำนวน 2 ห้อง และทำการสุ่มอย่างง่ายมา 1 ห้อง จำนวน 20 คน

3. เนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย คือ สาระการเรียนรู้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยแบ่งเนื้อหาเป็น 3 เรื่อง คือ

เรื่องที่ 1 การสร้างคำ

เรื่องที่ 2 การสร้างประโยค

เรื่องที่ 3 การเขียนข้อความบรรยายภาพ

4. ตัวแปรในการวิจัย

4.1 ตัวแปรจัดกระทำ คือ การสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์

4.2 ตัวแปรตาม คือ ความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์

5. ระยะเวลาในการวิจัย

ใช้เวลาในการทดลองใน 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 วัน วันละ 1 ชั่วโมง รวม 40 ชั่วโมง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง การแสดงออกด้านความสามารถของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในการสร้างคำ สร้างประโยค และเขียนข้อความบรรยายภาพ ที่แสดงออกถึงความคิดอย่างสร้างสรรค์ โดยระบายความคิดจากประสบการณ์ต่าง ๆ ตามที่ได้พบเห็น นำเสนอออกมาในทางสร้างสรรค์ และเข้าใจแนวคิดของคนอื่น ออกมาแล้ว และเขียนเป็นตัวหนังสือ ด้วยถ้อยคำที่แสดงให้เห็นถึงความความคิดหรือข้อเสนอแนะที่น่าสนใจ โดยมีได้ลอกเลียนแบบใคร วัดได้จากแบบวัดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2. แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง การจัดประสบการณ์ให้นักเรียน เพื่อฝึกความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยในแบบฝึกประกอบด้วย ชื่อแบบฝึก คำชี้แจง ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง เวลาที่ใช้ สื่อ เนื้อหา กิจกรรม การประเมินผล ซึ่งแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ แบ่งออกเป็น 3 เรื่อง รวม 20 แบบฝึก ดังนี้

เรื่องที่ 1 การสร้างคำ มี 8 แบบฝึก ประกอบด้วย

แบบฝึกที่ 1 เขียนคำจากภาพ

แบบฝึกที่ 2 สร้างคำใหม่จากพยัญชนะที่กำหนดให้

แบบฝึกที่ 3 สร้างคำใหม่โดยการประสมคำ

แบบฝึกที่ 4 สร้างคำใหม่จากคำที่กำหนดให้

แบบฝึกที่ 5 หาคำที่มีความหมายตรงกันข้ามกับคำที่กำหนด

แบบฝึกที่ 6 หาคำที่ลงท้ายด้วยพยัญชนะที่กำหนดให้

แบบฝึกที่ 7 เขียนคำจากลักษณะ

แบบฝึกที่ 8 บอกประโยชน์ของสิ่งของที่กำหนดให้

เรื่อง 2 การสร้างประโยค มี 7 แบบฝึก ประกอบด้วย

แบบฝึกที่ 1 เขียนคำที่กำหนดให้แต่งประโยค

แบบฝึกที่ 2 คัดคะเนสิ่งที่จะเกิด

แบบฝึกที่ 3 มองภาพแล้วแสดงความรู้สึก

แบบฝึกที่ 4 เขียนประโยคจากภาพ

แบบฝึกที่ 5 เขียนประโยคจากภาพโดยลำดับเรื่องราวจากภาพ

แบบฝึกที่ 6 เขียนประโยคโดยใช้คำที่กำหนดให้

แบบฝึกที่ 7 นำคำที่กำหนดให้แต่งประโยคให้ได้มากที่สุด

เรื่อง 3 การเขียนข้อความบรรยายภาพ มี 5 แบบฝึก ประกอบด้วย

แบบฝึกที่ 1 ตั้งชื่อเรื่อง

แบบฝึกที่ 2 พุดและเขียนคำพุดของตัวละครให้สัมพันธ์กัน

แบบฝึกที่ 3 พุดและเขียนตามจินตนาการจากการดูภาพ

แบบฝึกที่ 4 ดูภาพที่กำหนดให้และตั้งชื่อเรื่องให้ได้มากที่สุด

แบบฝึกที่ 5 บรรยายภาพตามจินตนาการ

3. ประสิทธิภาพของแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง คุณภาพของแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งวิเคราะห์ได้จากผลของกระบวนการและผลของการทดสอบ ซึ่งใช้เกณฑ์ 75/75 ดังนี้

75 ตัวแรก หมายถึง ค่าเฉลี่ยของคะแนนจากการเขียนเชิงสร้างสรรค์ แต่ละแบบฝึก โดยได้ค่าเฉลี่ยอย่างน้อยร้อยละ 75 ของคะแนนเต็ม

75 ตัวหลัง หมายถึง ค่าเฉลี่ยของคะแนนจากการวัดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์หลังเรียนแต่ละแบบฝึก โดยได้ค่าเฉลี่ยอย่างน้อยร้อยละ 75 ของคะแนนเต็ม

4. นักเรียน หมายถึง ผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

5. โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม หมายถึง สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ที่จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ได้แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่เหมาะสมกับการพัฒนาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

2. ได้แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นแนวทางในการพัฒนาการเขียนเชิงสร้างสรรค์
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนอื่น ๆ

3. ได้แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นแนวทางในการพัฒนาการสอนเขียน
เชิงสร้างสรรค์สำหรับครูที่สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ในโรงเรียนอื่น ๆ

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์

- 1.1 ความหมายของความคิดสร้างสรรค์
- 1.2 ทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์
- 1.3 องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์
- 1.4 ความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์
- 1.5 คุณลักษณะของผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์
- 1.6 การส่งเสริมและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์
- 1.7 ขั้นตอนการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์
- 1.8 ครูกับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์
- 1.9 ลักษณะของครูที่ช่วยให้เกิดความคิดสร้างสรรค์
- 1.10 ทักษะทางการคิดที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดสร้างสรรค์
- 1.11 ความสัมพันธ์ระหว่างความคิด การพูด การเขียน และการกระทำ

เชิงสร้างสรรค์

- 1.12 เครื่องมือที่ใช้ในการวัดความคิดสร้างสรรค์

2. แนวคิดเกี่ยวกับการเขียนเชิงสร้างสรรค์

- 2.1 ความหมายของการเขียนเชิงสร้างสรรค์
- 2.2 ความมุ่งหมายของการเขียนเชิงสร้างสรรค์
- 2.3 ลักษณะของการเขียนเชิงสร้างสรรค์
- 2.4 หลักการในการจัดกิจกรรมการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์
- 2.5 องค์ประกอบของการเขียนเชิงสร้างสรรค์
- 2.6 ทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์
- 2.7 แนวทางส่งเสริมการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์
- 2.8 กิจกรรมการเขียนเชิงสร้างสรรค์
- 2.9 รูปแบบการเขียนเชิงสร้างสรรค์

- 2.10 ข้อเสนอแนะสำหรับครูในการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์
- 2.11 ประโยชน์ของการเขียนเชิงสร้างสรรค์
- 2.12 การประเมินผลการเขียนเชิงสร้างสรรค์

3. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาแบบฝึก

- 3.1 ความหมายของแบบฝึก
- 3.2 ลักษณะของแบบฝึกที่ดี
- 3.3 หลักการสร้างแบบฝึก
- 3.4 หลักการทางจิตวิทยาที่เกี่ยวกับการสร้างแบบฝึก
- 3.5 ขั้นตอนในการสร้างแบบฝึก
- 3.6 การหาประสิทธิภาพของแบบฝึก
- 3.7 ประโยชน์ของแบบฝึก
- 3.8 ข้อเสนอแนะในการใช้แบบฝึก

4. กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

- 4.1 ความสำคัญของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
- 4.2 สาระการเรียนรู้
- 4.2 มาตรฐานการเรียนรู้
- 4.4 กระบวนการเรียนรู้
- 4.5 แนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
- 4.6 การสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
- 4.7 การวัดผลประเมินกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียนเชิงสร้างสรรค์

- 5.1 งานวิจัยในประเทศ
- 5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

6. กรอบแนวคิดในการวิจัย

1. แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์

1.1 ความหมายของความคิดสร้างสรรค์

ความคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาตนเองและสังคม ประเทศที่มีประชาชนเป็นผู้มีความคิดสร้างสรรค์สูง ประเทศก็จะเจริญก้าวหน้าในทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี เศรษฐกิจ ความมั่นคงและความสงบสุขของสังคมการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์จะช่วยให้บุคคลได้ใช้ความสามารถของตนให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่

ส่งเสริมการมีสุขภาพจิตที่ดีโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเด็กเพื่อเป็นรากฐานในการพัฒนาคนพัฒนาสังคม และพัฒนาชาติในทางที่ถูกที่ควร (วัลนิภา ฉลากบาง, 2535 : 35) จึงมีผู้ศึกษาและให้ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ไว้อย่างกว้างขวาง

อารี รังสินนท์ (2532 : 29) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความคิดจินตนาการ การประยุกต์ที่สามารถนำไปสู่สิ่งประดิษฐ์คิดค้นพบสิ่งใหม่ ๆ ทางเทคโนโลยี เป็นความคิดลักษณะที่คนอื่นคาดคิดไม่ถึงหรือมองข้ามเป็นความคิดที่หลากหลาย กว้างไกล เป็นทั้งปริมาณและคุณภาพอาจเกิดจากการคิดผสมผสานเชื่อมโยงระหว่างความคิดใหม่ ๆ กับประสบการณ์เดิมให้เกิดสิ่งใหม่ที่แก้ปัญหา เอื้ออำนวยประโยชน์ต่อตนเองและสังคม

ประกาศรี สีหอำไพ (2531 : 25) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง การประมวล ความคิดเห็น อย่างเป็นลำดับตั้งเป็นสมมติฐาน รวบรวมข้อมูลพิสูจน์สมมติฐานเหล่านั้นจนได้ผลตามเป้าหมายที่ต้องการ

กิลฟอร์ด (อารี พันธุ์มณี, 2540 : 3 อ้างถึงใน Guilford, 1967) นักจิตวิทยาชาวอเมริกาเป็นผู้สนใจศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับสมรรถภาพทางสมองกล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการคิดเป็นความคิดอเนกนัย คือ ความคิดหลายทิศทางหลายแง่มุม ที่จะนำไปสู่การประดิษฐ์สิ่งแปลกใหม่ และแนวทางในการแก้ปัญหา ตลอดจนนำความคิดไปประยุกต์ใช้กับงานต่าง ๆ

ทอร์เรนซ์ (อรทัย สุนทรกิจวิทยา, 2542 : 10 อ้างถึงใน Torrance, 1963) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ คือ ความสามารถของบุคคลในการคิดแก้ปัญหาด้วยการคิดอย่างลึกซึ้งซึ่งที่นอกเหนือไปจากลำดับขั้นตอนของการคิดอย่างปกติธรรมดา เป็นลักษณะเฉพาะภายในตัวบุคคลที่สามารถคิดได้หลายแง่มุมผสมผสานจนได้สิ่งใหม่ที่ถูกต้องสมบูรณ์มากกว่า

วอลเลซ และโคแกน (อารี พันธุ์มณี, 2540 : 4 อ้างถึงใน Wallach & Kogan, 1965) เชื่อว่าความคิดสร้างสรรค์ หมายถึงความคิดโยงสัมพันธ์ได้ คนที่มีความคิดสร้างสรรค์คือคนที่สามารถคิดอะไรได้อย่างสัมพันธ์กันเป็นลูกโซ่ เช่น เมื่อเห็นปากกาก็นึกถึงน้ำหมึก กระดาษ ดินสอ ยิ่งคิดได้มากเท่าไรยิ่งแสดงถึงศักยภาพด้านความคิดสร้างสรรค์มากเท่านั้นแอนเดอร์สัน (จตุมา นาควรรณ, 2544 : 6 อ้างถึงใน Anderson, 1970) ได้กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการคิดแก้ปัญหาด้วยการคิดอย่างลึกซึ้งที่นอกเหนือไปจากความคิดธรรมดาเป็นความคิดใหม่ที่ตรงข้ามกับความคิดเดิมโดยใช้ประสบการณ์ที่ผ่านมาสรางรูปแบบความคิด หรือผลผลิตใหม่ที่สมบูรณ์

อารี พันธุ์มณี (2540 : 29) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความคิดจินตนาการประยุกต์ที่สามารถนำไปสู่สิ่งประดิษฐ์คิดค้นใหม่ ๆ ทางเทคโนโลยี เป็นความคิดที่คนอื่นคาดไม่ถึง หรือมองข้ามเป็นความคิดหลากหลาย

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2545 : 4) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ที่แตกต่างไปจากเดิมและใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสม

ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา (2546 : 16) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความคิดที่มุ่งแก้ปัญหา หรือประดิษฐ์คิดค้นในแนวทางที่ใหม่แปลกแตกต่างไปจากเดิม และมีคุณค่าเป็นประโยชน์

สรุปได้ว่า ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง การประมวลความคิดระหว่างความคิดใหม่ กับประสบการณ์เดิมและแสดงออกมาเพื่อแก้ปัญหาหรือสร้างประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม โดยแสดงให้เห็นถึงความคิดหรือข้อเสนอแนะที่น่าสนใจโดยมิได้ลอกเลียนแบบใคร

1.2 ทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์ (Theory of Creativity)

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์ แต่ละทฤษฎีจะอธิบายกระบวนการคิดและกระบวนการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ไว้อย่างหลากหลาย ดังนี้

เดวิส (กรมวิชาการ, 2542 : 6-7 อ้างถึงใน Davis, 1983) ได้รวบรวม ความคิดสร้างสรรค์ของนักจิตวิทยาเป็นทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์โดยแบ่งเป็นกลุ่มใหญ่ ๑ 4 กลุ่ม คือ

1. ทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์เชิงจิตวิเคราะห์ (Psychology Analysis theory) นักจิตวิทยาทางจิตวิเคราะห์ เสนอแนวความคิดเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ว่า เป็นผลมาจาก ความขัดแย้งภายในจิตใต้สำนึกระหว่างแรงขับทางเพศ กับความรู้สึกผิดชอบทางสังคม ความคิดสร้างสรรค์ เกิดขึ้นระหว่างการรัฐดิกับจิตใต้สำนึก ซึ่งอยู่ในขอบเขตของจิตส่วนที่ เรียกว่าจิตก่อนสำนึก

2. ทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์เชิงพฤติกรรมนิยม (Behaviorism Theory) นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้ มีแนวความคิดเกี่ยวกับเรื่องของความคิดสร้างสรรค์ว่า เป็นพฤติกรรมที่เกิด จากการเรียนรู้โดยเน้นที่การเสริมแรง การตอบสนองที่ถูกต้องกับสิ่งเร้าหรือสถานการณ์ นอกจากนี้ยังได้เน้นความสัมพันธ์ทางปัญญา คือ การโยงความสัมพันธ์จากสิ่งเร้าหนึ่งไปยังสิ่ง ต่าง ๆ ทำให้เกิดความคิดใหม่

3. ทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์เชิงมนุษยนิยม (Humanism Theory) นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้มีแนวคิดที่ว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่มนุษย์มีติดตัวมาแต่กำเนิดจะ แสดงความคิดสร้างสรรค์ของตนเองได้อย่างเต็มที่ ขึ้นอยู่กับการสร้างบรรยากาศที่เอื้ออำนวย เป็นผู้ที่รู้จักตนเองในสภาพที่เป็นจริง เข้าใจตนเอง ยอมรับตนเองในส่วนบกพร่องและส่วนดี รู้จุดอ่อน ดัดสนใจเลือกทำสิ่งต่าง ๆ โดยไม่ให้ตนเองและผู้อื่นเดือดร้อน มองเห็นศักดิ์ศรีและคุณค่าของตนเอง สามารถสร้างสรรค์ตนเองและสังคมให้เกิดประโยชน์สูงสุด

4. ทฤษฎีอوتا (AUTA Theory) เป็นทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์ใหม่ ซึ่ง สร้างโดย เดวิส (Davis) และโอซัลท์ลิแวน (O' Sullivan) ในปีค.ศ. 1980 ทั้งสองมีแนวคิดว่า ความคิดสร้างสรรค์ นั้นมีอยู่ในมนุษย์ทุกคนและสามารถพัฒนาให้สูงขึ้นได้ การพัฒนาความคิด สร้างสรรค์ตามรูปแบบของโมเดล AUYA ประกอบด้วยขั้นตอน 4 ขั้น ดังนี้

4.1 การตระหนัก คือ ตระหนักถึงความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์ที่มีต่อตนเอง และสังคมทั้งในปัจจุบันและอนาคต

4.2 ความเข้าใจ คือ มีความรู้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์

4.3 เทคนิควิธี คือ การรู้เทคนิควิธีในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ทั้งที่เป็นเทคนิคส่วนบุคคล และเทคนิคที่เป็นมาตรฐาน

4.4 การตระหนักในความจริงของสิ่งต่าง ๆ คือ การรู้จักหรือตระหนักในตนเองอย่างเต็มศักยภาพ รวมทั้งการเปิดกว้างรับประสบการณ์ต่าง ๆ โดยมีการปรับตัวอย่างเหมาะสมการตระหนักถึงเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน องค์ประกอบทั้ง 4 นี้ จะผลักดันให้บุคคลสามารถดึงศักยภาพเชิงสร้างสรรค์ของตนเองมาใช้ได้

นอกจากนี้กิลฟอร์ด (Guilford) ยังได้คิดทฤษฎีโครงสร้างทางสติปัญญา (The Structure of Intellect Theory) โดยเน้นเรื่องความคิดสร้างสรรค์ ความมีเหตุผลและการแก้ปัญหาซึ่งได้แบ่งสมรรถภาพทางสมองของมนุษย์ออกเป็น 3 มิติ คือ เนื้อหา วิธีการคิด ผลของการคิด (ผ่องศรี บัววัฒน์ 2546 : 9 -12 : อ้างถึงใน Guilford, 1967)

1. มิติที่ 1 ด้านกระบวนการคิด (Operation) มิติที่แสดงถึงลักษณะกระบวนการทำงานของสมองแบ่งออกเป็น 6 ลักษณะ

1.1 การรู้การเข้าใจ หมายถึง ความสามารถในการตีความของสมองเมื่อเห็นสิ่งเร้า แล้วเกิดการรับรู้เข้าใจในสิ่งนั้น และบอกได้ว่าเป็นอะไร

1.2 ความจำในระยะยาว

1.3 ความจำในระยะสั้น

1.4 ความคิดอเนกนัย หรือการคิดหลายทิศทางเป็นความสามารถในการคิดตอบสนองต่อสิ่งเร้าได้หลายรูปแบบ หลายแง่มุมแตกต่างกันออกไป

1.5 การคิดเอกนัย หรือความคิดความสามารถในการคิดหาคำตอบที่ดีที่สุดจากข้อมูลหรือสิ่งเร้าที่กำหนดและคำตอบที่ถูกต้องมีเพียงคำตอบเดียว

1.6 การประเมินค่า หมายถึง ความสามารถในการประเมินผลของการคิดเพื่อหาข้อสรุปโดยอาศัยเกณฑ์ที่ดีที่สุด

2. มิติที่ 2 ด้านเนื้อหา หมายถึง มิติที่แทนเนื้อหาข้อมูลหรือสิ่งเร้าที่เป็นสื่อในการคิดที่สมองรับเข้าไปคิด แบ่งเป็น 5 ลักษณะ

2.1 ภาพที่รับรู้ทางตา

2.2 เสียงที่รับรู้ทางหู

2.3 สัญลักษณ์ หมายถึง ข้อมูลที่อยู่ในรูปเครื่องหมายต่าง ๆ เช่น อักษรตัวเลข

2.4 ภาษา หมายถึง ข้อมูลที่อยู่ในรูปของถ้อยคำที่มีความหมายต่าง ๆ กันสามารถใช้ติดต่อสื่อสารได้

2.5 พฤติกรรม หมายถึง ข้อมูลที่แสดงออกด้วยกิริยาอาการเป็นการกระทำที่สามารถสังเกตเห็น รวมทั้งทัศนคติ การรับรู้ การคิด เช่น การยิ้ม

3. มิติที่ 3 ด้านผลจากการคิด หมายถึง มิติที่แสดงถึงผลที่ได้จากการทำงานของสมองเมื่อสมองได้รับข้อมูลจากมิติที่ 2 และใช้ความหมายในการตอบสนองข้อมูล หรือสิ่งเร้าที่ได้รับในมิติที่ 1 ผลที่ได้ออกมาเป็นมิติที่ 3 หรืออาจกล่าวได้อีกอย่างว่าผลของการคิดเกิดจากการทำงานของมิติที่ 1 และ 2 นั้นเอง แบ่งได้เป็น 6 ลักษณะ คือ

3.1 หน่วย สิ่งที่ยกลักษณะเฉพาะตัวและแตกต่างไปจากสิ่งอื่น

3.2 จำพวก หมายถึง ประเภทหรือจำพวกหรือกลุ่มของหน่วยที่มีคุณสมบัติหรือลักษณะเหมือนกันหรือคล้ายกัน

3.3 ความสัมพันธ์ หมายถึง ผลของการเชื่อมโยงความคิดเกี่ยวกับสิ่งของประเภทเดียวหรือหลายประเภทเข้าด้วยกันโดยอาศัยลักษณะบางประการเป็นเกณฑ์ ความสัมพันธ์นี้อาจอยู่ในรูปของหน่วยกับหน่วย จำพวกกับจำพวก ระบบกับระบบ เช่น คนคู่กับคน คนคู่กับบ้าน นกคู่กับรัง

3.4 ระบบ หมายถึง การจัดประเภทของสิ่งเร้าต่าง ๆ ให้เป็นระบบที่เป็นแบบแผน เช่น ระบบจำนวนเลขที่เป็นเลขคี่ 1, 3, 5

3.5 การแปลงรูป หมายถึง การเปลี่ยนแปลงหรือปรับปรุงองค์ประกอบของสิ่งเร้าหรือข้อมูลให้อยู่ในรูปใหม่

3.6 การประยุกต์ หมายถึง ความเข้าใจในการนำข้อมูลไปใช้ เพื่อขยายความหรือพยากรณ์ หรือคาดคะเนข้อความในตรรกวิทยา ประเภท “ถ้า ...แล้ว”

เมื่อรวมทั้ง 3 มิติเข้าด้วยกันทำให้โครงสร้างทางสติปัญญาแบบกิลฟอร์ด เชื่อว่าสติปัญญาเป็นผลรวมของความคิดหลายด้านเข้าด้วยกัน แต่ความคิดสร้างสรรค์จะเป็นลักษณะของความคิดอเนกนัย คือ ความคิดหลายทิศทางมีความยืดหยุ่นในการคิด ดังนั้นแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ของกิลฟอร์ด จึงเป็นการวัดความสามารถทางการคิดอเนกนัย คือ วัดความคล่องแคล่วทางความคิด ความคิดยืดหยุ่น ความคิดริเริ่ม

1.3 องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์

กิลฟอร์ด (ซันนิตา รัตนปราณี, 2547 : 14-17 : อ้างถึงใน Guilford, 1967) อธิบายว่า ความคิดสร้างสรรค์ เป็นความสามารถทางสมองที่สามารถใช้ในการแก้ปัญหาหรือประยุกต์ใช้กับงานได้หลายชนิดโดยความคิดที่กว้างไกลหลายทิศทางหรือที่เรียกว่า ความคิดแบบอเนกนัย ประกอบด้วย

1.ความคิดริเริ่ม (Originality) หมายถึง ลักษณะความคิดแปลกใหม่แตกต่างจากความคิดธรรมดา เป็นลักษณะที่เกิดขึ้นครั้งแรก หรืออาจเกิดจากความรู้เดิมมาดัดแปลงมาประยุกต์ ให้เกิดเป็นสิ่งใหม่ขึ้น เช่น การคิดเครื่องบินได้ เป็นแนวคิดมาจากการทำเครื่องร้อน ความคิดริเริ่มจึงเป็นลักษณะความคิดที่เกิดขึ้นเป็นครั้งแรก เป็นความคิดที่แปลกแตกต่างจาก

ความคิดเดิมและอาจไม่เคยมีใครนึกหรือคิดมาก่อน ความคิดริเริ่มจำเป็นต้องอาศัยความกล้าคิด กล้าลองเพื่อทดสอบความคิดตน ลักษณะของบุคคลที่มีความคิดริเริ่ม สรุปรจากการศึกษาค้นคิด ของ อารี พันธุ์มณี (2537 : 35 – 36) พบว่า คนที่มีความคิดริเริ่มมักไม่ชอบความจำเจ ซ้ำซาก แต่จะชอบปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้งานของเขามีชีวิตชีวา มีความแปลกใหม่กว่าเดิม เขาจะเป็น บุคคลที่มีความศรัทธา ที่จะทำงานที่ค่อนข้างยากซับซ้อน อาศัยความสามารถสูงให้สำเร็จได้ โดยเขาจะเป็นบุคคลที่มุ่งมั่นและมีสมาธิแน่วแน่ในงานของตน ไม่เห็นแก่สินจ้างและรางวัล แต่ เป็นการงานที่เกิดจากแรงจูงใจภายใน หรือศรัทธาและพอใจที่จะทำงานนั้น ๆ ให้ประสบความสำเร็จ พฤติกรรมของบุคคลที่มีความคิดริเริ่ม จึงมักเป็นบุคคลที่กล้าคิด กล้าแสดงออก กล้าเสี่ยง และเล่นกับความคิดของตน เขาจึงเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง มีความเชื่อมั่นในตนเอง จะไม่พลาดกลัวกับสิ่งลึกลับประหลาดหรือคลุมเครือ แต่กลับขี้ขลาดและทำทายเป็นอย่างทดลองและ รู้สึกพอใจ ตื่นเต้นที่จะเผชิญกับสิ่งเหล่านั้น จัดว่าเป็นบุคคลที่มีสุขภาพจิตดี

2. ความคิดคล่องแคล่ว (Fluency) หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการคิด หาคำตอบที่ไม่ซ้ำกันในเรื่องเดียวกัน ได้ในปริมาณที่มากในเวลาจำกัด แบ่งเป็น

2.1 ความคิดคล่องแคล่วทางด้านถ้อยคำ (Word Fluency) เป็นความสามารถ ในการใช้ถ้อยคำอย่างคล่องแคล่ว

2.2 ความคิดคล่องแคล่วทางการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ (Associational Fluency) เป็นความสามารถที่จะคิดหาถ้อยคำที่เหมือนกัน หรือคล้ายกันให้มากที่สุดเท่าที่จะ มากได้ภายในเวลาที่กำหนด

2.3 ความคิดคล่องแคล่วทางการแสดงออก (Expressional Fluency) เป็น ความสามารถในการใช้วลีหรือประโยค กล่าวคือ สามารถที่จะนำคำมาเรียงกันอย่างรวดเร็ว เพื่อให้ได้ประโยคที่ต้องการ

2.4 ความคิดคล่องแคล่วในการคิด (Ideational Fluency) เป็นความสามารถ ที่จะคิดในสิ่งที่ต้องการภายในเวลาที่กำหนด เช่น คิดหาประโยชน์จากก้อนอิฐมาให้ได้มากที่สุด เวลา 5 นาที ความคิดคล่องแคล่วนับเป็นความสามารถในการที่จะพยายามเลือกเฟ้นให้ได้ ความคิดที่ดีเหมาะสม ก่อนอื่นจึงจำเป็นต้องคิดให้ได้มาก ๆ หลากอย่างและแตกต่างกันแล้ว จึง นำความคิดมาพิจารณาเปรียบเทียบกันว่า ความคิดใดจะเป็นความคิดที่ดีที่สุดและให้ประโยชน์ มากที่สุด โดยคำนึงถึงหลักเกณฑ์ในการพิจารณา ความคิดคล่องแคล่วนอกจากจะช่วยให้เด็กได้ เลือกคำตอบที่ดีที่สุดและเหมาะสมที่สุด และยังช่วยจัดหาทางเลือกอื่น ๆ ที่อาจเป็นไปได้ ความคิดคล่องแคล่วนอกจากช่วยให้มีข้อมูลมากพอในการเลือกแล้ว ยังมีช่องทางอื่นที่เป็นไปได้ ให้เลือกอีกด้วย จึงถือเป็นความสามารถเบื้องต้นที่จะนำไปสู่ความคิดที่มีคุณภาพ

3. ความคิดยืดหยุ่น (Flexibility) หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการคิดหา คำตอบได้หลายประเภทหลายทิศทาง แบ่งออกเป็น

3.1 ความคิดยืดหยุ่นที่เกิดขึ้นทันที (Spontaneous Flexibility) เป็นความสามารถที่จะคิดให้ได้หลายอย่าง อย่างอิสระ

3.2 ความคิดยืดหยุ่นด้านการดัดแปลง (Adaptive Flexibility) ซึ่งมีประโยชน์ต่อการแก้ปัญหา คนที่มีความคิดยืดหยุ่นจะคิดไม่ซ้ำกัน

ดังนั้นสรุปได้ว่าพฤติกรรมที่เป็นความคิดสร้างสรรค์นี้เป็นความสามารถด้านหนึ่งของเชาวิปัญญา เป็นการคิดหลายทิศทาง ซึ่งประกอบไปด้วยความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดยืดหยุ่น ดังนั้นองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์จึงประกอบไปด้วย

1. ความคิดริเริ่ม หมายถึง ความคิดแปลกใหม่ไม่ซ้ำกับความคิดของคนอื่น และแตกต่างจากความคิดธรรมดา ซึ่งอาจเกิดจากการคิดของเดิมที่มีอยู่แล้วคิดให้แปลกแตกต่างจากที่เคยเป็น หรือสามารถพลิกแพลงให้กลายเป็นสิ่งใหม่

2. ความคิดคล่องแคล่ว หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการคิดหาคำตอบที่ไม่ซ้ำกันในเรื่องเดียวกันได้ปริมาณมากที่สุดในเวลาจำกัด

3. ความคิดยืดหยุ่น หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการคิดหาคำตอบได้หลายประเภทหลายทิศทาง มีประโยชน์ต่อการแก้ปัญหา

1.4 ความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์

ความคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นต่อสังคม เพราะวิทยาการต่าง ๆ ในโลกเจริญก้าวหน้าอย่างไม่หยุดยั้ง เป็นผลมาจากความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ในการประดิษฐ์ค้นหาลองใหม่ รวมทั้งการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ความคิดสร้างสรรค์จึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและนำไปประโยชน์มาสู่มวลมนุษยชาติเป็นอย่างยิ่งจึงมีผู้สนใจและให้ความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์ดังนี้

เฮอร์ล็อก (Hurlock, 1972 : 319) ได้กล่าวถึงความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์ว่า ความคิดสร้างสรรค์ให้ความสนุกสนาน ความสุขและความพอใจแก่เด็กมาก สิ่งเหล่านี้จะมีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพ ไม่มีอะไรจะสร้างความพอใจและสนุกสนานเท่ากับการที่เด็กได้สร้างสิ่งใหม่ ขึ้นมาด้วยตัวของเขาเอง

วคินี อิศรเสนา ณ อยุธยา (2545 : 10) ได้กล่าวถึงความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์ว่า ความคิดสร้างสรรค์ไม่ใช่เพียงแต่เป็นสิ่งที่ช่วยสะท้อนอารมณ์เท่านั้นแต่ยังช่วยสนับสนุนให้เกิดสุขภาพจิตที่ดี ความคิดสร้างสรรค์สร้างผลผลิตหรือความคิดที่ไม่เหมือนใคร ทำให้มนุษย์รู้สึกดีกับตนเอง ความคิดสร้างสรรค์ทำให้คนได้แสดงความรู้สึกเห็นคุณค่าและเคารพในตนเอง

อารี สันทรวี (2540 : 24) ได้กล่าวถึงความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์ว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งจำเป็นในสังคมปัจจุบัน เพราะสังคมเปลี่ยนแปลงมีปัญหาใหม่ตลอดเวลาเยาวชนจะต้องได้รับการฝึกให้รู้จักการคิดใหม่ๆ เพื่อแก้ปัญหา เช่น กูเดนเบิร์ก ผู้คิด

ประดิษฐ์สิ่งพิมพ์ ชาร์ลส์ ดาร์วิน ผู้คิดทางพันธุกรรม บุคคลเหล่านี้นำความคิดสร้างสรรค์มาทำประโยชน์

จากความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์ข้างต้นอาจกล่าวได้ว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นการสนองความต้องการตามธรรมชาติของมนุษย์ ที่อยากทดลองความสามารถของตนเอง ต้องใช้จินตนาการของตนในเรื่องต่าง ๆ บุคคลที่สามารถแสดงความคิดสร้างสรรค์ออกมาได้มาก จึงเป็นผู้ที่มีความพอใจในตนเอง และสภาพแวดล้อม มีสุขภาพจิตดี มีแรงจูงใจที่คิดแก้ปัญหาเพื่อพัฒนาตนและสังคมอยู่เสมอ

1.5 คุณลักษณะของผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์

คุณลักษณะของบุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์เป็นเรื่องที่มีความละเอียดและสลับซับซ้อน ครอบพลีย์ (Cropley, 1976) ได้ศึกษาบุคลิกภาพของบุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์จากหลายกลุ่มอาชีพ ได้สรุปลักษณะบุคลิกภาพของผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ไว้หลายประการดังนี้

1. บุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์ เป็นผู้มีความรู้ มีความสนใจในเรื่องต่าง ๆ และสามารถรวบรวมความคิดจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ ได้ เป็นผู้ที่มีความตื่นตัวสูงต่อบุคคล เหตุการณ์ ข่าวสาร ข้อมูล ตลอดจนปัญหาต่าง ๆ
2. บุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์ เป็นผู้มีจิตใจเปิดกว้างสำหรับการเรียนรู้ ประสบการณ์สามารถยอมรับความคิดที่ไม่มีเหตุผล และจะไม่เก็บงำความรู้สึกและจินตนาการไว้
3. บุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์ เป็นผู้ชอบใช้ความคิดในลักษณะที่เป็นสัญลักษณ์ หรือลักษณะของนามธรรม มีความคิดที่หลากหลาย มีความคิดรวบยอด สนใจสภาพความเป็นไป สนใจในสิ่งที่เป็นจริง รูปแบบ ความงามมากกว่าสิ่งที่เกิดขึ้นจากความจำ หรือความสำเร็จมีความคิดที่ว่าผลงานที่เกิดจากความคิดสร้างสรรค์มีคุณค่าอยู่ในตัวของมันเอง
4. บุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์ จะประเมินสิ่งต่าง ๆ อย่างมีอิสระชอบที่จะทำงานที่มีลักษณะยุ่งยากซับซ้อน มีอุปนิสัยในการทำงานที่ไม่ต้องการความมีระเบียบ ไม่มีกรอบและหลักเกณฑ์ในการทำงาน ไม่ยึดติดในระเบียบแบบแผน
5. บุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์ เป็นผู้มีความต้องการคิดสร้างสิ่งใหม่โดยไม่สนใจว่าจะมีใครวิพากษ์วิจารณ์อย่างไร ไม่มีความวิตกกังวลทุกข์ร้อนต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลว
6. บุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์ จะมีแรงจูงใจที่เกิดขึ้นจากภายในจิตใจ เช่น ความสุข ความรัก สิ่งเหล่านี้มีอำนาจกระตุ้นให้บุคคลกระทำกิจกรรมในทางสร้างสรรค์มากกว่าแรงจูงใจจากภายนอก ซึ่งได้แก่ ชื่อเสียง เกียรติยศ รางวัล

7. บุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์ เป็นผู้ที่มีการรับรู้ในลักษณะที่ไวต่อปัญหา มีความเป็นตัวของตัวเอง มีความสามารถในการคิดหลายทาง มีความสนใจบุคคล วัตถุ เหตุการณ์ และปัญหา

8. บุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์ เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ทั้งทางกว้างและทางลึก มีความพร้อมที่จะเสี่ยงในการทำกิจกรรม มีความต้องการที่จะก้าวไปข้างหน้า มีลักษณะมุ่งสู่นาคตและไม่ยึดติดกับความคิดเดิม โดยพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงวิธีการคิดได้ตลอดเวลา

9. บุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์ เป็นผู้ที่มีความเป็นตัวของตัวเอง ไม่มีความวิตกกังวลต่อสิ่งที่ยังไม่เกิดขึ้น มีความพอใจ ตื่นเต้นและมีความรู้สึกสนุกที่จะเผชิญกับสิ่งที่น่าประหลาดใจ มีความคิดและการแสดงออกที่แตกต่างจากบุคคลอื่น และเป็นผู้ที่มีอารมณ์ขัน

10. บุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์ เป็นผู้ที่มีสมาธิ สามารถทำกิจกรรมในลักษณะของการเกาะติดเป็นเวลานาน มีจิตมุ่งมั่นอยู่ทำงานไม่ออกแวก

11. บุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์ เป็นผู้ที่มีความสามารถเชื่อมโยงสิ่งต่าง ๆ ให้มีความสัมพันธ์กันได้ ในลักษณะที่บุคคลทั่วไปคิดไม่ถึง

12. บุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์ เป็นผู้ที่มีความสามารถในการใช้ภาษา มีความคล่องแคล่วในการคิดเลข การใช้ความคิด การทำความเข้าใจข้อมูล สถานการณ์ทางสังคม และสภาพแวดล้อม

13. บุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์ เป็นผู้ที่มีความสามารถคิดและเข้าใจลักษณะที่เป็นนามธรรม การจัดระบบของสิ่งต่าง ๆ มีการแสดงออกในทางสร้างสรรค์

14. บุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์ เป็นผู้ที่มีพลังงานในการทำงานสูง สามารถทำงานอยู่ในความสนใจได้เป็นเวลานาน มีสมาธิ แต่จะไม่ชอบงานอดิเรกหรืองานที่มีความซ้ำซากจำเจ

15. บุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์ เป็นผู้ที่มีความเฉียบแหลมฉับไวทางการใช้ความคิด การใช้จินตนาการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งชีวิตในวัยเด็กมักพบว่าเป็นเด็กที่ชอบสนุก มีอารมณ์ขัน เป็นนักแตงนิทาน ชอบสร้างเรื่องราวต่าง ๆ เพื่อให้บุคคลที่เกี่ยวข้องได้เกิดความรู้สึกตื่นเต้นสนุกสนานอยู่ตลอดเวลา

จะเห็นได้ว่าคุณลักษณะของบุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์มีอยู่หลายประการ ผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ทุกคนจะต้องมีคุณลักษณะหลายประการประกอบกัน คุณสมบัติเหล่านี้จะแสดงออกให้เห็นปรากฏชัดเจน เช่น ชาร์ลส์ ดาร์วิน เป็นผู้ชอบแสวงหาความรู้ มีความรวดเร็วฉับไวในการรับรู้สิ่งต่าง ๆ ชอบเก็บสะสมสิ่งของและมีความสนใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างลึกซึ้ง ซึ่งบุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์ทั้งหลายต่างมีคุณลักษณะดังกล่าวอยู่ในตัวทั้งสิ้น แต่ระดับการแสดงออกของคุณสมบัติแต่ละด้านอาจแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับตัวบุคคล เวลา สถานที่ และองค์ประกอบอื่น

ศรีสุรางค์ ทีนะกุล (2542 : 20-21) กล่าวถึงคุณลักษณะของเด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์ที่สามารถเสริมสร้างพัฒนาตั้งแต่วัยเด็กเพื่อให้เจริญเติบโตเป็นผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ในอนาคตได้ ควรมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. การมีอุปนิสัยการช่างสังเกต นับว่าเป็นพื้นฐานสำคัญในการเรียนรู้ การทำความเข้าใจสิ่งรอบตัว เป็นองค์ประกอบพื้นฐานของการคิดทุกชนิด
2. การมีความอยากรู้อยากเห็น เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในวัยเด็ก ตั้งแต่ทารกใช้สายตาสำรวจวัตถุ สิ่งของ จนสามารถใช้มือจับและสามารถเดินไปสำรวจได้ด้วยตนเอง ความอยากรู้อยากเห็นก่อให้เกิดเป็นพลังในทางสร้างสรรค์ที่มีความสำคัญ
3. การมีความไวในการรับรู้ การรับรู้ในเรื่องต่าง ๆ ที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว ฉับไว แม้มีการเปลี่ยนแปลงแต่เพียงเล็กน้อย จะเห็นในสิ่งที่เด็กอื่นไม่เห็น สามารถสัมผัสสิ่งต่าง ๆ รอบตัวได้อย่างรวดเร็ว
4. การมีความคิดที่แตกต่างไปจากบุคคลทั่วไป จะมองสิ่งต่าง ๆ ในลักษณะที่แตกต่างจากผู้อื่น การคิดที่แตกต่างจากบุคคลอื่นเป็นจุดเริ่มต้นของความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งความคิดลักษณะนี้จะเกิดขึ้นตั้งแต่วัยเด็ก สิ่งที่เกิดขึ้นเนื่องจากความคิดนี้คือ การกล้าทำ
5. การมีจินตนาการอันไร้ขอบเขตจินตนาการเป็นจุดกำเนิดความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการเกิดขึ้นตามธรรมชาติเมื่อเด็กอายุ 4 - 5 ปี จะแสดงออกโดยการเล่นสมมติเด็กผู้หญิงชอบเล่นขายของ เด็กผู้ชายชอบนำสิ่งของมาทำเป็นบ้าน จินตนาการอันไร้ขอบเขตเกิดขึ้นจากความคิดที่อิสระ และต้องอาศัยความส่งเสริมด้วย
6. การมีขอบแสวงหาความรู้ แสดงออกมาให้เห็นด้วยการชอบอ่านหนังสือ ชอบท่องเที่ยว ชอบพูดคุย การแสวงหาทำให้เกิดการเก็บสะสมความรู้ และเมื่อถึงโอกาสที่เหมาะสมก็สามารถนำความรู้เหล่านั้นมาจัดรูปแบบใหม่ ก่อให้เกิดเป็นความคิดสร้างสรรค์ สร้างประโยชน์ต่อบุคคล
7. การมีความสนใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างลึกซึ้ง ความสนใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นพิเศษทำให้บุคคลมีความรักสิ่งนั้น ซึ่งทำให้เกิดพฤติกรรมการเก็บสะสมสนใจรายละเอียดที่เป็นองค์ประกอบของสิ่งนั้น หรืออาจมีอุปนิสัยชอบซักถามเพื่อทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจในสิ่งนั้นอย่างกว้างขวาง ตลอดจนสามารถสร้างความคิดทฤษฎีและผลผลิตใหม่จากความสนใจ
8. การมีความสามารถเฉพาะด้านที่ปรากฏออกมาให้เห็นตั้งแต่วัยเด็ก เป็นความสามารถของบุคคลที่แสดงออกมาให้เห็นตั้งแต่อายุน้อย ๆ ผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์นั้นปรากฏว่าบางคนบิดามารดา หรือบุคคลใกล้ชิดมีความเชี่ยวชาญในเรื่องต่าง ๆ เฉพาะด้านหรือเฉพาะทางมาก่อน
9. การมีอารมณ์ขัน การมีอารมณ์ขันเป็นลักษณะประจำตัวของผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ และการมีอารมณ์ขันมักจะเกิดขึ้นตั้งแต่บุคคลยังอยู่ในวัยเด็ก

10. การมีความเชื่อมั่น เด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์จะมีความเชื่อมั่นในการคิด การตัดสินใจ ของตนเอง จะกระทำทุกสิ่งทุกอย่างด้วยความมั่นใจ ไม่มีความหวาดหวั่นว่าจะเกิดความผิดพลาด ไม่มีความวิตกกังวลในการถูกวิพากษ์วิจารณ์ การมีความเชื่อมั่นเกิดจากการอบรมเลี้ยงดูในวัยเด็ก ที่ผู้ปกครองสามารถตอบสนองความต้องการของเด็กได้ทันที่จนเด็กเกิดความรู้สึกไว้วางใจ เกิดความอบอุ่นเป็นสุข ควรเปิดโอกาสให้เด็กได้ทำสิ่งต่าง ๆ อย่างอิสระด้วยตนเอง

โดยสรุปคุณลักษณะของเด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์เริ่มต้นจากอุปนิสัยการช่างสังเกต ความอยากรู้อยากเห็น การมีความไวในการรับรู้ ความคิดที่แตกต่างไปจากบุคคลทั่วไป การมีจินตนาการอันไร้ขอบเขต การชอบแสวงหาความรู้ มีความสนใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างลึกซึ้ง มีความสามารถเฉพาะด้านที่ปรากฏออกมาให้เห็นตั้งแต่วัยเด็ก มีอารมณ์ขัน การมีความเชื่อมั่น ทั้งหมดเป็นคุณลักษณะพื้นฐานที่สามารถเกิดขึ้นในเด็กแต่ละคน หากเด็กได้รับประสบการณ์เฉพาะทางเป็นการกระตุ้นหรือส่งเสริมอีกทางหนึ่ง เด็กก็จะสามารถแสดงศักยภาพทางด้าน สร้างสรรค์ให้ปรากฏออกมาชัดเจน ดังนั้นคุณลักษณะพื้นฐานตามที่กล่าวมา และประสบการณ์เฉพาะทาง จึงมีลักษณะที่ส่งเสริมกันส่งผลต่อศักยภาพ หรือคุณลักษณะเฉพาะด้านของความคิดสร้างสรรค์ที่เกิดขึ้นจากบุคคลแต่ละคน

1.6 การส่งเสริมและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์

วิธีการส่งเสริมและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สามารถทำได้หลายวิธี เพื่อกระตุ้นให้บุคคลทำงานและแก้ปัญหาให้บังเกิดผลดี สามารถทำให้เกิดสิ่งใหม่ เทคนิควิธีการต่อไปนี้เป็นส่วนหนึ่งได้มาจากวิธีการที่ เลอฟรังก์อยส์ (Lefrancois, 1965 : 239 - 243) รวบรวมไว้สำหรับการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ดังต่อไปนี้

1. วิธีการระดมสมอง (Brainstorming) เป็นวิธีการที่ ออสบอร์น (Osborn, 1963) คิดโดยมีหลักการว่า ต้องการได้วิธีการแก้ปัญหาหลายวิธีโดยไม่มีการประเมินหรือตัดสินว่า วิธีการอย่างใดเหมาะสมหรือไม่เหมาะสม วิธีการนี้อาจสร้างปัญหาให้กับผู้ที่เริ่มใช้บ้าง แต่เมื่อใช้อย่างถูกต้องคล่องแคล่วแล้ว ผู้ที่ใช้

1.1 ห้ามวิพากษ์วิจารณ์ความคิดที่เกิดขึ้นไม่ว่ากรณีใด ๆ

1.2 ต้องการความคิดหลายความคิดในเชิงปริมาณ

1.3 ความคิดทั้งหลายที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะผิดธรรมดาอย่างไร หรือจะมีลักษณะที่กว้างหรือไกลออกไปมากเท่าไรถือว่าเป็นสิ่งดี ทุกคนจะต้องยอมรับได้ทั้งหมด

1.4 การดบแต่งหรือการผสมผสานความคิดต่าง ๆ เข้าด้วยกันเป็นสิ่งที่สามารถทำได้

ดังนั้นผู้ที่ใช้กระบวนการระดมสมองเพื่อการคิดแก้ปัญหาจำเป็นจะต้องเคารพกฎเกณฑ์ข้างต้น จะต้องทำให้บุคคลมีความรู้สึกอิสระในทางความคิด

2. วิธีการของ กอร์ดอน วิธีการนี้ดัดแปลงวิธีการจากระดมสมอง มาพัฒนาขึ้นใหม่ เรียกว่า ความคิดสร้างสรรค์เชิงปฏิบัติ ความแตกต่างระหว่างวิธีการทั้งสองคือ วิธีการระดมสมองให้ข้อมูลชัดเจนในรายละเอียดของปัญหากับผู้ปฏิบัติการในกลุ่ม ขณะที่วิธีการของ กอร์ดอนผู้ดำเนินการไม่ได้บ่งบอกปัญหาอย่างชัดเจนแต่ใช้แนวเทียบเคียงอย่างกว้าง ๆ ในลักษณะคำพูดที่เป็นนามธรรม วิธีการกอร์ดอน เริ่มต้นด้วยคำถามที่มีลักษณะเป็นนามธรรมก่อนสามารถทำให้ผู้ตอบสามารถคิดคำตอบที่คาดไม่ถึงได้ เช่น สามารถเก็บรถยนต์โดยเอาแขนไว้ ดังนั้นวิธีการของกอร์ดอนจึงเป็นวิธีการที่ฝึกฝนให้สมองมีความคิดสร้างสรรค์ได้

3. เทคนิคชินเนติก เป็นเรื่องของเปรียบเทียบหรืออุปมาอุปไมย แต่มีลักษณะพิเศษตรงที่จะต้องเพิ่มกลไกทาง จิตวิทยาในการวิเคราะห์ปัญหาเข้าไปก่อน ซึ่งกลไกในทางจิตวิทยาที่ใช้วิเคราะห์ปัญหามี 2 ขั้นตอน คือ การทำปัญหาที่แปลกให้คุ้นเคย กับการทำปัญหาที่คุ้นเคยให้แปลก

4. วิธีวิเคราะห์ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ วิธีนี้อาร์บาร์โน (Albano, 1978) ได้แบ่งปัญหาใหญ่ออกเป็นองค์ประกอบย่อยในลักษณะของตัวแปรหลายตัว พยายามหาวิธีการแก้ปัญหามากมาย ค้นหาความคิดหลายความคิดที่เป็นไปได้สำหรับการแก้ปัญห โดยมึหลักการว่าจะต้องพยายามเชื่อมโยงความสัมพันธ์ส่วนย่อยเข้าด้วยกันความคิดชนิดนี้นิยมใช้ตัวแปรหลายตัว นำมาเขียนในลักษณะรูปทรงเรขาคณิตสามมิติ ความสัมพันธ์บางลักษณะเป็นจินตนาการทางสร้างสรรค์ที่น่าสนใจความสัมพันธ์ในลักษณะนี้อาจก่อให้เกิดประดิษฐ์กรรมแปลก ๆ ในอนาคต

5. วิธีการซีเอ็นบี (CNB) วิธีการนี้พัฒนาขึ้นโดย เฮเฟล (Haefele, 1962) โดยใช้วิธีการเขียนปัญหาและวิธีการที่แก้ไขที่เป็นไปได้บางประการลงในสมุดบันทึกหน้าแรกวิธีการนี้เรียกว่า วิธีการเก็บรวบรวมสมุดบันทึก (Collective Notebook Method) ส่วนดีของวิธีการแบบนี้คือ การให้ระยะเวลาในการครุ่นคิด การพักตัวของปัญหาเป็นเวลาพอสมควร เป็นการให้โอกาสสำหรับความคิดสร้างสรรค์ที่จะเกิดขึ้นในเวลาใดก็ได้ เช่น ขณะเดินเล่นเมื่อนึกวิธีแก้ปัญหาก็ให้รีบบันทึกลงสมุด

6. วิธีการซีบีบี (CBB) วิธีการนี้เลอฟรังคอยส์ (Lefrancois) พัฒนามาจากการผสมผสานวิธีการระดมสมองกับวิธีการซีเอ็นบี ในปี ค.ศ. 1965 หลักการคือ การรวบรวมวิธีการแก้ปัญหาคัดแต่ละคนคิดลงในป้ายนิเทศ (Collective Bulletin Board) ซึ่งทุกคนสามารถมองเห็นได้ แทนที่จะให้แต่ละคนบันทึกลงสมุด วิธีการซีบีบี เป็นวิธีการที่เปิดโอกาสให้ความคิดต่าง ๆ ที่คิดได้โดยใช้ความคิดของผู้อื่นเป็นฐาน สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้โดยไม่มีอุปสรรคเรื่องเวลา ทุกคนมีอิสระที่จะแสดงความคิดในการแก้ปัญหของตนเอง แล้วบันทึกลงในป้ายนิเทศในเวลาใดก็ได้โดยไม่จำกัด

7. แผนที่ความคิด หรือ แผนที่จิตทัศน์ โดยมีหลักการว่า ข้อมูลที่สลับซับซ้อนสามารถนำมาจัดเป็นระบบให้ง่ายขึ้นได้ด้วยการสร้างเป็นรูปภาพต้องวิเคราะห์ให้เห็นว่า

องค์ประกอบใดเป็นองค์ประกอบหลัก องค์ประกอบใดเป็นองค์ประกอบย่อย เมื่อวิเคราะห์ได้แล้วให้นำข้อมูลเหล่านั้นมาจัดเรียงเป็นกลุ่ม ตามคุณลักษณะหรือหน้าที่ของมันโดยสร้างเป็นแผนภูมิรูปภาพที่เรียกว่า แผนที่ความคิด หรือ แผนที่จิตทัศน์ (Mind Mapping) การทำแผนที่ความคิดสามารถทำเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม ลำดับขั้นตอนของการทำแผนที่ความคิด มีดังต่อไปนี้

7.1 มีหัวข้อปัญหาหรือกำหนดคำถามไว้ตรงกลางแผ่นป้ายนิเทศระดมสมองเพื่อแก้ปัญหา

7.2 ลากเส้นเชื่อมโยงความคิดแต่ละคนเข้ากับหัวข้อปัญหาหรือความคิดหลัก โดยความคิดที่สำคัญจะอยู่ใกล้หัวข้อปัญหาหรือจุดศูนย์กลาง ความคิดที่สำคัญน้อยก็อยู่ห่างจากจุดศูนย์กลางออกไปเรื่อย ๆ

7.3 ความคิดที่เป็นรายละเอียดหรือเป็นตัวขยายความคิดหลักสามารถปรับแต่งส่วนต่าง ๆ ได้ตามความเหมาะสม

7.4 คำที่นำมาใช้เขียนต้องเป็นคำที่สั้นแต่มีความชัดเจนสามารถใช้สื่อที่แตกต่างกันในการจำแนกพวก

8. วิธีการเอไอซี (AIC) เป็นทฤษฎีและวิธีการบริหารรวมทั้งการจัดการงานที่มีความยากและสลับซับซ้อนโดยที่งานนั้นอาจจะมองคือการหรือหน่วยงานเข้าไปเกี่ยวข้องมาก ๆ วิธีการเอไอซี (AIC) เป็นวิธีการก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ขึ้นในระบบกลุ่มโดยการที่คนในกลุ่มจะต้องมาปฏิบัติงานด้วยกันด้วยการเห็นคุณค่า เรียนรู้ร่วมกันจากการกระทำจริงจึงจะทำให้ทั้งระบบเกิดการเรียนรู้และเกิดพลังสร้างสรรค์อย่างเพียงพอ ที่จะเปลี่ยนแปลงไปสู่สภาพที่ดีกว่าสภาพที่เป็นอยู่ที่มาของ AIC คือ

- A = Appreciation หมายถึง ความซาบซึ้งที่สมาชิกในกลุ่มมีต่อกัน
- I = Influence หมายถึง การมีอิทธิพลหรือมีอำนาจเหนี่ยวนำกัน
- C = Control หมายถึง กระบวนการควบคุมไปสู่การกระทำ

วิธีการเอไอซีมีขั้นตอนในการทำงานร่วมกันดังนี้

8.1 มีการสร้างทีมของวิทยากรหรือผู้ประสานงานที่เข้าใจเทคนิคเอไอซี

8.2 ต้องรู้ว่าใครมีส่วนได้ส่วนเสีย หรือให้ผลดีผลร้ายต่อระบบที่กำลังคิด

8.3 ร่วมวางแผน เชิญผู้แทนทุกกลุ่มมาวางแผนร่วมกัน ห้าม

วิพากษ์วิจารณ์สิ่งที่เป็นความคิดของคนอื่น สิ่ง que ทุกคนเขียนเมื่อนำมาจัดเรียงใหม่ก็คือ นโยบายหรือเป้าหมายของระบบทั้งหมดที่ทุกคนช่วยกันคิด

9. กระบวนการลงมือกระทำ มีขั้นตอนที่สำคัญ 3 ขั้นตอน คือ

9.1 ขั้นค้นหาความหมายของปัญหา

9.2 ขั้นเปิดใจ การเปิดใจให้กว้างเพื่อให้เข้าสู่วิธีการแก้ปัญหา

9.3 การพิสูจน์แยกแยะให้กระจ่าง หรือหาวิธีแก้ไขที่ดีที่สุด จะเห็นได้ว่าการส่งเสริมและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สามารถเลือกใช้ได้หลายวิธีดังกล่าวมาแล้วทั้งหมดนับเป็นสิ่งทำทลายความสามารถของครูอย่างมากหากได้นำไปประยุกต์ใช้ในชั้นเรียนได้อย่างเหมาะสมกับสาระการเรียนรู้ของบทเรียน ย่อมช่วยส่งเสริมและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้นักเรียนได้เป็นอย่างดี

1.7 ขั้นตอนการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์

ขั้นตอนการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์มีประโยชน์ในการนำไปใช้ในการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักคิดสร้างสรรค์ โดยขั้นตอนการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ตามทัศนะของวอลลาซ (Wallach, 1965) มีดังต่อไปนี้

1. ขั้นการเตรียมตัว (Preparation) เป็นขั้นของการเตรียมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหา ความรู้ทักษะ และทัศนะที่เรามีต่อโลกอย่างกว้างขวาง นอกจากนี้ยังรวมถึงความสามารถเชื่อมโยงสัมพันธ์ความคิดหรือสิ่งของที่มีความแตกต่างกันอย่างมากเข้าด้วยกัน

2. ขั้นพักตัว (Incubation) เป็นขั้นของการพยายามลืมเรื่องที่ต้องการคิดให้หมดสิ้น กล่าวคือ หลังจากที่เราได้ผ่านขั้นการเตรียมตัวแล้วบางครั้งยังต้องอาศัยระยะเวลาในการพักตัวเพื่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์

3. ขั้นรู้แจ้ง (Illumination) เป็นขั้นที่เกิดขึ้นหลังจากที่บุคคลลืมเรื่องที่ตนคิดหาคำตอบระยะหนึ่ง จากนั้นจะเกิดการหยั่งเห็นขึ้นเหมือนกับแสงสว่างที่พลันฉายแวบขึ้นมาในสมอง ทันใดนั้นคำตอบที่ต้องการก็แจ่มชัดขึ้นมาในความคิดโดยไม่ต้องใช้ความพยายามใด ๆ

4. ขั้นการตรวจสอบ (Verification) เป็นขั้นตอนสุดท้ายของการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ คือ หลังจากนึกได้แล้วก็จะทบทวนตรวจสอบผลงานทั้งหมดจนเป็นที่พอใจ การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ตามขั้นตอนทั้ง 4 นี้ล้วนเป็นจุดเริ่มต้นของการผลิตงานสร้างสรรค์ทำให้บุคคลมีทัศนะกว้างไกลต่อปัญหาเห็นหนทางต่าง ๆ ซึ่งอาจไม่ปรากฏถ้าไม่มีกระบวนการคิด

บทบาทของโรงเรียนกับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ โรงเรียนมีบทบาทและหน้าที่ในการให้ความรู้การจัดการเรียนการสอนหลายรูปแบบสามารถช่วยให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์ได้การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ฮิลล์การ์ด (Hilligard, 1973) เสนอ ดังนี้

1. จัดสภาพบรรยากาศภายในโรงเรียนที่เต็มไปด้วยการยอมรับ และการกระตุ้นให้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ

2. ส่งเสริมให้ผู้เรียนแต่ละคนได้รู้จักแก้ปัญหา

3. จัดพื้นที่ให้ผู้เรียนได้ใช้ทำงานอย่างอิสระในเวลาที่ต้องการ

4. ยกย่องและยอมรับเด็กแต่ละคนและมีความเชื่อมั่นว่าเด็กมีความสามารถ

163360

37 69
73 69 71

5. สร้างบรรยากาศถ้อยที่ถ้อยอาศัยภายในห้องเรียน มีบทบาททั้งผู้ให้ผู้รับ ครูต้องวางเป้าหมายให้เด็กได้ทำงานให้เป็นผลสำเร็จไม่ว่าจะเลือกทำอะไรด้วยวิธีใด
6. ค้นหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ รอบตัวไม่โอ้อวดว่าตนเป็นผู้รู้ทุกอย่าง เน้นการรวบรวมข้อมูลโดยจัดหมวดหมู่และการประยุกต์ใช้ข้อมูลเหล่านั้นให้เป็นประโยชน์
7. ยกย่องคำถามและความคิดที่แสดงถึงลักษณะความคิดสร้างสรรค์ของเด็กและแสดงให้เห็นว่าคำถามและความคิดเห็นของเด็กมีค่า
8. ไม่ควรสร้างความกดดันหรือบีบบังคับแม้ว่าเมื่อโตขึ้นเด็กจะต้องพบก็ตาม ควรปล่อยให้เด็กแต่ละคนพัฒนาทักษะความสามารถของตนเอง
9. ส่งเสริมให้เด็กเข้าใจว่าสิ่งใดเป็นความจริงแต่ในขณะเดียวกันก็ต้องกระตุ้นให้เด็กเกิดความคิดจินตนาการ เพราะความคิดและความฝันเมื่อผสมผสานกันแล้วจะเป็นเครื่องกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์
10. ยกย่องชมเชยผลงานของเด็กแต่ละคนไม่ว่าผลงานนั้นจะเล็กน้อยหรือดูไม่แปลกตาเพราะเด็กอาจจะยังไม่ทันได้นึกถึงการประสมประสานความคิดออกมาเป็นงาน เช่นนั้นมาก่อน

จากบทบาทของโรงเรียนกับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์จะพบว่าครู – โรงเรียน มีอิทธิพลต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนเป็นอย่างมาก การกระทำบางอย่างของครูอาจเป็นการหยุดยั้งการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน

สิ่งที่เป็นอุปสรรคขัดขวางมิให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ มีอยู่หลายอย่างบางอย่างมีผลมาก บางอย่างมีผลน้อย ขึ้นอยู่กับบุคคลแต่ละคน วณิช สุธารัตน์ (2547 : 281-289) สรุปอุปสรรคที่ขัดขวางความคิดสร้างสรรค์ดังนี้

1. นิสัยหรือความเคยชิน เป็นสิ่งคอยขัดขวางความคิดสร้างสรรค์ ทางที่ถูกต้องก็คือต้องสำรวจดูว่าอุปนิสัยหรือความเคยชินอันใดที่ติดอยู่กับตัวเรา ลองเปลี่ยนวิถีชีวิตตลอดจนวิธีการทำงานแบบที่เคยทำ จะเป็นการกระตุ้นให้เกิดความคิดใหม่

2. การให้เวลากับความคิดสร้างสรรค์น้อยไป การเกิดความคิดสร้างสรรค์จะต้องอาศัยเวลาในการจัดความคิดสร้างสรรค์นั้นให้รูปได้สมบูรณ์ การทำงานไปอย่างสม่ำเสมอผลงานย่อมมีความถูกต้องสมบูรณ์กว่าพวกที่ทำงานโดยรวบรัดหรือทำเมื่อมีเวลาเหลือน้อย นอกจากผลงานที่เกิดขึ้นจะด้อยคุณค่ากว่ากันแล้วยังเป็นการปิดโอกาสไม่ให้ความคิดสร้างสรรค์เกิดขึ้น

3. การกลัวความล้มเหลว ความกลัวเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นภายหลังเมื่อมนุษย์ได้มีการเรียนรู้หรือได้รับประสบการณ์ต่าง ๆ การกลัวความล้มเหลวก็เช่นกัน เป็นผลที่เกิดขึ้นจากรู้ในขั้นตอนของพัฒนาการชีวิต ตั้งแต่ระยะปฐมวัยจนถึงระยะของการเป็นผู้ใหญ่ สิ่งที่มีอิทธิพลต่อความกลัวความล้มเหลว คือ การเลี้ยงดูที่ไม่ถูกต้องในวัยเด็กกับประสบการณ์ทางสังคมที่มีลักษณะไม่ส่งเสริมความสำเร็จ เช่น การตำหนิ ดุด่า ก้าวร้าวอย่างไม่มีเหตุผล

4. การวิพากษ์วิจารณ์ เมื่อใดก็ตามที่มีการเสนอความคิดใหม่ ๆ มักมีการตั้งข้อสังเกต คำหยาบ ต่อต้าน กีดกัน ขัดขวาง จากบุคคลอื่นเสมอ การวิพากษ์วิจารณ์ที่มีมากเกินไป ถ้าเป็นการกระทำที่เต็มไปด้วยอคติหรือความลำเอียงทำให้ผู้ที่ได้รับเกิดการสูญเสียกำลังใจ เกิดความท้อ เหนื่อยหน่าย และไม่อยากคิดไม่อยากทำอะไรอีก

5. ความต้องการให้ได้คำตอบในเรื่องต่าง ๆ ทันที บุคคลที่ต้องการให้ได้คำตอบในเรื่องต่าง ๆ โดยทันทีนั้นเป็นลักษณะของการอดทนไม่ได้ รอไม่ได้ การใช้เวลาในการคิดหรือการทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งสั้นเกินไปความคิดสร้างสรรค์ย่อมไม่เกิด

6. ความไร้อารมณ์ขัน การทำงานทุกอย่างในลักษณะทุ่มเทก็อาจทำให้คนเป็นโรคบ้างานและมีความเครียด ทางออกที่ดีก็คือ หลังจากทำงานหนักหรือหมกมุ่นอยู่กับงานเป็นเวลานาน ควรมีการพักผ่อนแสวงหาสิ่งสร้างสรรค์บ้าง เพื่อให้อารมณ์ขันเป็นตัวกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ที่ฝังตัวอยู่ในจิตใจส่วนลึก ได้มีโอกาสแสดงออก

7. การมีใจอคติคับแคบกับการยึดติดในความคิดของตนเอง การที่คิดแก้ปัญหาไม่ออกนั้นอาจเกิดจากการสร้างกรอบของความคิดขึ้นมาผิด แล้วผู้คิดไปติดอยู่ในกรอบนั้น ผลก็คือคิดแก้ปัญหาไม่ได้ต้องถอยกลับไปตั้งหลักใหม่ เพื่อสร้างกรอบความคิดใหม่ หากว่าบุคคลมีใจคับแคบและยึดติดอยู่ในกรอบความคิดของตนเอง โอกาสที่จะเกิดความคิดสร้างสรรค์เป็นเรื่องยาก

การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์สามารถทำได้หลายแบบ เทคนิควิธีการกระตุ้นแต่ละวิธีอาจมีความเหมาะสมสำหรับบุคคลบางคน และความคิดสร้างสรรค์ที่แตกต่างกันต้องอาศัยวิธีการกระตุ้นที่ไม่เหมือนกัน และควรจัดอุปสรรคซึ่งหมายถึงสิ่งกีดขวางหรือสกัดกั้นไม่ให้ความคิดสร้างสรรค์พัฒนา จึงเป็นสิ่งที่พึงหลีกเลี่ยงหรือขจัดให้หมดไป ดังนั้น นอกจากส่งเสริมแล้วก็ต้องขจัดอุปสรรคให้หมดไปด้วย จึงจะทำให้ความคิดสร้างสรรค์พัฒนาไปอย่างมีประสิทธิภาพ

1.8 ครูกับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์

อาร์ รังสินนท์ (2532 : 118 - 126) ได้สรุปวิธีการสอน และการจัดกิจกรรมการสอนของครูเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กตามแนวคิดของ Frank E. William ไว้ 18 ลักษณะดังนี้

1. การสอนแบบ Paradox หมายถึง การสอนเกี่ยวกับความคิดเห็นในลักษณะความคิดเห็นซึ่งขัดแย้งในตัวของมันเอง ความเห็นหรือความเชื่อที่ฝังใจมานาน ซึ่งความคิดเห็นข้อความหรือข้อสังเกตต่าง ๆ อาจเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพการณ์ แม้ว่าจะหาเหตุผลได้ยาก แต่ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับเหตุผลที่ประกอบสนับสนุน หรือคัดค้านข้อคิดเห็นนั้น ๆ เป็นการฝึกให้คิดในสิ่งที่แตกต่างไปจากรูปแบบเดิมที่เคยมี ดังนั้น ในการสอนครูจึงควรกำหนดให้นักเรียนรวบรวม และเลือกข้อคิดเห็น แล้วให้นักเรียนอภิปราย โต้แย้งหรือแสดงความคิดเห็นในกลุ่มย่อยได้

2. การพิจารณาลักษณะแบบ Attribute หมายถึง การสอนให้นักเรียนคิดพิจารณาถึงลักษณะต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ ทั้ง มนุษย์ สัตว์ สิ่งของ ในลักษณะที่แปลก แตกต่างไปกว่าที่เคยคิด รวมทั้งลักษณะที่คาดไม่ถึงด้วย เช่น ให้คิดหาส่วนใดส่วนหนึ่งที่เห็นว่าแปลกประหลาดไม่เหมือนอย่างอื่น ของ ดินสอ ยางลบ หนังสือ เป็นต้น

3. การเปรียบเทียบอุปมา อุปมัยแบบ Analogies หมายถึง การเปรียบเทียบสิ่งของ หรือ สถานการณ์ที่ เหมือนกัน คล้ายคลึงกันแตกต่างกันหรือตรงกันข้าม อาจอยู่ในรูปคำเปรียบเทียบ คำพังเพย สุภาษิต ก็ได้ เช่น ลองคิดดูว่า ช้อนกับรถยนต์ มีลักษณะเหมือนกันอย่างไร

4. การบอกสิ่งที่คลาดเคลื่อนไปจากความจริงแบบ Discrepancies หมายถึง การแสดงความคิดเห็น ระบุ ป่งชี้ถึงสิ่งที่คลาดเคลื่อนจากความจริงหรือขาดตกบกพร่องหรือสิ่งที่ยังไม่สมบูรณ์ เช่น สมมติว่า นักเรียนเป็นแมวที่เจ้าของลืมให้อาหาร ลองคิดดูว่าแมวมีวิธีหาอาหารอย่างไรบ้าง

5. การใช้คำถามยั่วและกระตุ้นให้ตอบ Provocative Question หมายถึง การตั้งคำถามแบบปลายเปิดเป็นคำถามที่ยั่ว และเร้าความรู้สึกนึกคิดให้ชวนคิดค้นคว้า ให้ได้ความหมายที่ลึกซึ้งสมบูรณ์ที่สุดเท่าที่เป็นไปได้ คำตอบจากคำถามลักษณะเช่นนี้ ไม่มีคำตอบที่ถูกเพียงคำตอบเดียวแต่มีหลาย ๆ คำตอบ โอกาสที่นักเรียนจะตอบได้ถูกมีมากเป็นคำถามมักจะลงท้ายว่า มีวิธีการใดบ้าง มีประโยชน์อย่างไรบ้าง มีอะไรมากกว่านี้อีก ท่านรู้สึกอย่างไรบ้าง เป็นต้น

6. การเปลี่ยนแปลงแบบ Example of Change หมายถึง การฝึกให้คิดถึง การเปลี่ยนแปลงตัดแปลง การปรับปรุงสิ่งต่าง ๆ ที่คงสภาพมาเป็นเวลานานให้เป็นไปในรูปแบบอื่น และเปิดโอกาสให้เปลี่ยนแปลงด้วยวิธีต่าง ๆ อย่างอิสระ เช่น ถ้าแผ่นดินไหวเกิดขึ้นในประเทศไทย แทนที่จะเป็นประเทศญี่ปุ่น ชีวิตของประชาชนคนไทยจะเปลี่ยนแปลงอย่างไรบ้าง

7. การเปลี่ยนแปลงความเชื่อแบบ Example of Habit หมายถึง การฝึกให้นักเรียนเป็นคนมีความยืดหยุ่น ยอมรับการเปลี่ยนแปลง คลายความยึดมั่นต่าง ๆ เพื่อปรับตนเองเข้ากับสถานการณ์ใหม่ ๆ เช่น ถ้าโลกนี้ไม่มีโทรทัศน์ คนจะเป็นอย่างไร เป็นต้น

8. การสร้างสิ่งใหม่จากโครงสร้างเดิมแบบ An Organized Random หมายถึง การรู้จักฝึกให้นักเรียนรู้จักสร้างสิ่งใหม่ กฎเกณฑ์ใหม่ ความคิดใหม่ โดยอาศัยโครงสร้างเดิมหรือกฎเกณฑ์เดิมที่เคยมี แต่พยายามคิดพลิกแพลงให้ต่างไปจากเดิม เช่น ให้นักเรียนฟังเรื่องค้างแล้วต่อเรื่องตอนท้ายให้จบ

9. ทักษะการค้นคว้าหาข้อมูลแบบ The Skill of Search หมายถึง การฝึกให้นักเรียนรู้จักการสำรวจเพื่อหาข้อมูล เช่น ลองคิดว่าทำไมไม่จึงลอยได้ในน้ำแต่เหล็กจมน้ำ

10. การค้นหาคำตอบจากคำถามที่กำกวมไม่ชัดเจนแบบ Tolerance for Ambiguity เป็นการฝึกให้นักเรียนมีความอดทน และพยายามที่จะค้นหาคำตอบต่อปัญหาที่กำกวม หรือเป็นสองนัยสลับ หรือท้าทายความนึกคิดต่าง ๆ เช่น ลองต่อเติมภาพจากส่วนที่กำหนดให้สมบูรณ์

11. การแสดงออกของความคิดที่เกิดขึ้นเมื่อมีสิ่งเร้ามากระทบแบบ Intuitive Expression เป็นการฝึกให้รู้จักแสดงความรู้สึก ความคิดที่เกิดขึ้นโดยมีสิ่งเร้ามาเร้าด้วยวิธีสัมผัส

12. การปรับตัวเพื่อพัฒนาตนเองแบบ Adjustment for Development หมายถึง การฝึกให้นักเรียนรู้จักพิจารณาคุณค่าความพลาดพลั้ง ล้มเหลวที่เกิดขึ้นโดยตั้งใจหรือไม่ตั้งใจก็ตาม แล้วหาประโยชน์จากการความผิดพลาด หรือข้อบกพร่องของตนเอง หรือของผู้อื่น ใช้ความผิดพลาด เป็นบทเรียนนำไปสู่ความสำเร็จ

13. ลักษณะบุคคลและกระบวนการคิดสร้างสรรค์แบบ Creative Person and Process หมายถึง การให้ศึกษาประวัติบุคคลสำคัญ ทั้งในลักษณะพฤติกรรมและกระบวนการคิดตลอดจนประสบการณ์ของเขาด้วย เช่น การเปรียบเทียบประวัติบุคคลสำคัญ 2 คน หลังจากการอ่านหรือฟังประวัติแล้วให้เปรียบเทียบลักษณะนิสัยของคนทั้งสองว่าเหมือนกันและต่างกันอย่างไรและอะไรเป็นจุดสำคัญ ในชีวิตเขา

14. การประเมินสถานการณ์แบบ Evaluate Situation หมายถึง การฝึกให้รู้จักคิด แสดงความคิดเห็น แสดงความรู้สึกนึกคิดต่อเรื่องที่อ่าน

15. ทักษะการอ่านอย่างสร้างสรรค์แบบ A Creative Reading Skill หมายถึง การฝึกให้รู้จักคิด แสดงความคิดเห็น แสดงความรู้สึกนึกคิดต่อเรื่องที่อ่าน

16. ทักษะการฟังอย่างสร้างสรรค์แบบ A Creative Listening Skill หมายถึง การฝึกให้เกิดความรู้สึกนึกคิดในขณะที่ฟัง หลักจากฟังบทความ เรื่องราว ดนตรี เพื่อเป็นการศึกษาข้อมูลความรู้ ซึ่งโยงไปหาสิ่งอื่น ๆ ต่อไป เช่น การให้นักเรียน ฟังดนตรีแล้วคิดทำ

17. ทักษะการเขียนอย่างสร้างสรรค์แบบ A Creative Writing Skill หมายถึง การฝึกให้แสดงความคิด ความรู้สึก และจินตนาการด้านการเขียนบรรยายหรือพรรณนา ให้เห็นภาพชัดเจน เช่น กำหนดคำถามแล้วให้นักเรียนแต่งเรื่องจากคำถามนั้น

18. ทักษะการมองภาพในมิติต่าง ๆ แบบ Visualization Skills หมายถึง การฝึกให้แสดงความรู้สึกนึกคิดจากภาพในแง่มุมแปลก ๆ ใหม่ ๆ ไม่ซ้ำของเดิม เช่นวาดภาพจากสิ่งเร้าที่กำหนดให้ เช่น สามเหลี่ยม วงกลม สี่เหลี่ยม เป็นต้น

1.9 ลักษณะของครูที่จะช่วยให้เกิดความคิดสร้างสรรค์

กรมการฝึกหัดครู ได้เสนอลักษณะของครูที่จะช่วยให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ไว้หลายประการ (ประไพศรี พุ่มจันทร์, 2542 : 20 อ้างถึงใน กรมการฝึกหัดครู, 2521 : 52 - 53) ดังนี้

1. มีความตระหนกอยู่เสมอว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับนักเรียน และเกิดขึ้นได้เสมอทุกโอกาส

2. ยอมรับฟังความคิดเห็นแปลก ๆ ใหม่ ๆ และที่แตกต่างจากคนอื่นจะต้องไม่ตำหนิติเตียน หรือกล่าวหาว่าเด็กคิดนอกกลุ่มนอกทาง

3. รู้คุณค่าตัวเอง จะต้องไม่เป็นคนเห็นแก่ตัว ไม่ถือตัว พร้อมทั้งการแลกเปลี่ยนความคิดกับผู้อื่นอยู่เสมอ

4. รู้จักเสียสละ มีอิสรภาพในการทำงานเพื่อส่วนรวม

5. มีความกระปรี้กระเปร่า กระฉับกระเฉง มีความคล่องแคล่ว ว่องไวในการทำงาน

6. มีการปรับปรุงตนเองอยู่เสมอในด้านการเรียนการสอน การสมาคมกับผู้อื่น พร้อมทั้งมีความตั้งใจต่อเหตุการณ์รอบตัวเอง

7. มีความอดทนอดกลั้น ไม่ท้อแท้ เมื่อประสบกับปัญหาที่ยุ่ยากและสามารถแก้ปัญหาด้วยตนเองได้สำเร็จ

8. มีอิสระในการสร้างบรรยากาศ ที่อำนวยให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์ได้ทุกโอกาส

9. มีทัศนคติทางบวกแก่ตนเอง โดยแสวงหาและเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่อยู่เสมอ และพยายามคิดค้นหาความสำเร็จแปลก ๆ ใหม่ ๆ

10. คำนึงถึงปัญหาที่จะตามมา พร้อมทั้งสามารถรวบรวมปัญหาที่เกิดขึ้นมาสร้างประโยชน์ให้เด็กรู้จักคิดในทางสร้างสรรค์

นอกจากลักษณะของครูที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ ดังที่กล่าวมาแล้วนั้น อารี รังสินนท์ (2532 : 99) ได้เสนอข้อที่ควรคำนึงเกี่ยวกับวิธีการสอนของครู ดังนี้

1. การแสดงออกทางด้านความคิดสร้างสรรค์ของเด็กสามารถแสดงออกทางกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การประดิษฐ์ ศิลปะการวาดภาพ การระบายสี ดนตรี เดินรำ การเล่นตลอดจน การแก้ปัญหาต่าง ๆ

2. การสร้างบรรยากาศความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน จะได้รับการส่งเสริมให้เกิดขึ้นได้ โดยการสร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้นักเรียนรู้สึกเป็นอิสระ ไม่ถูกควบคุมจากระเบียบวินัยที่เคร่งครัดเกินไป และควรส่งเสริมให้นักเรียนแต่ละคนรู้จักแก้ปัญหาด้วยตนเอง

3. การสอนความคิดสร้างสรรค์จะต้องสอนต่อเนื่องกันไป เป็นส่วนลำดับในทางตรง ได้แก่ การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในทางอ้อม ได้แก่ การปรับปรุงสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ตลอดจนความเข้าใจเรื่องพัฒนาการความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก ระดับความสามารถในการแสดงออก

4. สนับสนุนและกระตุ้นการแสดงความคิดหลาย ๆ ด้าน ตลอดจนการแสดงออกทางอารมณ์

5. เน้นสถานการณ์ที่จะส่งเสริมความสามารถอันนำไปสู่ความคิดสร้างสรรค์ เช่น ส่งเสริมความคิดริเริ่ม เป็นต้น ตลอดจนไม่จำกัดการแสดงออกของนักเรียนให้เป็นไปในรูปแบบเดียวกันตลอด

6. อย่าพยายามหล่อหลอม หรือกำหนดแบบให้นักเรียนคิดและมีบุคลิกภาพเหมือนกันหมดทุกคน แต่ควรสนับสนุนและส่งเสริมการผลิตสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ ตลอดจนความคิดและวิธีการแปลก ๆ ใหม่ ๆ ด้วย

7. อย่าเข้มงวดกวดขัน หรือยึดมั่นอยู่กับจารีตประเพณี ซึ่งยอมรับการกระทำ หรือผลงานอยู่เพียงสองสามอย่างเท่านั้น สิ่งใดนอกเหนือไปจากระเบียบเป็นสิ่งที่ผิดพลาด

8. อย่าสนับสนุนหรือให้รางวัลเฉพาะผลงานหรือการกระทำที่ได้มีผู้ทดลองทำ และเป็นที่ยอมรับกันแล้ว ผลงานแปลก ๆ ใหม่ ๆ ก็น่าจะได้รับรางวัลหรือคำชมเชยด้วย

9 ครูจำเป็นต้องพัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีบุคลิกภาพในทางสร้างสรรค์ก่อนมิเช่นนั้น แม้ว่าครูจะมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องความคิดสร้างสรรค์เพียงใด ก็ไม่อาจจะทำให้กระบวนการเรียนการสอนประสบความสำเร็จตามความมุ่งหมายของการสอน และไม่อาจสอนให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์ได้

จากแนวคิด ข้อเสนอแนะในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ตลอดจนลักษณะของครูที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ ดังกล่าวมาทั้งหมดนั้น สรุปได้ว่า ครูนั้นเป็นผู้ที่มีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน โดยครูจะต้องตระหนักอยู่เสมอว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับนักเรียน ครูต้องเป็นผู้มีใจกว้าง ยอมรับสิ่งแปลกใหม่ที่ผู้เรียนได้คิดและสร้างสรรค์ขึ้น ให้ความรัก ความอบอุ่น ยอมรับความแตกต่างของบุคคล ควรให้กำลังใจและคอยชี้แนะกระตุ้นให้ผู้เรียนได้พัฒนาความคิด โดยเน้นการจัดสภาพบรรยากาศในการเรียนการสอนให้เหมาะสมเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นและแสดงออกตามศักยภาพ

1.10 ทักษะทางการคิดที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดสร้างสรรค์

สแตนนิช (ประไพศรี พุ่มจันทร์, 2542 : 23 อ้างถึงใน STANISH 1988 : 19 – 20) ได้กล่าวถึงความสำคัญ ของลักษณะที่เอื้อต่อการส่งเสริมความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ไว้ ดังนี้

1. การจินตนาการทางภาพและภาษา (Visual and Semantic Imagery) ความสามารถด้านนี้เป็นองค์ประกอบของกระบวนการทางสร้างสรรค์ และเป็นส่วนประกอบจิตสำนึกแห่งการสร้างสรรค์ (Creative mind) ด้วยโดยเฉพาะในภาวะสังคมปัจจุบันซึ่งเต็มไปด้วยข้อมูลข่าวสารก็ยิ่งมีความจำเป็นนักเรียนต้องมีความสามารถในการรับรู้และจินตนาการในข้อมูลข่าวสารนั้นอย่างถูกต้อง

2. การต่อเติมเสริมแต่ง (Embellishment or Elaboration) ซึ่งเป็นกระบวนการของความรู้สึกโดยสัญชาตญาณ (Instinct Process) ผู้ที่มีความสามารถทางสร้างสรรค์อย่างสูงเท่านั้นที่จะสามารถแยกแยะความแตกต่างของการต่อเติมเสริมแต่งสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. การโยงความสัมพันธ์และการอุปมา (Associations and Analogies) เป็นความสามารถในการคิดเชื่อมโยงเหตุการณ์ หรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่ประสบเข้าด้วยกัน สามารถที่จะดัดแปลงสิ่งที่มีอยู่ให้เป็นสิ่งใหม่ที่มีคุณภาพเพิ่มขึ้นจากเดิม ซึ่งความสามารถนี้เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของความสามารถทางสร้างสรรค์ของบุคคล

อัลบาโน (ประไพศรี พุ่มจันทร์, 2542 : 23 อ้างถึงใน Albano, 1987 : abstract) ได้ทำการทดลองฝึกความคิดสร้างสรรค์ ภายใต้สมมติฐานว่า ความคิดสร้างสรรค์ประกอบด้วยทักษะทางสมอง 4 ประการ คือ ทักษะด้านจินตนาการ (Imagery) ทักษะด้านอุปมา (Analogy) ทักษะด้านโยงความสัมพันธ์ (Association) ทักษะการเปลี่ยนแปลงรูป (Transformation) เขาได้ทดลองฝึกทักษะ 4 ประการกับกลุ่มตัวอย่างทหารสังกัดหน่วยสื่อสารอิเล็กทรอนิกส์ในรัฐนิวเจอร์ซีย์ สหรัฐอเมริกา จำนวน 66 คน ใช้เวลาในการฝึก 20 ชั่วโมง ระหว่างเดือนมิถุนายนถึงเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 1985 โดยใช้แบบสอบถามความคิดสร้างสรรค์ของทอแรนท์ทั้งฉบับรูปภาพและภาษาเป็นเครื่องมือวัดตัวแปรตาม ผลการทดลองสรุปว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้นทั้งในด้านความคล่อง ความยืดหยุ่น และความริเริ่ม

นอกจากนี้อัลเบรชท์ (ประไพศรี พุ่มจันทร์, 2542 : 23 อ้างถึงใน Albrecht, 1980 : (13-14) ได้กล่าวถึงการคิดอย่างมีคุณภาพของมนุษย์ว่าประกอบด้วย การคิดสร้างสรรค์ การคิดแก้ปัญหา และการคิดตัดสินใจ ซึ่งการคิดอย่างมีคุณภาพนี้ประกอบด้วยทักษะพื้นฐานทางการคิด 10 ประการ คือ ความตั้งใจ (Concentration) การสังเกต (Observation) การจำ (Memory) การให้เหตุผล (Logical Reasoning) การสรุปอ้างอิง (Inferences) การตั้งสมมติฐาน (Forming Hypotheses) การกำหนดทางเลือก (Generating Option) การโยงความสัมพันธ์ระหว่างความคิด (Making Association Between Idea) การกำหนดรูปแบบ (Recognizing patterns) การรับรู้และมิติสัมพันธ์ (Spatial and Kinesthetic Perception)

จากแนวคิดทั้งสามแนวคิดดังกล่าวพบว่า มีความสามารถทางการคิดที่ส่งผลต่อความสามารถทางการคิดสร้างสรรค์ที่สอดคล้องกัน ดังที่ ประไพศรี พุ่มจันทร์, (2542 : 23 - 24 อ้างถึงใน กรมวิชาการ, 2535 : 3) กล่าวไว้ดังนี้

1. ความสามารถด้านอุปมา (Analogy) องค์ประกอบด้านนี้ปรากฏชัดเจนในแนวคิดของสแตนนิชและอัลบาโน ส่วนแนวคิดของอัลเบรชท์ อาจเปรียบได้กับการสรุปอ้างอิง (Inferences) ซึ่งการอุปมาก็เป็นส่วนหนึ่งของความสามารถในการสรุปอ้างอิงเช่นกัน

2. ความสามารถด้านโยงความสัมพันธ์ (Association) ซึ่งมีปรากฏชัดทั้งแนวความคิดของ สแตนนิชและอัลบาโนเช่นกัน ส่วนแนวคิดของ อัลเบรชท์อาจเปรียบเทียบได้

กับการให้เหตุผล (Logical reasoning) เพราะการโยงความสัมพันธ์ก็เป็นส่วนหนึ่งของความมีเหตุผล

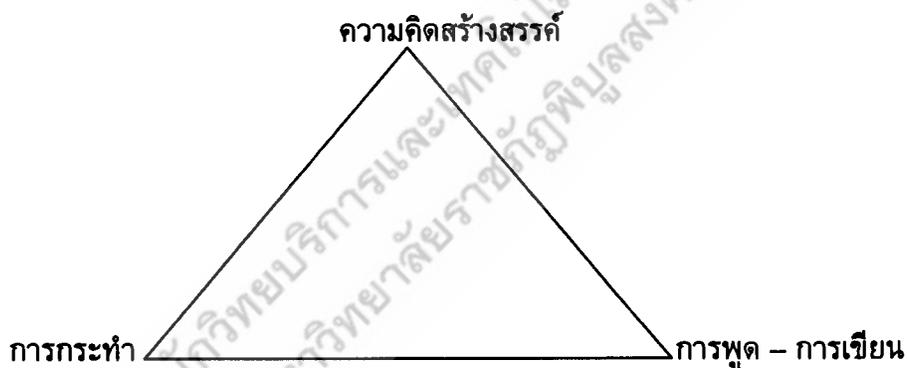
3. ความสามารถด้านจินตนาการ (Imagery) องค์ประกอบด้านนี้ก็เช่นเดียวกับองค์ประกอบด้านอุปมา และองค์ประกอบด้านโยงความสัมพันธ์ คือ กล่าวไว้ชัดเจนในแนวคิดของสแตนลีย์ ในด้านการต่อเติมเสริมแต่ง (Embellishment or Elaboration) ซึ่งความสามารถนี้จำเป็นต้องอาศัยทักษะการรับรู้เป็นอย่างมาก ส่วนแนวคิดของอัลบานอนั้นเสนอในด้านการเปลี่ยนแปลงรูป (Transformation) ซึ่งก็เกี่ยวข้องกับทักษะการรับรู้เช่นกัน สำหรับแนวคิดของอัลเบิร์ตนั้น กล่าวรวมในทักษะทางมิติสัมพันธ์ด้วย

1.11 ความสัมพันธ์ระหว่างความคิด การพูด การเขียนและการกระทำเชิงสร้างสรรค์ ความสัมพันธ์ระหว่างความคิด การพูด การเขียนและการกระทำเชิงสร้างสรรค์นี้ กรมวิชาการได้กล่าวไว้ ดังนี้

ประไพศรี พุ่มจันทร์ (2542 : 24 อ้างถึงใน กรมวิชาการ, 2535 : 3) ได้ให้หลักการว่าการสร้างสรรค์ของมนุษย์อาจพิจารณาได้ 3 ด้านด้วยกัน คือ

1. ความคิดสร้างสรรค์
2. การพูด - การเขียนเชิงสร้างสรรค์
3. การกระทำเชิงสร้างสรรค์

ทั้ง 3 ด้านนี้ มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันตลอดไปเป็นลูกโซ่ ดังนี้

แผนภาพประกอบ 1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความคิด การพูด - การเขียน และการกระทำเชิงสร้างสรรค์ (ประไพศรี พุ่มจันทร์, 2542 : 24 อ้างถึงใน กรมวิชาการ, 2535 : 3)

1.12 เครื่องมือที่ใช้ในการวัดความคิดสร้างสรรค์ การวัดความคิดสร้างสรรค์ไม่เพียงแต่ทำให้ทราบระดับความคิดสร้างสรรค์ของเด็กและเป็นข้อมูลให้สามารถจัดการเรียนการสอน กิจกรรมให้สอดคล้องเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กให้สูงขึ้นแต่ยังสามารถกระตุ้น เสริมสร้างพฤติกรรมสร้างสรรค์ให้เด่นชัดทั้งยังช่วยจัดอุปสรรค ในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ (อารี พันธุ์มณี, 2540 : 177) ได้ศึกษาวัดความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก ดังนี้

1. การสังเกต เป็นการสังเกตพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกอย่างสร้างสรรค์ ของความคิดจินตนาการได้ใช้วิธีการสังเกต พยายามที่จะวัดความคิดจินตนาการจากพฤติกรรมการเล่นการทำกิจกรรม โดยการสังเกตพฤติกรรมเลียนแบบ การทดลองปรับปรุงตกแต่งสิ่งต่าง ๆ การแสดงละคร การเล่นเกมคิดเกมใหม่ ในขณะที่ทอแรนซ์ (Torrance, 1962) ใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรมของเด็กด้วยการระบุหัวข้อที่ใช้เป็นแนวทางในการสังเกตผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์สูงได้แม้จะไม่ตรงกับแบบทดสอบ

2. การวาดภาพจากสิ่งเร้าที่กำหนดเป็นการถ่ายทอดความคิดสร้างสรรค์ออกมาเป็นรูปธรรมสามารถสื่อความหมายได้ ซึ่งกำหนดเป็นวงกลมเล็ก ๆ 40 จุดเป็นสิ่งเร้าให้เด็กวาดและพิจารณาความคิดคล่อง คิดริเริ่ม คิดยืดหยุ่นจากภาพที่เด็กวาดและใช้วิธีให้เด็กวาดภาพพร้อมกับอธิบายประกอบภาพที่กำลังวาด

3. รอยหยดหมึก มักใช้กับเด็กประถมศึกษาเพราะเด็กสามารถอธิบายได้ดีโดยดูภาพรอยหยดหมึก ใช้รอยหยดหมึกให้อิสระคิดตอบได้เต็มที่คำตอบของเด็กจะได้รับการพิจารณาในการคิดประดิษฐ์ อารมณ์ขัน ลักษณะจินตนาการ

4. การเขียนเรียงความและงานศิลปะ นักจิตวิทยามีความเห็นสอดคล้องกันว่าเด็กในวัยประถมศึกษามีความสำคัญยิ่งเด็กช่วงวัยนี้จะมีพัฒนาการทางภาษาค่อนข้างดี กิจกรรมเขียนบรรยายหรือแสดงความรู้สึก จินตนาการเป็นที่สนใจของเด็ก ใช้วิธีการให้เด็กเขียนเรียงความและวัดความคิดแปลกใหม่

5. การทดสอบ เป็นการใช้แบบทดสอบมาตรฐานซึ่งผลมาจากการวิจัยเกี่ยวกับธรรมชาติของความคิดสร้างสรรค์มีทั้งที่ใช้ภาษาเป็นสื่อและใช้ภาพเป็นสื่อโดยมีการกำหนดเวลาแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ที่นิยมใช้ในปัจจุบันมีดังต่อไปนี้

- แบบทดสอบวัดความคล่องแคล่วของกิลฟอร์ดและคริสเตนเซน (Christensen, Guilford Fluency Test) โดยมุ่งวัดตัวประกอบในแต่ละเซลล์ตามสมรรถภาพทางสมองซึ่งมี 3 มิติ คือ เนื้อหาที่คิด วิธีการคิด ผลิตผลแห่งความคิด แบบทดสอบนี้เหมาะกับนักเรียนระดับมัธยมและผู้ใหญ่

- แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของทอแรนซ์ (Torrance Test of Creative Thinking) แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของทอแรนซ์มี 4 ประเภท คือ แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์โดยอาศัยรูปภาพ แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์โดยอาศัยภาษา แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์โดยอาศัยเสียงและภาษา แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์โดยอาศัยการปฏิบัติและการเคลื่อนไหว

เครื่องมือที่ใช้ในการวัดความคิดสร้างสรรค์มีหลายวิธีการโดยพิจารณาลักษณะของบุคคล สามารถนำไปใช้ เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้นักเรียนรู้จักคิดสร้างสรรค์ได้เป็นอย่างดี

2. แนวคิดเกี่ยวกับการเขียนเชิงสร้างสรรค์

2.1 ความหมายของการเขียนเชิงสร้างสรรค์

นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้หลายทัศนะดังนี้

บันลือ พฤษะวัน (2535 : 7) ได้กล่าวว่า การเขียนอย่างสร้างสรรค์เป็นผลงานการเขียนอย่างอิสระ โดยใช้ความคิดของเด็กเอง ซึ่งอาจอาศัยพื้นฐานประสบการณ์จากการเรียนรู้หลายลักษณะ เช่น จากการอ่าน การท่องเที่ยว การฟังเรื่องราว และอื่น ๆ ซึ่งแสดงออกให้เห็นว่าผู้เขียนได้ริเริ่มเรื่อง ตกแต่งเรื่อง สร้างปมปัญหาของตัวเอง โดยใช้จินตนาการของตนเองได้อย่างเหมาะสม

กรรณิการ์ พลยุทธ (2541 : 9) ได้ให้ความหมายของการเขียนเชิงสร้างสรรค์สรุปได้ว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์คือ การเขียนที่มีลักษณะแปลกใหม่ ไม่เหมือนใครมีลักษณะการเขียนที่สื่อความหมายโดยการเรียบเรียงความรู้ ความคิดและความรู้สึก ตลอดจนประสบการณ์ต่าง ๆ ของผู้เขียนออกมาอย่างอิสระแล้วนำมาสร้างเป็นผลงานที่มีลักษณะของการคิดริเริ่มสร้างสรรค์รูปแบบใหม่ ๆ ด้วยภาษาที่เหมาะสม อาจเป็นเรื่องธรรมดาของคน สัตว์ สิ่งแวดล้อม หรือ เรื่องราวที่ผิดแปลกใหม่ไปจากธรรมชาติ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสื่อสารระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่านให้เข้าใจตรงกัน

ชนะ เวชกุล (2542 : 6) ได้สรุปว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์ คือ การเขียนแสดงความรู้ ความคิด หรือความรู้สึกออกมาให้น่าสนใจ ให้ความแปลกใหม่ ให้แนวใหม่ซึ่งยังไม่เคยปรากฏมาก่อน ขณะเดียวกันควรมีลักษณะเป็นไปเพื่อความดีงามของมนุษยชาติ กล่าวคือ เสริมสร้างสังคม จริยธรรม สุนทรียภาพ และพัฒนาการทางความคิดลุ่มลึกมีศิลปะ กลมกลืน และสมจริง

ดังนั้นการเขียนเชิงสร้างสรรค์ เป็นการเขียนเล่าเรื่องที่ต้องใช้ความสามารถ เพื่อให้เกิดแรงบันดาลใจ ในการถ่ายทอดความรู้ ความคิดจินตนาการ จากประสบการณ์ต่าง ๆ มีของผู้เขียนโดยไม่ได้ลอกเลียนแบบใคร เพื่อสร้างผลงานเขียนขึ้นมาในรูปแบบเฉพาะคน ศิลปะในการใช้สำนวนภาษาที่ถูกต้อง สละสลวย ในเชิงสร้างสรรค์ สร้างความประทับใจ ซาบซึ้งใจ แก่ผู้ฟังและผู้อ่านทั้งด้านคุณธรรม จริยธรรม และเกิดสุนทรียภาพ มีคุณค่าต่อตนเอง และสังคม

2.2 ความมุ่งหมายของการเขียนเชิงสร้างสรรค์

กรรณิการ์ พวงเกษม, (2534 : 34) ; แสงระวี น้อยประสิทธิ์, (2539: 26) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งสรุปได้ ดังนี้

2.2.1 เพื่อให้โอกาสนักเรียนแสดงออกทางความคิด ระบายความรู้สึกจากประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เขาพบมา นำเสนอออกมาในทางสร้างสรรค์ และเข้าใจแนวคิดของคนอื่น

2.2.2 เพื่อส่งเสริมความสามารถทางวรรณคดีที่มีอยู่ในตัวเด็ก ให้สร้างสรรค์ผลงานทางวรรณคดี ที่ให้ความรู้สึก น่าสนใจ และมีลักษณะของภาษาที่ดี

2.2.3 เพื่อส่งเสริมและเร้าใจให้เด็กสนใจ และซาบซึ้งในวรรณคดีที่ดี

2.2.4 เพื่อมุ่งพัฒนาความสามารถทางภาษามากกว่ากระบวนการที่ถูกต้องตามกฎเกณฑ์ของหลักภาษา

2.2.5 เพื่อให้มีความสามารถในการปรับตัวทางอารมณ์และทางสังคม

2.3 ลักษณะของการเขียนเชิงสร้างสรรค์

(กรมวิชาการ, 2535 : 311 ; ฌวีวรรณ จินดาพล, 2538 : 60-61 ; ประภาศรี สีหอำไพ, 2531 : 2 - 3) ได้กล่าวถึงลักษณะสำคัญของการเขียนเชิงสร้างสรรค์สรุปได้ดังนี้

2.3.1 ให้ความแปลกใหม่ หมายถึง ความคิดที่ไม่ซ้ำแบบหรือไม่ได้ลอกเลียนแบบผู้อื่นมาเป็นความคิดของผู้เขียนเอง หรือดัดแปลงมาอย่างแยบคายด้วยภูมิปัญญาของตน

2.3.2 ใช้ภาษาคมคายกะทัดรัด ทั้งนี้ต้องเป็นการใช้ภาษาที่ไม่ผิดแปลกไปจากระเบียบของภาษาซึ่งเป็นที่ยอมรับกันสามารถเร้าความรู้สึกของผู้อื่น อาจเป็น ความขบขัน ความเศร้า ความพิศมัย ความพิศวง ความสงบ ความซาบซึ้ง ความอาลัย ฯลฯ อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างรวมกัน

2.3.3 เป็นประโยชน์ไม่ทางตรงก็ทางอ้อม เช่น ให้ข้อคิดที่เป็นคติต่อการดำรงชีวิตชี้ให้เห็นคุณโทษ แนะนำให้คนรู้จักสังเกต พิจารณาสິงต่าง ๆ โดยแยบคาย ก่อให้เกิดจินตนาการในทางที่ดีงาม หรือให้ความเพลิดเพลินแก่จิตใจ ในลักษณะของบันเทิงนาการ

2.3.4 มีอิสระในการเขียน เด็กจะเขียนโดยไม่อยู่ภายใต้การบังคับชักนำหรืออิทธิพลของใคร แต่เด็กจะเขียนในสิ่งที่เขารู้สึกว่า ต้องการเขียน ครูอาจจะให้ความช่วยเหลือเมื่อเด็กถามการสะกดคำบางคำเป็นต้น

2.3.5 เขียนจากความรู้สึกที่แท้จริงของเด็ก เด็กจะถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อสิ่งที่เขาพบเห็น ประทับใจ จินตนาการ ออกมาโดยครูอาจจะให้หัวข้อกระตุ้นให้เด็กคิดหรือจัดสถานการณ์เพื่อให้เด็กรู้สึกจินตนาการมากพอที่จะเขียนได้

2.3.6 มีลักษณะเฉพาะคน เด็กแต่ละคนจะมีรูปแบบในการเขียนแตกต่างกัน ครูอาจจะช่วยแนะนำให้ได้บ้างในการเขียนครั้งต่อๆ ไป

2.3.7 งานที่เด็กใช้ความคิดสร้างสรรค์ได้มาก เพราะจะต้องเลือกใช้ถ้อยคำที่สื่อความหมาย มีเสียงคล้องจอง มีสัมผัส วรรค และเกิดภาพพจน์ ตรงตามความคิดเด็กบางคนอาจคิดรูปแบบร้อยกรองอย่างง่าย ๆ ขึ้นเองก็ได้ อาจไม่ยึดเอาฉันทลักษณ์ตามแบบแผนที่กำหนด ถือเป็นแหวกเกณฑ์ลักษณะคำประพันธ์ แต่ไม่ได้หมายความว่าเขียน

เชิงสร้างสรรค์จะต้องสร้างรูปแบบการประพันธ์ขึ้นใหม่หรือเป็นความเรียงเชิงศิลป์ที่เรียกว่ากวีนิพนธ์ร้อยแก้วเสมอไป

2.3.8 มีแนวเขียนเป็นจิตวิสัยและมีความสามารถในการแสดงออก โดยผู้เขียนมีข้อสังเกต ประสบการณ์ ความนึกคิด ความเห็น มีจินตนาการของตนเองแล้ว จึงเขียนงานประพันธ์ชิ้นนั้นขึ้น

2.3.9 มีวัตถุประสงค์ สร้างคำ และสร้างแนวคิด เพื่อให้งานเขียนเชิงสร้างสรรค์บรรลุวัตถุประสงค์ในการสื่อสาร

จากลักษณะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ดังกล่าว สรุปได้ว่าการเขียนเชิงสร้างสรรค์จะต้องมีลักษณะแปลกใหม่ ใช้ภาษาคมคายกะทัดรัด เป็นประโยชน์ไม่ทางตรงก็ทางอ้อม มีอิสระในการเขียน จากความรู้สึกที่แท้จริงของเด็ก มีลักษณะเฉพาะงาน งานที่เด็กใช้ความคิดได้มาก มีแนวเขียนเป็นจิตวิสัยและมีความสามารถในการแสดงออก มีวัตถุประสงค์ สร้างคำ และสร้างแนวคิด เพื่อให้งานการเขียนเชิงสร้างสรรค์บรรลุวัตถุประสงค์ในการสื่อสาร การนำเสนอ เป็นการเขียนจากข้อสังเกต ประสบการณ์ จินตนาการของผู้เขียนโดยมิได้ลอกเลียนแบบใครและให้สาระความรู้ รวมถึงเร้าความรู้สึกของผู้อื่น ๆ

2.4 หลักในการจัดกิจกรรมการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์

สมิธ (Smith, 1973 : 9) ; อัจฉรา ชิวพันธ์, (2535 : 6) ได้กล่าวถึงหลักในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ สรุปได้ดังนี้

2.4.1 จะต้องมีสิ่งใหม่ ๆ แตกต่างกันออกไป หรือมีลักษณะเฉพาะตัว สิ่งแรกที่ต้องคำนึงถึงคือ ผลผลิตและกระบวนการที่ใช้ั้นต้องใหม่ เช่น การสอนแบบสร้างสรรค์ เรื่องโคลงกลอนนักเรียนต้องผลิตโคลงกลอนใหม่ ๆ

2.4.2 เน้นความคิดแบบบอเนกนัย (Divergent Thinking) การคิดแบบบอเนกนัยนี้มีได้ หมายถึงคำตอบที่ถูกต้องสมบูรณ์คำตอบเดียว การคิดแบบนี้ผู้เรียนจะต้องนำความรู้ความเข้าใจ ความคิดรวบยอดต่าง ๆ มาใช้ในลักษณะใหม่ ซึ่งก่อให้เกิดคำตอบใหม่ ๆ หลายคำตอบ

2.4.3 ให้เขียนอย่างสร้างสรรค์ต้องการแรงจูงใจอย่างมากเพื่อให้เกิดกระบวนการคิด เช่น บรรยากาศที่ไม่เคร่งเครียด การชมเชย การกระตุ้นให้นักเรียนคิดให้นักเรียนได้ทำงานตามสบาย

2.4.4 ไม่ควรกำหนดคำตอบตายตัวไว้ในใจของครู เพราะอาจจะทำนายไม่ได้ว่าผลงานของนักเรียนจะออกมาในรูปใด ครูผู้สอนไม่ควรตัดสินว่าผลงานของนักเรียนผิดหรือถูก เพียงแต่เป็นผู้ช่วย ตรวจสอบแก้ไขการใช้ภาษาของนักเรียนเท่านั้น

2.4.5 เน้นกระบวนการในการทำงานมีความสำคัญเท่ากับผลงานของนักเรียน

2.4.6 ควรใช้คำถามหรือสร้างสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดคำตอบหลาย ๆ ความประการเพื่อเป็นสิ่งกระตุ้นให้เด็กคิดไปได้หลาย ๆ แนวข้อปัญหาหรือเงื่อนไขที่ก่อให้เกิดความ

คิดนั้น ควรจะเป็นสิ่งที่เด็กคิดได้จากความทรงจำ การสังเกตจากที่เคยพบ เคยเห็น หรือเคย ได้ยินมาก่อน ครูควรยอมรับความคิดเห็นของทุกคน โดยไม่มีการตำหนิความคิดของใครว่าใช้ไม่ได้

2.4.7 ควรจัดห้องเรียนให้สบาย และควรมีอุปกรณ์บางอย่างที่จำเป็นในการทำแบบฝึกหัด

2.4.8 ให้อ่านเรื่องและเขียนอย่างสร้างสรรค์หลายๆ แบบจะช่วยให้นักเรียน รู้จักแนวทางในการเขียนอย่างสร้างสรรค์ดีขึ้น

2.4.9 เน้นกระบวนการสอนให้เป็นประชาธิปไตย สร้างกฎในการเรียนร่วมกัน

2.4.10 เน้นการกระตุ้นให้นักเรียนแสดงความคิดของตนออกมา ครูควรเน้น และชมเชยความแตกต่าง ลักษณะเฉพาะ ความเป็นตัวของตัวเอง ความคิดริเริ่ม

2.4.11 กำหนดกิจกรรมการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ให้มีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน โดยต้องคำนึงถึงหลักสูตรในระดับชั้นต่างๆ ว่ามีจุดมุ่งหมายทำอะไร กิจกรรมต่างๆ นั้น สนองวัตถุประสงค์ใดในหลักสูตร

2.4.12 การจัดกิจกรรมการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ให้ได้มีการสัมพันธ์กับกลุ่ม ประสบการณ์อื่น ๆ

2.4.13 จัดลำดับความยากง่ายของกิจกรรมให้เหมาะสมกับผู้เรียน

2.4.14 ใช้สื่อที่จูงใจเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงานใหม่ และรักในการเขียน

2.4.15 ให้ผู้เรียนสามารถใช้จินตนาการในการแสดงความรู้สึกนึกคิดอย่างอิสระการส่งเสริมให้เด็กแสดงออกซึ่งความรู้สึกนึกคิด ช่วยพัฒนาความคิดในการเขียน ปံบออก ออกมาจากพื้นฐานแห่งจิตใจ เด็กเองก็จะรู้สึกว่าเป็นกิจกรรมที่ไม่ยากนัก การส่งเสริมโดยการให้กำลังใจจากครูและการช่วยเหลือแนะนำสำคัญยิ่ง นอกจากลักษณะงานที่ควรส่งเสริม การเขียนที่ให้โอกาสเด็กแสดงออกโดยคิดอย่างอิสระที่มีลักษณะใกล้เคียงระหว่างการแสดงความต้องการและความรู้สึกนึกคิดก็คือ ความปรารถนาที่อยากจะเป็น หรือ ความใฝ่ฝันของเด็ก นั้นเอง

2.5 องค์ประกอบของการเขียนเชิงสร้างสรรค์

เวสท์ (อุทัยวรรณ ปิ่นประชาสรร, 2538 : 15-16 อ้างถึงใน West, 1973 : 267 - 271) ได้กล่าวว่าการเขียนทั้งหลายนั้นเป็นการสร้างสรรค์ ถ้าหากว่าเราจะรู้จักเขียนสิ่งใดขึ้นมาแม้ว่า สิ่งนั้นจะเป็นสิ่งเก่า ความคิดเก่า แต่ถ้านำมาแสดงออกในรูปแบบใหม่เสริมความคิดใหม่เข้าไปมีการแสดงออกใหม่ๆ ทางจินตนาการ ผลงานนั้นก็จะเป็ผลงานเขียนใหม่ สมบูรณ์ ขอแต่เพียงให้ผลงานนั้นมาจากตัวของเราเองด้วยความซาบซึ้งลลาด มิได้ลอกเลียนแบบใครและมีใช้เพื่อการสื่อสารกันโดยทั่วไปเท่านั้น เวสท์ ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ได้แก่ ความจริงใจ อารมณ์ ความคิดริเริ่ม และการสร้างประสบการณ์

ความจริงใจ เป็นสิ่งสำคัญอันดับแรก เพราะงานเขียนใด ๆ ถ้าขาดความจริงใจแล้วจะทำให้ค่าของงานเขียนนั้นต้อยลงไปมาก ผู้เริ่มฝึกการเขียนหลายคนพยายามที่จะเขียนให้มีในควมสั้น ๆ ลงมาใส่สัมผัสและจังหวะวรรคตอนลงตามความเห็นเหมาะสม แต่ถ้าขาดความจริงใจข้อเขียนนั้นจะดูขัด ๆ รูปแบบก็ดูไม่เหมาะสมกับข้อเขียนนั้นส่วนเนื้อความจะดูไม่สมจริงขึ้นมาทันที ผู้เขียนเองจะสับสนในการเขียน ทั้งใจความสำคัญที่ควรจะกล่าวถึง คงมีแต่ส่วนประกอบย่อยที่ไม่สามารถทำให้อ่านประทับใจได้

อารมณ์ การเขียนสร้างสรรค์ที่ดีนั้น ผู้เขียนต้องให้ความสนใจ ในการเสนอข้อเท็จจริงน้อยกว่าการเสนอจินตนาการ ทศนคติและอารมณ์ ความรู้สึก การบรรยายที่ให้ข้อมูลละเอียดละออ แต่เป็นข้อเท็จจริงมากกว่าการพรรณนาจึงไม่ใช่การเขียนสร้างสรรค์ เพราะเป็นเรื่องที่ทำให้ผู้อ่านคิดถึงความน่าเชื่อถือและความจริง แต่การพรรณนาเป็นการทำให้ผู้อ่านรู้สึกด้วยอารมณ์ แล้วพยายามจินตนาการให้กว้างไกลออกไปแต่ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่า การเขียนแบบบรรยายจะเป็นการเขียนสร้างสรรค์ไม่ได้ ขึ้นอยู่กับผู้เขียนจะใช้ความสามารถทางศิลปะภาษาทำให้เป็นไปมากน้อยเพียงไร

ความคิดริเริ่ม แต่ละคนมีลักษณะเฉพาะของตนเอง มีความนึกคิดและความสามารถอยู่ในตนเองผิดแผกแตกต่างกันออกไป ต้องพยายามค้นพบความคิดแปลกใหม่ เพื่อการสร้างผลงานใหม่ ๆ ออกมา อย่างมีวามคิดริษยาหรือพยายามลอกเลียนแบบผู้อื่น เพราะ“ความริษยาเป็นความเขลา และการลอกเลียนแบบ เป็นการฆ่าตัวตาย” คนที่ประสบความสำเร็จคือคนที่นับถือตนเอง รู้จักคิด และรู้จักสร้างสรรค์ความแปลกใหม่ในทางที่เป็นประโยชน์

การสร้างประสบการณ์ การเขียนสร้างสรรค์ ต้องการประสบการณ์มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ เพื่อนำมาเป็นวัตถุดิบในการเขียนถ้อยคำเป็นสัญลักษณ์แทนเสียง และเสียงนั้นจะใช้แทนประสบการณ์ ต้องไม่ใช่คำที่เป็นนามธรรมมากเกินไป เพราะนามธรรมไม่สามารถให้ความรู้สึกแก่ผู้อ่านได้เท่าที่ควร ผู้เขียนจะเพิ่มเติมบทสนทนา ใช้ภาษา และเสียงของภาษาถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดไปสู่ผู้อ่าน ด้วยวิธีใดก็ได้ให้ผู้อ่านเกิดภาพขึ้นในความนึกคิดและติดตามเรื่องไปโดยตลอด เมื่อเขาอ่านเรื่องของเราต้องให้เขารู้สึกว่าเขาได้รับสาระไปสร้างประสบการณ์ใหม่ได้ ไม่ควรใช้วิธีการจำเจอยู่แต่ในแบบเดิม ใช้ความคิดเดิมแม้จะเป็นประสบการณ์เดิมของผู้เขียนก็ตาม เพราะสิ่งนั้นไม่ใช่การเขียนสร้างสรรค์

2.6 ทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์

ทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ เป็นทักษะที่ต้องผ่านกระบวนการทางความคิดหลายขั้นตอน ตั้งแต่การรวบรวมความคิด การลำดับเรื่อง และเลือกสรรถ้อยคำในการถ่ายทอดออกมาเป็นข้อความที่สามารถสื่อความหมายได้ตรงความต้องการ ทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์จะต้องอาศัยความเข้าใจโครงสร้างภาษาอย่างถูกต้องอย่างถูกต้อง รู้ศัพท์

สำนวน รูปแบบ ประโยค ไวยากรณ์ และเช่นเดียวกับทักษะอื่น ๆ ผู้เรียนจะต้องหมั่นฝึกฝน และหัดเขียนอยู่เสมอ นอกจากนั้น การเขียนและการอ่านเป็นทักษะที่เชื่อมโยงกันหากผู้เรียน มีประสบการณ์ในการอ่านมาก ก็จะได้เห็นรูปแบบวิธีเขียนแนวคิดในการสื่อสารของผู้เขียนซึ่งจะช่วยทำให้มีแบบอย่างสำหรับการเขียนสำหรับตนเองมากขึ้นด้วย

ทักษะการเขียน หมายถึง การแสดงความคิดของผู้เขียนสื่อผ่านข้อความ ให้ผู้อ่านเป็นภาษาเขียนที่รวมทักษะการเขียนด้วยลายมือสะอาดเรียบร้อย ไม่ว่าจะเป็นตัวพิมพ์ หรือตัวเขียน การสะกดคำ การใช้เครื่องหมายวรรคตอน และการใช้ไวยากรณ์ที่ถูกต้อง รวมทั้ง การเลือกใช้คำศัพท์ สำนวนที่ถูกต้องเหมาะสม และการนำเสนอเรียบเรียงเนื้อหาอย่างมีระบบ ในการสอนเขียน ควรคำนึงถึงประเด็นต่อไปนี้

2.6.1 ทักษะการเขียนก็เช่นเดียวกับการอ่าน คือเป็นทักษะที่ต่อจากระบวนการ เรียนรู้ ในการฟังและการพูด ฉะนั้น ก่อนที่ผู้สอนจะให้ผู้เรียนเขียนอะไร จะต้องแน่ใจว่าผู้เรียน สามารถพูดออกเสียงคำหรือประโยค ข้อความนั้น ๆ ได้ อ่านคำ ข้อความหรือประโยคนั้น ออกและเข้าใจความหมายของคำ ข้อความหรือประโยคนั้น ก่อนที่จะเขียน

2.6.2 การเขียนเป็นทักษะที่ช่วยสนับสนุนให้ผู้เรียนเรียนรู้และจำในสิ่งที่เรียนได้ ไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้การสะกดคำ การใช้เครื่องหมายวรรคตอน การใช้ไวยากรณ์ และคำศัพท์ สำนวน ดังนั้นถ้าผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกฝนทักษะการเขียนอย่างสม่ำเสมอ ผู้เรียนจะเรียนรู้และจำ สิ่งที่เขาเรียนได้ดียิ่งขึ้น ผู้สอนจึงควรจัดให้มีกิจกรรมการเขียนเป็นระยะ ๆ สม่ำเสมอ เพื่อช่วย ให้ผู้เรียนฝึกฝนสิ่งที่เรียนมาและยังสามารถเก็บงานเขียนสะสมไว้เพื่อกลับมาทบทวนดูได้ ภายหลัง

2.6.3 ดังได้กล่าวแล้วในการสอนการอ่านว่า ทักษะการอ่านและการเขียน มีความสัมพันธ์กันและสนับสนุนซึ่งกันและกัน ผู้สอนจึงควรจัดกิจกรรมการอ่านและการเขียน ให้ต่อเนื่อง และเกี่ยวเนื่องกัน เช่น ให้เขียนเครื่องปรุงต่าง ๆ หลังการอ่านวิธีการปรุงอาหาร ให้ เขียนข้อความเกี่ยวกับตัวละครในเรื่อง เป็นต้น

2.6.4 ถ้าผู้เรียนทราบวัตถุประสงค์และขอบข่ายการเขียน ผู้เรียนจะเขียนได้ ต้องประเด็น ฉะนั้นก่อนให้ผู้เรียนทำกิจกรรมการเขียนใด ๆ ผู้สอนควรชี้แจงวัตถุประสงค์ ในการเขียนอย่างชัดเจน และกำหนดขอบข่ายการเขียนนั้น ๆ เช่น ต้องการให้เขียนคำ ข้อความ หรือประโยค จำนวน ความยาว เท่าไร เขียนเรื่องอะไร และอย่างไร เช่น เขียนโดยใช้คำศัพท์ และไวยากรณ์ในบทที่เรียนมา กิจกรรมการเขียนอาจแบ่งได้เป็น 4 ประเภท ดังนี้

ประเภทที่ 1 Mechanical Copying คือการลอกคำ ข้อความ หรือประโยคโดยไม่ ต้องสร้างภาษาของตนเอง มักเป็นกิจกรรมที่ใช้กับผู้เรียนในระดับต้น ๆ เช่น การคัดลายมือ เขียนตามรอยปะ การโยงภาพและข้อความที่เข้าคู่กันแล้วลอกข้อความ จัดลำดับตัวอักษรแล้ว เขียนคำให้ถูกต้อง หรือจัดลำดับประโยคและเขียนข้อความที่ถูกต้อง ข้อเสียของการเขียนใน ลักษณะนี้ คือในบางกิจกรรมผู้เรียนอาจลอกคำ ข้อความ หรือประโยค โดยไม่เข้าใจความหมาย

และกิจกรรมการเขียนแบบนี้ไม่ได้เอื้อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสร้างภาษาของตนเอง ลักษณะกิจกรรมแบบนี้อาจไม่ท้าทายความสามารถของผู้เรียนผู้สอน จึงควรพิจารณาไม่ควรจัดกิจกรรมการเขียนในแบบนี้มากเกินไป

ประเภทที่ 2 Controlled Writing คือ การเขียนที่ผู้เรียนสร้างภาษาของตนเองตามคำสั่งและมีคำตอบกำหนดตายตัว เช่น ให้สร้างประโยคจากคำที่กำหนดให้ เช่น Sara – school – bus และผู้เรียนต้องเขียนออกมาเป็นประโยค คือ Sara goes to school by bus เป็นต้น การเติมคำลงในช่องว่าง การตอบคำถามหรือการเขียนคำตอบจากคำตอบเหล่านี้ล้วนเป็นกิจกรรมการเขียนที่มีคำตอบกำหนดตายตัว แต่ผู้เรียนก็ต้องคิดและสร้างภาษาของตนเอง

ประเภทที่ 3 Guided Writing คือกิจกรรมการเขียนที่ผู้เรียนต้องสร้างภาษาของตนเองตามคำสั่งแต่มีคำตอบที่หลากหลายไม่ตายตัว เช่น การเติมข้อความให้สมบูรณ์ การเขียนบรรยายภาพ การเขียนข้อความโดยกำหนดเนื้อหาในเรื่องที่อ่านเป็นหลัก การเขียนเรื่องย่อของบทอ่าน เป็นต้น กิจกรรมการเขียนลักษณะนี้ผู้เขียนจะต้องใช้ความคิดและสร้างภาษาของตนเอง

ประเภทที่ 4 Free Writing คือ กิจกรรมการเขียนที่ผู้เขียนเป็นกำหนดเนื้อหา รายละเอียดเอง เช่น การเขียนความเรียงที่ผู้สอนกำหนดหัวข้อให้ หรือเขียนบทสนทนา กิจกรรมการเขียนแบบนี้ผู้สอนจะต้องเตรียมผู้เรียนเป็นอย่างดีก่อนที่จะให้ผู้เรียนเขียน โดยมีหลักในการเตรียมตัวดังนี้

1) กำหนดเนื้อหาก่อนการเขียนโดยการพูดคุยเกี่ยวกับสิ่งที่จะเขียน ควรให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นให้มากที่สุด และอาจให้ผู้เรียนแต่ละคนสร้าง Web หรือเครือข่ายเนื้อหาเกี่ยวกับสิ่งที่จะเขียน จากนั้นจึงให้ผู้เรียนกำหนดโครงร่างของเรื่องที่จะเขียนโดยขยายความเนื้อหาจากคำที่อยู่ใน Web แล้วจึงลงมือเขียน

2) ข้อควรระวังเกี่ยวกับกิจกรรมการเขียนลักษณะนี้คือ ผู้สอนไม่ควรกำหนดหัวข้อเรื่องซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่ผู้เรียนมีประสบการณ์ ผู้สอนไม่ควรสั่งงานเขียนลักษณะนี้ให้เป็น การบ้านโดยมิได้ช่วยผู้เรียนเตรียมตัวในการเขียน และไม่ควรกำหนดให้ผู้เรียนเขียนหัวข้อหรือเรื่องที่ยากเกินความสามารถของผู้เรียน

สรุปได้ว่าในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทักษะการเขียนนั้น ผู้สอนควรวิเคราะห์ กิจกรรมนั้น ๆ ก่อนว่าเป็นกิจกรรมเขียนประเภทใด ควรพิจารณาจัดกิจกรรมการเขียนให้หลากหลาย มีการเตรียมการสอนและคำนึงถึงข้อดีข้อเสียของกิจกรรมแต่ละประเภท

2.7 แนวทางการส่งเสริมการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์

บันลือ พุกษะวัน (2535 : 7 – 8) ได้กล่าวถึงแนวทางการส่งเสริมการเขียนเชิงสร้างสรรค์ตามหลักการ สตรีคแลนด์ (Strickland) ดังนี้

2.7.1 ครูต้องสร้างบรรยากาศโดยเป็นผู้ที่รัก เมตตา มีความสัมพันธ์กับผู้เรียนอย่างใกล้ชิดเข้าใจและให้ความเห็นอกเห็นใจเด็กของตน โดยให้กำลังใจ ยกย่องชมเชยให้

2.7.2 ให้อิสระในการทำงานแก่เด็กที่ จะทำ จะคิด และรู้จักใช้การยืดหยุ่นทั้งการใช้เวลาและระเบียบ หรือรูปแบบที่มักเคยกำหนดงานให้น้อยลง ควรให้อิสระแก่ผู้เรียน

2.7.3 ส่งเสริมให้เด็กได้รับประสบการณ์จริงจากการศึกษาสภาพแวดล้อม และให้ได้มีวัสดุการอ่าน หนังสือเด็กหลายประเภทให้เลือกอ่านอย่างอิสระ เพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์ของเด็ก

2.7.4 จากการส่งเสริมการอ่าน ประดิษฐ์เศษวัสดุและประสบการณ์ทั้งหลาย ควรให้โอกาสมีการแลกเปลี่ยนโดย การเล่า รายงาน อภิปราย และสรุปผลโดยนักเรียนเองเสมอ

2.7.5 กระตุ้น ชี้นำให้เกิดความอยากรู้อยากเห็น สร้างความแปลกใหม่ทั้งการเล่นหนังสือเด็ก โดยการชี้นำและส่งเสริมให้มีกิจกรรมต่าง ๆ ที่สนุกสนาน เพลิดเพลินอยู่เสมอโดยครูต้องเป็นคนที่ให้ความสนใจในการแสดงออกของเด็ก และส่งเสริมการแสดงออกอย่างกว้างขวางสร้างสรรค์

2.8 กิจกรรมการเขียนเชิงสร้างสรรค์

2.8.1 การคัดลอกแบบ หรือคัดไทย ควรจัดระเบียบให้สอดคล้องโดยใช้ ฝึกระเบียบการวางแบบในการคัด หลักเกณฑ์ในการคัดข้อความ เช่น หัวอักษรกลม ตัวตรง อยู่ใน

2.8.2 การเขียนโดยใช้เสียงพาไป การสอนเขียนไทยแบบนี้ช่วยเด็กในระยะเริ่มต้นได้ดี โดยให้เด็กได้ฝึกสะกดตัวที่เขียนก่อนเขียน ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากการอ่านโดยวิธีสะกดคำไปด้วย

2.8.3 การเขียนอีกแบบหนึ่งโดยการให้เห็นแบบอย่างก่อน โดยต้องการเน้นเฉพาะคำยากใส่ไว้ในวงเล็บ ฝึกสะกดสัก 2 ครั้ง แล้วลบคำในวงเล็บออกให้เด็กคัดข้อความแล้ว เติมเอง เด็กก็จะได้ฝึกเขียนคำนั้นและข้อความทั้งหมดได้ประโยชน์ในด้านการเข้าใจคำนั้นทั้งรูปประโยค นับว่าเป็นประโยชน์ทั้งด้านการฝึกเขียนและคำศัพท์ไปพร้อม ๆ กัน

2.8.4 การเขียนโดยใช้เครื่องกวาดสายดา โดยใช้แถบประโยคซ้อนได้แผ่นปิดหลายประโยคเมื่อเปิดให้เห็นแถบประโยคแล้วปิด เด็กจะได้ฝึกกวาดสายดาในการอ่าน และให้เขียนข้อความนั้นให้ถูกต้อง นับเป็นการได้ประโยชน์สองทาง คือฝึกอ่านเร็วและฝึกเขียนข้อความตามที่อ่าน

2.8.5 การเขียนอธิบายภาพ บอกภาพ โดยมีรูปภาพ หรือภาพที่เด็กวาดเอง เขียนลักษณะคุณสมบัติ การใช้ประโยชน์ ฯลฯ ของสิ่งที่วาดนั้น จะเป็นการช่วยในการแต่งความของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี ความสั้น - ยาว หรือข้อความที่กำหนดนั้นขึ้นอยู่กับความสามารถและระดับของผู้เรียน ชั้นแรกเรียนอาจเขียนบอกภาพ รูปร่าง ลักษณะ และเพิ่มรายละเอียดมากขึ้นเมื่อชั้นสูงขึ้น

2.8.6 การเขียนเรื่องราวหรือเหตุการณ์ที่พบเห็น นับเป็นการส่งเสริม การเขียนได้ทางหนึ่งเขียนถึงสิ่งที่ตนประสบมาแล้วถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดให้ผู้อ่านทราบเป็น การสอนเรียงความที่ดีอีกประเภทหนึ่ง

2.8.7 การเขียนถึงกิจวัตรประจำวันคล้ายกับการเขียนเรื่องราว แต่นำเอาสิ่ง ที่ตนทำ หรือ ปฏิบัติประจำ หรือหน้าที่ที่ต้องทำอยู่เสมอมาเขียนบันทึกเล่าถึงกิจกรรมที่ทำอยู่ ประจำนั้นให้ผู้อื่นได้รู้ได้ทราบ ครูอาจทราบพื้นฐานความเป็นอยู่ของเด็กได้อย่างดีนอกเหนือจาก ประโยชน์ที่ได้จากการฝึกเขียนโดยตรง

2.8.8 การเขียนเพื่อสื่อความคิด หรือแสดงความต้องการ ได้แก่ การฝึกเขียน จดหมายถึงครู เพื่อน และคนอื่น ๆ เด็กควรได้รับการฝึกเขียน วางรูปแบบตามลักษณะที่นิยม ใช้กันทั้งจดหมายส่วนตัวและจดหมายของทางราชการทั้งนี้ต้องใช้เวลาฝึกเป็นระยะเวลานาน หลังจากเด็กฝึกเขียนเล่าเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้แล้ว

2.8.9 การเขียนรายงาน ได้แก่ การบันทึกเรื่องราว ข้อความที่ได้จากค้นคว้า ในเรื่องที่ได้อ่านแล้วสรุปเรื่องราวที่ค้นคว้ามาได้ ให้บอกแหล่งที่มาได้ เนื้อหาเรื่องราวอาจผนวก กับข้อคิดเห็นของตน พร้อมการสรุปเรื่องราวที่ค้นคว่านั้น ๆ ด้วย

2.8.10 การเขียนเรื่องราวที่กำหนดให้หรือการแต่งความเกี่ยวกับเรื่องที่เป็น นามธรรมทั้งหลาย เช่น วันสำคัญ ชีวประวัติบุคคล ความประพฤติ หรือจริยธรรมอื่น ๆ จำเป็นต้องฝึกให้รู้จักวางโครงสร้าง เช่น บทนำ การดำเนินเรื่องตัวอย่าง สรุปเหมาะสำหรับเด็ก ในชั้นระดับประถมปลาย และมีธยมศึกษา ซึ่งต้องฝึกบ่อย ๆ ใช้ระยะเวลาที่ฝึกนาน อาจตลอด ช่วงระยะเวลาที่เรียน

2.8.11 การบันทึกเดือนความจำได้แก่ การบันทึกที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง เช่น บันทึกค่าใช้จ่ายการนัดหมาย การบันทึกตำแหน่งของเพื่อน หรือสิ่งที่พบเห็น ย่อมมีคุณค่า สำหรับตนเองเพื่อกันลืมและเป็นแนวในการใช้ประโยชน์อื่น ๆ ของตนเองครูอาจส่งเสริม การบันทึกประเภทนั้น เช่น การรับประทานอาหารในรอบสัปดาห์ กิจกรรมที่เด็กทำในรอบ สัปดาห์ และอื่น ๆ

2.8.12 การเขียนบทความผู้เรียนอาจเขียนบทความง่าย ๆ เกี่ยวกับสังคมใน โรงเรียน ชุมชนที่ตนอาศัยอยู่โดยครูอาจส่งเสริมให้มีหนังสือพิมพ์ประจำโรงเรียน เพื่อเผยแพร่ แนวความคิดและประชาสัมพันธ์กิจการของโรงเรียนให้ประชาชนทราบได้ดี อาจรวมข่าว เหตุการณ์ในรอบสัปดาห์แถลงให้ทราบถึงความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับกิจกรรมในชุมชนนั้น ๆ ใน ชั้นต้นอาจเป็นปัญหามากถ้าเราไม่ได้ฝึกเด็กไว้ จำเป็นที่จะต้องสอนให้รู้จักอ่านบทความแล้ว จัดทำเป็นเค้าโครงในการเสนอเรื่องการใช้เหตุผลสนับสนุน การยกอุทาหรณ์ประกอบ และมี บทสรุป การฝึกเช่นนี้บ่อย ๆ หรือสม่ำเสมอเด็กจะได้แนวคิดในการจัดทำบทความสั้น ๆ เพื่อ เผยแพร่ข่าวได้ดีและในเอกสารหรือสิ่งพิมพ์นั้น ๆ อาจมีหลายเรื่องหลายรส เช่น นิทานเรื่อง

ชวนชั้นหรืออื่น ๆ เพื่อช่วยให้ได้มีการเผยแพร่ความคิดและส่งเสริมการอ่านได้เป็นอย่างดีวิธีหนึ่ง

2.8.13 การเขียนประกาศหรือโฆษณาได้แก่ การเขียนเพื่อเชิญชวนให้มาชมการแสดงของชั้นเรียนอาจจัดทำเป็นการเชิญชวนเพื่อนนักเรียนกันเอง หรือขอความร่วมมือที่จะทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ครูผู้สอนจำต้องตรวจสอบแนะนำให้รู้จักวิธีเสนอข้อความที่จะเชิญชวนมาร่วมในกิจกรรมนั้น ๆ โดยต้องกำหนดสถานที่ วัน เวลา และรายการแสดงไว้ให้แจ่มชัดด้วย

2.8.14 การเขียนบัตรทำนายโชค เป็นเกมที่ส่งเสริมทั้งการอ่านและการเขียนได้เป็นอย่างดีทำคล้ายเขียนซี แต่ไม่ควรทายว่าโชคร้าย ควรให้มีโชคดีจะได้สิ่งนั้นสิ่งนี้หรือมิเช่นนั้นก็ควรแนะนำให้เสี่ยงไปใหม่ ใช้ในการจัดงานของโรงเรียน เชิญชวนผู้ปกครองเข้ามาชมกิจกรรมของโรงเรียนก็จะเป็นงานที่สนุกและฝึกการเขียนของเด็กไปด้วย

2.9 รูปแบบการเขียนเชิงสร้างสรรค์

กรณีการ์ พวงเกษม (2534 : 39 - 40) ได้เสนอแนะรูปแบบการเขียนสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

2.9.1 จัดหมู่เขียนเรื่องบนกระดาน

2.9.2 ให้ประโยค 2 - 3 ประโยค แล้วให้นักเรียนเขียนต่อเองเป็นเรื่องสั้น ๆ ประมาณ 5 - 8 ประโยค

2.9.3 เขียนบรรยายภาพ

2.9.4 ให้รูปภาพที่นักเรียนรู้จักแล้วให้เขียนเกี่ยวกับภาพนั้น

2.9.5 ให้คำที่มีความหมาย เป็นคำที่นักเรียนรู้จักตามวัยของเขาแล้วนำคำนั้นมาเขียนเรื่อง

2.9.6 ให้ภาพ ให้คำ แล้วให้นักเรียนเขียนเรื่องเกี่ยวกับภาพ

2.9.7 ให้ภาพ ให้ชื่อเรื่อง และข้อความ 2 - 3 ประโยค ให้นักเรียนเขียนต่อเนื่องให้จบ

2.9.8 ให้ประโยคหลาย ๆ ประโยคที่มีความสัมพันธ์กันให้นักเรียนเขียนต่อแล้วตั้งชื่อเรื่อง

2.9.9 ให้ภาพแล้วให้นักเรียนเขียนแสดงความรู้สึกเกี่ยวกับภาพ

2.9.10 ให้ภาพแล้วให้นักเรียนเขียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพ

2.9.11 ให้เขียนแสดงความต้องการ

2.9.12 เขียนเล่าประสบการณ์

2.9.13 ให้นักเรียนเขียนโฆษณขายสิ่งของต่าง ๆ

2.9.14 ให้เขียนคำขวัญเกี่ยวกับภาพ

2.9.15 ให้ชื่อเรื่อง นักเรียนเขียนเรื่องจากชื่อเรื่อง

- 2.9.16 เขียนข้อความในลักษณะอวยพร
- 2.9.17 เขียนกลอนง่าย ๆ บรรยายสิ่งต่าง ๆ
- 2.9.18 เขียนนิทานกลอนสั้น ๆ
- 2.9.19 เขียนเพื่อประโยชน์ในการติดต่อสื่อสาร
- 2.9.20 เขียนบทบาทสมมติสั้น ๆ เพื่อใช้ในการแสดง
- 2.9.21 เขียนแสดงความรู้สึกอย่างมีวิจารณ์ญาณ

จะเห็นได้ว่ากิจกรรม และรูปแบบการสอนการเขียนเชิงสร้างสรรค์มีความหลากหลาย ผู้สอนจึงควรจัดกิจกรรมการสอนให้เหมาะสม เพื่อให้การสอนการเขียนเชิงสร้างสรรค์บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ใช้รูปแบบการสอนการเขียนเชิงสร้างสรรค์ด้วยการให้ภาพ ให้คำแล้วเขียนเป็นเรื่องราวต่าง ๆ ตามแนวคิด ประสบการณ์ และจินตนาการของนักเรียน

2.10 ข้อเสนอแนะสำหรับครูในการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์

(บันลือ พฤกษ์วัน, 2535 : 49 – 55 ; กรรณิการ์ พวงเกษม, 2534 : 34)

ได้เสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมการเขียนเชิงสร้างสรรค์ให้เกิดประสิทธิภาพที่ดีไว้ สรุปได้ดังนี้

2.10.1 ส่งเสริมการเขียนบอกชื่อภาพ เขียนอธิบายภาพ

1) ให้โอกาสเด็กวาดภาพตามที่ต้องการโดยอิสระแต่มีเงื่อนไขว่าจะต้องบอกชื่อภาพให้ได้

2) กิจกรรมการส่งเสริมการแสดงออกทางภาษา ไม่ควรจำกัดเฉพาะการเขียน ควรจัดกิจกรรมการฝึก และพัฒนาภาษาพูดควบคู่กันหลายลักษณะสลับกันไป

3) ส่งเสริมการเขียนบอกรายละเอียดและเขียนบรรยายภาพ

4) การส่งเสริมการเขียนโดยเติมคำ บรรยายภาพ หรือบอกภาพ

2.10.2 ส่งเสริมการเขียนเล่าประสบการณ์และนิทานที่ฟัง

1) ส่งเสริมให้เขียนเล่ากิจวัตรประจำวัน

2) ส่งเสริมการเขียนเล่าประสบการณ์ หรือเหตุการณ์

3) การส่งเสริมการเขียนนิทานที่เคยฟังมา

2.10.3 ส่งเสริมการเขียนเพื่อแสดงความต้องการของคน เช่น หนังสืออ่านที่เธอรัก เธอชอบมากที่สุดนั้น เรื่องอะไร เหตุใดจึงชอบ เขียนเล่าเรื่องประกอบด้วย ฯลฯ เป็นต้น

2.10.4 ส่งเสริมการเขียนหรือแสดงความรู้สึกนึกคิดในสถานการณ์ต่าง ๆ

โดยอาศัยครูช่วยกำหนดสถานการณ์ แล้วให้เด็กเขียนบอกความรู้สึก ชอบ เกลียด กลัว ในเวลาสถานที่ ที่ทำให้เกิดความรู้สึกเช่นนั้น และเป็นเพราะสาเหตุใด อาจมีเหตุผลหรือไม่มีเหตุผลก็ได้

2.10.5 ต้องรื้อให้นักเรียนเกิดความต้องการที่จะเขียน การรื้อนั้นอาจใช้อุปกรณ์หรือเรื่องราวต่าง ๆ

2.10.6 ให้อ่างอย่างหยาบ ๆ ให้เสร็จก่อนครั้งหนึ่งในชั้น

2.10.7 ให้นักเรียนแก้ไขข้อบกพร่อง แล้วเขียนเติมใหม่ ซึ่งเป็นการวัดผลด้วยตนเอง

2.10.8 ให้นักเรียนทั้งชั้นช่วยกันประเมินผลการเขียนนั้น

2.10.9 ครูเป็นผู้ประเมินเอง และให้นักเรียนแก้ไขเสียใหม่

2.9.10 อ่านนิทาน โคลง ให้เด็กฟังมาก ๆ เพื่อความสนุกสนาน หากเด็กได้มีส่วนร่วมบ้าง เช่น ช่วยกันตอบปัญหา ช่วยกันตั้งชื่อเรื่อง ช่วยกันเล่าบ้าง จะทำให้สนุกสนานยิ่งขึ้น

2.10.11 ส่งเสริมให้เด็กเขียนมาก ๆ ให้ลองเขียนสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ อยู่เสมอ

2.10.12 ช่วยให้อ่างล้าใจ โดยยกย่องชมเชยผลงานเมื่อเห็นสมควร แต่ไม่แสดงให้มากเกินไปจนทำให้อ่างไม่พยายามทำให้อ่างดีขึ้นกว่าเดิม

2.10.13 ไม่บังคับให้อ่างเขียน ถ้าหากไม่แก้อ่างอยากเขียน อาจให้อ่างเรื่องประกอบภาพก็ได้จะเห็นได้ว่าครูมีส่วนสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการเรียนการสอนการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยครูจะต้องสร้างบรรยากาศ และสภาพการณ์ให้เหมาะสม เอาใจใส่ กระตุ้นชี้แนะให้นักเรียนเกิดความอยากรู้อยากเห็น ให้อ่างอิสระในการทำงาน และสร้างกระบวนการประชาธิปไตยในการเรียนการสอน เพื่อให้อ่างนักเรียนได้พัฒนาความคิด แล้วถ่ายทอด สู่การเขียนเชิงสร้างสรรค์

2.11 ประโยชน์ของการเขียนเชิงสร้างสรรค์

ประชุมพร สุวรรณตรา (2523 : 23) และปราโมทย์ ชันติลาภพันธ์, 2530 : 18) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้หลายประการ ดังนี้

2.11.1 เป็นการฝึกทักษะและพัฒนาการใช้ภาษา ในการถ่ายทอดความรู้สึก

2.11.2 เป็นการช่วยให้อ่างรู้จักศัพท์มากขึ้น ก่อให้เกิดความสนุกสนานแก้อ่างอ่าน และก่อให้เกิดความสุขเพลิดเพลินในการอ่าน

2.11.4 ทำให้อ่างรู้จัก และเข้าใจเด็กแต่ละคนมากขึ้น

2.11.5 ช่วยพัฒนาบุคลิกภาพของนักเรียนให้อ่างมีความนับถือตนเอง ยอมรับตนเองและผู้อื่น

2.11.6 ช่วยให้อ่างเกิดความซาบซึ้งในวรรณคดีที่มีคุณค่า ซึ่งจะเป็นประสบการณ์สะสม เพื่อนำไปใช้ในโอกาสต่อไป

2.11.7 ก่อให้เกิดความรู้สึกอันดีงาม ความเห็นอกเห็นใจ รักเพื่อนมนุษย์ สัตว์ และธรรมชาติ

2.11.8 เป็นงานที่สร้างความสุข ทำให้อ่างเกิดความภาคภูมิใจในการสอน สร้างความเชื่อมั่นและคุณค่าให้อ่างผู้สอนเช่นเดียวกับที่แก้อ่างกับนักเรียน

2.11.9 ช่วยให้นักเรียนมีโอกาสเขียนแสดงความรู้สึกนึกคิดของตนเองเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างอิสระ

2.11.10 ช่วยให้นักเรียนที่มีความถนัดทางภาษา มีพัฒนาการทางภาษาเพิ่มมากขึ้น

2.11.11 ทำให้ทราบลักษณะนิสัย ค่านิยม ความรู้ ความสามารถ ฯลฯ ของผู้เรียน

โดยสรุปแล้วการเขียนเชิงสร้างสรรค์มีประโยชน์ต่อนักเรียนและครู หรือมีประโยชน์ต่อผู้เขียนและผู้อ่าน โดยจะช่วยให้นักเรียนมีพัฒนาการด้านภาษา รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ก่อให้เกิดความสนุกสนาน เพลิดเพลิน และทำให้ทราบถึงลักษณะของนักเรียน หรือผู้เขียน

2.12 การประเมินผลการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์

การเขียนเชิงสร้างสรรค์ เป็นการเรียบเรียงเรียงคำ กลุ่มคำ และประโยคให้ต่อเนื่องสัมพันธ์กันเป็นผลงานที่เกิดจากความคิดสร้างสรรค์ แต่ละชั้นมีคุณค่าแตกต่างกันออกไป ดังนั้นการประเมินผลการเขียนเชิงสร้างสรรค์จึงควรมีหลักเกณฑ์ที่แน่นอน เที่ยงตรง และครอบคลุมไปทุก ๆ ด้าน

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2539 : 212) ได้กล่าวถึงหลักในการประเมินผลงานการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ดังนี้

2.12.1 ให้ความคิดแปลกใหม่ หมายถึง ความคิดที่ไม่ซ้ำหรือไม่ได้ลอกเลียนผู้อื่นเป็นความคิดที่ผู้เขียนคิดขึ้นเองหรือดัดแปลงมาอย่างแยกคายด้วยภูมิปัญญาของตน

2.12.2 การใช้ภาษาคมคายกะทัดรัด ทั้งนี้เป็นการใช้ภาษาไม่ผิดแปลกไปจากระเบียบของภาษาซึ่งเป็นที่ยอมรับกัน

2.12.3 สามารถเร้าความรู้สึกของผู้รับสาร อาจเป็นความขบขัน ความเศร้า ความพิศมัย ความพิศวง ความสวยงาม ความซาบซึ้ง ความอาลัย ความมั่นใจ ฯลฯ อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างรวมกันก็ได้

2.12.4 เป็นประโยชน์ไม่ทางตรงก็ทางอ้อม เช่นให้ข้อคิดเป็นคติในการดำรงชีวิตชี้ให้เห็นคุณโทษ แนะนำให้รู้จักสังเกต พิจารณาสິงต่าง ๆ โดยแยกคาย ก่อให้เกิดจินตนาการในการที่ติงาม หรือให้ความเพลิดเพลินแก่จิตใจ ในลักษณะของนันทนาการเป็นต้น

นอกจากนี้ วรรณำ เครื่องเนียม (2531 : 38) ได้แสดงความคิดเห็นในการประเมินไว้ว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นงานเขียนที่เกิดจากการถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกนึกคิดและจินตนาการที่แปลกใหม่ของแต่ละคน ซึ่งจะมีแนวความคิด ความรู้และประสบการณ์ที่แตกต่างกัน เพราะฉะนั้นในการประเมินผลงานของเด็ก ครูจะต้องพิถีพิถันและระมัดระวังเป็นพิเศษ ครูควรพิจารณาแนวคิด ความสามารถในการลำดับเรื่องราว ถ่ายทอดความคิด จินตนาการ การใช้ถ้อยคำสำนวนภาษาที่ไพเราะสละสลวย เหมาะสมกับข้อความหรือ

เรื่องราวของแต่ละคนโดยครูจะต้องมีหลักเกณฑ์การพิจารณาที่แน่นอน มิใช่ตามความคิดของครูเองและที่สำคัญครูไม่ควรนำผลงานของเด็กมาเปรียบเทียบกัน เพราะจะทำให้เด็กบางคนหมดกำลังใจอับอายไม่กล้าแสดงออกและไม่กล้าเขียนอีกต่อไป ดังนั้นการประเมินผลการเขียนเชิงสร้างสรรค์จึงควรมีหลักเกณฑ์ที่แน่นอนที่ยังธรรม และครอบคลุมไปถึงความสามารถทุก ๆ ด้านของนักเรียนอีกด้วย ส่วน โอแฮร์ (ประไพศรี พุ่มจันทร์, 2542 : 42 : อ้างถึงใน O'Hare, 1973 : 50) ได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า เกณฑ์ในการพิจารณางานเขียนเชิงสร้างสรรค์ควรจะพิจารณาในด้านความคิด จินตนาการ ความสามารถในการเรียบเรียงเรื่องและลีลาในการเขียน นอกจากนี้ยังควรพิจารณาด้านกลไกในการเขียนอีกด้วย จะเห็นได้ว่า การประเมินผลการเขียนเชิงสร้างสรรค์มีหลายวิธี จึงควรจะต้องปรับปรุงเกณฑ์การประเมินให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่องก่อนนำไปใช้เพื่อให้การประเมินผลนี้เป็นแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาการเขียนเชิงสร้างสรรค์ให้ได้ผลดีต่อไป

จากแนวคิดการเขียนเชิงสร้างสรรค์ พอสรุปได้ว่า ความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง การเขียนที่ต้องใช้ทักษะในการถ่ายทอด ความรู้ ความคิด จินตนาการ จากประสบการณ์โดยใช้ภาษาที่สละสลวย สร้างความประทับใจ ซาบซึ้งใจในลักษณะที่แปลกใหม่ น่าสนใจ มีคุณค่าต่อตนเองและสังคม โดยพิจารณาจากการตั้งชื่อเรื่อง เนื้อเรื่อง จินตนาการ/แนวคิดอื่น การใช้ภาษา และนิสัยในการเขียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งสามารถวัดได้จากแบบวัดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาแบบฝึก

3.1 ความหมายของแบบฝึก

ประยงค์ งามจิตร์ (2533 : 41) ให้ความหมายของแบบฝึกว่าแบบฝึกเป็นเครื่องมือที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะแบบฝึกสามารถฝึกทักษะทางภาษาได้ทุก ๆ ด้านแบบฝึกช่วยให้นักเรียนมีพัฒนาการทางภาษาได้อย่างกว้างขวาง กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ (2532 : 3) กล่าวว่า แบบฝึกมีไว้ให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติ เพื่อช่วยเสริมให้เกิดทักษะและความแตกฉานในบทเรียน และแบบฝึกที่ดีจะต้องให้เหมาะสมกับวัยและความสามารถของผู้เรียน แบบฝึกในภาษาไทยมีชื่อเรียกแตกต่างกันออกไป เช่น แบบฝึกแบบฝึกหัด แบบฝึกทักษะ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับ (อัจฉรา ชิวพันธ์ และคณะ, 2532 : 102) ได้กล่าวว่า แบบฝึกหัด หมายถึงสิ่งที่สร้างขึ้น เพื่อเสริมความเข้าใจ และเสริมเพิ่มเติมเนื้อหาบางส่วน ที่ช่วยให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติและนำเอาความรู้ไปใช้ได้อย่างแม่นยำ ถูกต้อง คล่องแคล่ว เช่นเดียวกับ (ทิพย์บุปผา สาคร, 2546 : 45) กล่าวว่าแบบฝึก หมายถึงงานกิจกรรม หรือประสบการณ์ ที่ครูจัดให้นักเรียนฝึกหัดกระทำ เพื่อทบทวนฝึกฝนเนื้อหา

เกิดความรู้สึกนึกคิดเกิดจินตนาการ แล้วถ่ายทอดความคิดนั้นออกมาเป็นงานเขียนเชิงสร้างสรรค์ได้

3.5 ขั้นตอนในการสร้างแบบฝึก

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2537 : 145 - 146) กล่าวถึงขั้นตอนสร้างแบบฝึกการเขียนไว้ ดังนี้

3.5.1 ศึกษาปัญหาและความต้องการ โดยศึกษาจากการผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หากเป็นไปได้ควรศึกษาความต่อเนื่องของปัญหาในทุกๆ ระดับชั้น

3.5.2 วิเคราะห์เนื้อหาและทักษะที่เป็นปัญหาออกเป็นเนื้อหา หรือทักษะย่อยๆ เพื่อใช้ในการสร้างแบบทดสอบและแบบฝึกหัด

3.5.3 พิจารณาวัตถุประสงค์ รูปแบบ และขั้นตอนการใช้แบบฝึก เช่น จะนำ

3.5.4 สร้างแบบทดสอบ ซึ่งอาจมี แบบทดสอบเชิงสำรวจ แบบทดสอบ เพื่อวินิจฉัยข้อบกพร่อง แบบทดสอบความก้าวหน้าเฉพาะเรื่องเฉพาะตอน แบบทดสอบที่สร้างต้องสอดคล้องกับเนื้อหาหรือทักษะที่วิเคราะห์ไว้ในข้อที่ 2

3.5.5 สร้างบัตรฝึกหัด เพื่อใช้พัฒนาทักษะย่อยแต่ละทักษะ ในแต่ละบัตรจะมีคำถามให้นักเรียนตอบ การกำหนดรูปแบบ ขนาดของบัตร พิจารณาตามความเหมาะสม

3.5.6 สร้างบัตรอ้างอิง เพื่อให้อธิบายคำตอบหรือแนวทางการตอบแต่ละเรื่องการสร้างบัตรอ้างอิงนี้อาจทำเพิ่มเติม เมื่อได้นำบัตรฝึกหัดไปทดลองใช้แล้ว

3.5.7 สร้างแบบฝึกหัดความก้าวหน้า เพื่อใช้บันทึกผลการทดสอบ หรือผลการเรียนโดยจัดทำเป็นตอนเป็นเรื่องเพื่อให้เห็นความก้าวหน้าเป็นระยะๆ สอดคล้องกับแบบทดสอบความก้าวหน้า

3.5.8 นำแบบฝึกไปทดลองใช้ เพื่อหาข้อบกพร่อง คุณภาพของแบบฝึก และคุณภาพของแบบทดสอบ

3.5.9 ปรับปรุงแก้ไข

3.5.10 รวบรวมเป็นชุดจัดทำ คำชี้แจง คู่มือการใช้ สารบัญ เพื่อใช้ประโยชน์

3.6 การหาประสิทธิภาพของแบบฝึก

แบบฝึกที่ดีต้องมีประสิทธิภาพก่อนนำไป เป็นสื่อการเรียนการสอน ดังนั้นจึงต้องมีการทดลองใช้เพื่อหาข้อบกพร่อง หรือปัญหาที่เกิดขึ้น แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น ทำให้มั่นใจว่าแบบฝึกที่สร้างขึ้นมานั้นมีประสิทธิภาพ ซึ่ง ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2532 : 495) ; โสภณ นุ่มทอง (2540 : 84 - 86) ได้กล่าวเกี่ยวกับขั้นตอนในการหาประสิทธิภาพของแบบฝึกไว้ สรุปได้ดังนี้

3.6.1 กำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพ

1) กำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพ โดยใช้เกณฑ์มาตรฐานทำได้โดยประเมินผลพฤติกรรมของผู้เรียน 2 ประเภทคือพฤติกรรมต่อเนื่อง และพฤติกรรมสุดท้ายซึ่งค่าประสิทธิภาพจะกำหนดเป็นค่า E_1 คือประสิทธิภาพของกระบวนการ และค่า E_2 คือประสิทธิภาพของผลลัพธ์คิดเป็นร้อยละของผลเฉลี่ยคะแนนที่ได้ ดังนั้น E_1/E_2 หมายถึงประสิทธิภาพของกระบวนการ/ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ โดยปกติแล้ว การกำหนดเกณฑ์ E_1 , E_2 ขึ้นอยู่กับเนื้อหา หากเนื้อหา เป็นความรู้ความจำ มักกำหนดเกณฑ์ไว้ที่ 80/80, 85/85 หรือ 90/90 ส่วนเนื้อหาที่เน้นทักษะมักกำหนดต่ำกว่า เช่น 75/75 อย่างไรก็ตาม ไม่ควรกำหนดต่ำกว่านี้ เพราะกำหนดไว้เท่าใดมักจะ ได้ผลเท่านั้น

2) หนดเกณฑ์โดยการทดสอบทางสถิติ ซึ่งทำได้โดยทำแบบฝึกที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้ แล้วหาค่าความแตกต่างของคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน จากนั้นจึงทดสอบความแตกต่างของคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน หากมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ถือว่าแบบฝึกมีประสิทธิภาพ สามารถนำไปใช้ต่อไปได้

3.6.2 การกำหนดระดับประสิทธิภาพของแบบฝึก ประสิทธิภาพของแบบฝึกที่สร้างขึ้นกำหนดเกณฑ์ที่ยอมรับได้ 3 ระดับ คือ

1) ระดับ “สูงกว่าเกณฑ์” เมื่อประสิทธิภาพของแบบฝึกสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้มีค่าเกิน 2.5 ขึ้นไป

2) ระดับ “เท่าเกณฑ์” เมื่อประสิทธิภาพของแบบฝึกเท่ากับ หรือสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้แต่ไม่เกินค่า 2.5

3) ระดับ “ต่ำกว่าเกณฑ์” เมื่อประสิทธิภาพของแบบฝึกต่ำกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ แต่ไม่ต่ำกว่า 2.5 ซึ่งถือว่ายังมีประสิทธิภาพที่ยอมรับกันได้

3.7 ประโยชน์ของแบบฝึก

แบบฝึกมีประโยชน์ต่อการเรียนวิชาทักษะ ดังที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2537: 173 – 175) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของแบบฝึกไว้ ดังนี้

3.7.1 เป็นส่วนเพิ่มหรือเสริมหนังสือเรียนในการเรียนทักษะ เป็นอุปกรณ์การสอนที่ช่วยลดภาระของครูได้มาก เพราะแบบฝึกเป็นสิ่งที่จัดขึ้นอย่างเป็นระเบียบ

3.7.2 ช่วยเสริมทักษะทางการใช้ภาษา แบบฝึกเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้เด็กฝึกทักษะการใช้ภาษาให้ดีขึ้น แต่จะต้องอาศัยการส่งเสริมและความเอาใจใส่จากครู

3.7.3 ช่วยในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล เนื่องจากเด็กมีความสามารถทางภาษาแตกต่างกัน การให้เด็กทำแบบฝึกที่เหมาะสมกับความสามารถของเขามีจะช่วยให้เด็กประสบความสำเร็จทางด้านจิตใจมากขึ้น

3.7.4 ช่วยเสริมทักษะทางภาษาให้คงทน โดยกระทำ ดังนี้

1) ฝึกทันทีหลังจากให้เด็กเรียนรู้เรื่องนั้น ๆ

- 2) ฝึกซ้ำหลาย ๆ ครั้ง
- 3) เน้นเฉพาะเรื่องที่ต้องการฝึก
- 4) แบบฝึกที่ใช้เป็นเครื่องมือวัดผลการเรียนหลังจากจบบทเรียนในแต่ละครั้ง
- 5) แบบฝึกที่จัดทำขึ้นเป็นรูปเล่ม เด็กสามารถเก็บรักษาไว้ใช้เป็นแนวทาง เพื่อทบทวนด้วยตนเองได้อีกต่อไป
- 6) การให้เด็กทำแบบฝึกช่วยให้ครูมองเห็นจุดเด่นหรือปัญหาต่าง ๆ ของเด็กได้ชัดเจน ซึ่งจะช่วยให้ครูดำเนินการปรับปรุงแก้ไขปัญหานั้น ๆ ได้ทันเวลาที่
- 7) แบบฝึกที่จัดขึ้นนอกเหนือจากที่อยู่ในหนังสือแบบเรียนจะช่วยให้เด็กได้ฝึกอย่างเต็มที่
- 8) แบบฝึกที่จัดพิมพ์ไว้เรียบร้อย จะช่วยให้ครูประหยัดทั้งแรงงานและเวลาในการที่จะต้องเตรียมแบบฝึกอยู่เสมอ ในด้านผู้เรียนก็ไม่ต้องเสียเวลาลอกแบบฝึกจากตำราเรียน ทำให้มีโอกาสได้ฝึกฝนทักษะต่าง ๆ มากขึ้น
- 9) แบบฝึกช่วยประหยัดค่าใช้จ่าย เพราะการจัดพิมพ์ขึ้นเป็นรูปเล่มที่แน่นอนย่อมลงทุนต่ำกว่าที่จะต้องพิมพ์ลงกระดาษไขทุกครั้ง และผู้เรียนสามารถบันทึกและมองเห็นความก้าวหน้าของตนเองได้อย่างเป็นระบบ

3.8 ข้อเสนอแนะในการใช้แบบฝึก

เพ็ชดี กรีน (Petty Green, 1971 : 469 – 472) ได้ให้ข้อเสนอแนะ ในการใช้แบบฝึกไว้ ดังนี้

- 3.8.1 ก่อนที่จะใช้แบบฝึกหัดในวิชาใดก็ตาม ครูควรวางขอบเขตและตั้งวัตถุประสงค์ของการฝึกไว้ทุก ๆ ครั้ง
- 3.8.2 ก่อนที่จะตัดสินใจเลือกใช้แบบฝึก ครูควรจะได้พิจารณาความเหมาะสมทุก ๆ ด้านของแบบฝึก เช่น รูปเล่ม ภาษาที่ใช้ ความยากง่ายในเนื้อหาที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก ตลอดจนการใช้จิตวิทยาในการสร้างแบบฝึกหัด
- 3.8.3 หลังจากที่เด็กส่งแบบฝึกหัดให้ครูตรวจ ครูควรพยายามตรวจสอบและส่งคืนให้เด็กทราบผลโดยเร็วที่สุด เพื่อให้เขาได้ทราบส่วนที่ถูก หรือที่ผิดและแก้ไขได้ทันเวลาที่ แม้ว่าจะต้องอธิบายเพิ่มเติมหรือแก้ที่ผิดบ่อยครั้ง ครูก็ไม่ควรถือเป็นการเสียเวลา
- 3.8.4 การจัดแบบฝึกหัดให้เด็กแต่ละครั้ง ครูจะต้องคำนึงถึงความแตกต่างของแต่ละคนด้วยและพยายามให้เด็กมีทัศนคติที่ดีในการทำแบบฝึกหัดทุกครั้ง อย่ายให้เด็กเข้าใจว่า การที่ตนต้องทำมากกว่าเพื่อนเพราะถูกครูลงโทษหรือเพราะตนเรียนไม่รู้เรื่อง พยายามให้เด็กเห็นว่าแบบฝึกหัดเป็นสิ่งที่จะช่วยส่งเสริมทักษะและเพิ่มพูนประสบการณ์ให้กับตัวเอง
- 3.8.5 การที่จะให้เด็กมีทักษะที่มั่นคง และเพียงพอนั้นขึ้นอยู่กับความถี่ในการฝึกฝนอยู่บ่อย ๆ รวมไปถึงการเลือกใช้แบบฝึกหัดที่มีคุณภาพดีเหมาะสมกับเด็ก ในระดับชั้น

นั้น ๆ ด้วย

โดยสรุปแล้ว แบบฝึกมีประโยชน์ต่อครูและนักเรียนเป็นอย่างยิ่ง โดยแบบฝึกเป็นสื่อการสอนที่ช่วยลดภาระของครู เป็นเครื่องมือวัดผลการเรียนหลังจากเรียนจบบทเรียนแต่ละครั้ง ช่วยให้ครูมองเห็นปัญหาของนักเรียนแต่ละคน ส่วนนักเรียนนั้นแบบฝึกจะช่วยให้นักเรียนได้แก้ไขข้อบกพร่องของตนเอง และจะเป็นสิ่งสำคัญในการให้นักเรียนได้ทบทวนความรู้

4. กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

4.1 ความสำคัญของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

การสอนภาษาไทยในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงแนวความคิดไปจากเดิมไม่เน้นการอ่านออกเขียนได้เพียงอย่างเดียว แต่จะเน้นการสอนภาษาเพื่อสื่อสารกับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ และการใช้ภาษาในการแก้ปัญหาในการดำรงชีวิตและปัญหาของสังคม เน้นการสอนภาษาไทยในฐานะเป็นเครื่องมือการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง สามารถนำความรู้มาใช้ในการพัฒนาตนเอง นอกจากนี้ ยังต้องสอนภาษาเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ผู้เรียนที่มีความคิดจะต้องมีประสบการณ์และประมวลคำมากพอที่จะสร้างความคิดสร้างสรรค์ได้ลึกซึ้ง และคิดได้อย่างฉลาดรอบคอบ ขณะเดียวกันการสอนภาษาไทยจะต้องเน้นการรักษาภาษาไทยในฐานะเป็นวัฒนธรรมที่ บรรพบุรุษได้สร้างสรรค์ และสั่งสอนมายาวนาน และอ่านวรรณกรรมต่าง ๆ เพื่อศึกษาเรื่องราวของชีวิตที่จะทำให้ชีวิตทัศน์และโลกทัศน์ของผู้อ่านกว้างขวางขึ้น เข้าใจสภาพสังคมและวัฒนธรรมทั้งในอดีต ปัจจุบันและสังคมในอนาคต รวมถึงการศึกษาภูมิปัญญาทางภาษาในท้องถิ่นต่าง ๆ (กรมวิชาการ, 2545 : 1)

4.2 สาระ

สาระที่เป็นองค์ความรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 (กรมวิชาการ, 2545 : 6)

สาระที่ 1 การอ่าน

สาระที่ 2 การเขียน

สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด

สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษา

สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม

4.3 มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐานการเรียนรู้การศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามสาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544

สาระที่ 1: การอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1 : ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหาและสร้างวิสัยทัศน์ในการดำรงชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน

สาระที่ 2 : การเขียน

มาตรฐาน ท 2.1 : ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความและเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศ และรายงาน การศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

สาระที่ 3: การฟัง การดู และการพูด

มาตรฐาน ท 3.1 : สามารถเลือกฟังและดูอย่างวิจารณ์ญาณ และพูดแสดงความรู้ความคิด ความรู้สึกในโอกาสต่าง ๆ อย่างมีวิจารณ์ญาณและสร้างสรรค์

สาระที่ 4: หลักการใช้ภาษา

มาตรฐาน ท 4.1 : เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

มาตรฐาน ท 4.2 : สามารถใช้ภาษาแสวงหาความรู้ เสริมสร้างลักษณะนิสัยบุคลิกภาพ และความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรมอาชีพ สังคม และชีวิตประจำวัน

สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม

มาตรฐาน ท 5.1 : เข้าใจและการแสดงความคิดเห็น วิจารณ์วรรณคดีและวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่า และนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

4.4 กระบวนการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ภาษาไทย ผู้สอนจะต้องศึกษา วิเคราะห์จุดหมายของหลักสูตร และมาตรฐานการเรียนรู้ภาษาไทย รวมทั้งเอกสารประกอบหลักสูตรที่เกี่ยวข้อง เพื่อวางแผนการจัดการเรียนรู้ ในส่วนบทบาทของผู้สอนจะต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจากผู้ออกความรู้แก่ผู้เรียนเป็นผู้สนับสนุน เสริมสร้างประสบการณ์เรียนรู้ที่มีความหมายแก่ผู้เรียน โดยดำเนินการดังนี้

4.4.1 เลือกรูปแบบการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอนต้องเลือกรูปแบบการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย และเหมาะสมกับผู้เรียน เช่น กิจกรรมการเรียนรู้แบบทดลอง แบบโครงงาน แบบศูนย์การเรียนรู้ แบบสืบสวน แบบอภิปราย แบบสำรวจ แบบร่วมมือ เป็นต้น

4.4.2 คิดค้นเทคนิคกลวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอนสามารถคิดค้นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบอื่น ๆ และนำมาใช้ให้เหมาะสมกับปัจจัยต่าง ๆ เช่น ความรู้ความสามารถด้านเนื้อหา ความสนใจและ วัยของผู้เรียน ความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้แต่ละช่วงชั้น เวลา สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ และสภาพแวดล้อมของโรงเรียนและชุมชน

4.4.3 จัดกระบวนการเรียนรู้ การจัดกระบวนการเรียนรู้ มีหลายรูปแบบ ผู้สอนสามารถเลือกนำไปใช้หรือปรับใช้ โดยคำนึงถึงสภาพและลักษณะของผู้เรียน เน้นให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติตามกระบวนการเรียนรู้อย่างมีความสุขดังนี้

1) การจัดการเรียนรู้แบบโครงการ เป็นการจัดประสบการณ์ตรงให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติเหมือนกับการทำงานในชีวิตจริง ให้อำนาจการแก้ปัญหาด้วยตนเองอย่างเป็นระบบ รู้จักวิธีการวางแผน คิดวิเคราะห์ ประเมินผลการปฏิบัติงานได้ด้วยตนเอง และฝึกการเป็นผู้นำ และผู้ตามลักษณะของโครงการ เป็นเรื่องของการศึกษา ค้นคว้าทดลอง ตรวจสอบ สมมติฐาน โดยอาศัยการศึกษา วิเคราะห์ ใช้ทักษะกระบวนการ

2) การจัดการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการ กลุ่มสัมพันธ์ เป็นวิธีการหรือพฤติกรรมที่จะช่วยให้การดำเนินงานเป็นกลุ่มเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ คือ ได้ผลงาน ความรู้สึกและความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ร่วมงาน ลักษณะของการสอนแบบนี้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเข้าร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างทั่วถึง ยึดกลุ่มเป็นแหล่งความรู้ที่สำคัญ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ปรึกษาหารือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ช่วยให้เกิดการเรียนรู้พฤติกรรมของตนเองและผู้อื่น ผู้เรียนค้นหาคำตอบได้ด้วยตนเองจนสามารถนำความรู้ความเข้าใจจากการปฏิบัติงานไปใช้ในชีวิตจริงประจำวัน และอยู่ในสังคมได้อย่างสันติสุข

3) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความคิด มีวิธีการหลากหลายวิธีหนึ่งคือ การใช้คำถาม การตั้งคำถาม โดยใช้หมวดความคิด 6 ใบ เป็นการใช้คำถามอย่างสร้างสรรค์ กิจกรรมที่พัฒนาทักษะความคิดในการเรียนรู้ภาษาไทย ผู้สอนจะต้องใช้คำพูดและวิธีการต่าง ๆ กระตุ้นให้นักเรียนคิดลงมือปฏิบัติ ประเมิน ปรับปรุง แก้ไข พัฒนางานของตนเอง มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เช่น กิจกรรมการอภิปราย การวิเคราะห์ การวิจารณ์ การค้นคว้าการทำโครงการ ฯลฯ นอกจากนี้ผู้สอนยังต้องสอดแทรกคุณธรรมในกระบวนการคิดควบคู่ไปด้วย เช่น ความรับผิดชอบ ความอดทน ความเพียรพยายาม นอกจากนี้ควรจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนใช้ความคิดอย่างวิจรรณญาณในการแก้ปัญหา การตัดสินใจ การวางแผน ดำเนินชีวิตในอนาคต เพื่อให้อยู่ในสังคมที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างมีความสุข

4) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการใช้ภาษาสื่อสาร ครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง ตลอดจนชุมชนมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาไทย เพื่อการสื่อสาร โดยการจัดกิจกรรมร่วมกัน เพื่อให้ผู้เรียนมีสมรรถภาพในการใช้ภาษาทั้งการฟัง การพูดและการเขียน ด้วยการจัดกิจกรรมในห้องเรียน ในโรงเรียน และ ชุมชน เช่น การเล่าเรื่อง

การอภิปราย การวิจารณ์ การโต้เถียง การคัดลายมือ การเขียนเรียงความ การทำโครงการ การประกวดการอ่าน การศึกษาค้นคว้า การแข่งขันตอบคำถาม การอ่านทำนองเสนาะ

5) การพัฒนาการเรียนรู้หลักการใช้ภาษา จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจธรรมชาติของภาษาและวัฒนธรรมการใช้ภาษาไทย เกิดความตระหนักว่าภาษามีความสำคัญ และมีพลัง กิจกรรมการพัฒนาการเรียนรู้หลักการทางภาษา จำเป็นต้องจัดควบคู่และสัมพันธ์กับ กิจกรรมพัฒนาทักษะการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารทุกกิจกรรม

6) การพัฒนาการเรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรม เป็นการเรียนรู้เรื่องราวที่สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของคนไทยในยุคสมัยต่างๆ และเป็นการปลูกฝังให้ผู้เรียนเกิดความซาบซึ้งในสุนทรียภาพของภาษาไทยเพื่อประโยชน์ในการดำรงชีวิต โดยปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับสังคมปัจจุบัน การจัดกิจกรรมจึงควรเน้นให้ผู้เรียนใช้ทักษะภาษาเพื่อเรียนรู้เนื้อหาสาระด้วยการอ่านพิจารณา วิเคราะห์ วิจารณ์ ประเมินค่าวรรณกรรมและวรรณคดีอย่างมีเหตุผล มีการนำเสนอความเข้าใจ ความซาบซึ้ง ข้อคิดและประโยชน์ในรูปแบบต่างๆ เช่น การรายงาน การจัดแสดงการสร้างสรรค์วรรณกรรมทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง ฯลฯ ทั้งนี้จะเกิดผลทำให้ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่านและการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเป็นแนวทางในการผลิตผลงาน เพื่อพัฒนาตนเองและสังคม

7) การพัฒนาการเรียนรู้ภูมิปัญญาทางภาษา ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจวิถีชีวิตและศิลปะการใช้ภาษาของคนในท้องถิ่น การจัดกิจกรรมจำเป็นต้องให้ผู้เรียนใช้ทักษะภาษาเพื่อการเรียนรู้ เช่น การสัมภาษณ์ การรายงาน การทำโครงการ การจัดการแสดง เป็นโรงเรียน และชุมชนจะต้องร่วมมือกันจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น เพื่ออนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญาทางภาษา

วิธีการที่กล่าวข้างต้นนี้ ผู้สอนสามารถนำไปใช้ได้อย่างกว้างขวาง โดยใช้เทคนิควิธีการอย่างหลากหลายที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนและเรียนอย่างมีความสุข ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพความพร้อมของผู้เรียนและธรรมชาติของสาระการเรียนรู้ที่เรียน เพื่อให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนด (กระทรวงศึกษาธิการ, 2544 : 17-18)

4.5 แนวการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

กรมวิชาการ (2544 : 13 – 16) ได้เสนอแนวการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยไว้ดังนี้

4.5.1 ฝึกทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียนได้ถูกต้องคล่องแคล่ว โดยการฝึกทักษะแต่ละอย่างให้แม่นยำแล้วจึงฝึกทักษะทั้ง 4 ให้สัมพันธ์กัน รวมทั้งส่งเสริมความคิดควบคู่กันไปด้วยการกำหนดจุดประสงค์ในการสอน แม้ว่าจะกำหนดทักษะใดทักษะหนึ่งขึ้นมา เช่น ฟังแล้วจับใจความสำคัญได้ ในขั้นของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจะมีการอ่าน คือ มีคนอ่านให้ฟัง และมีการพูดเพื่อตอบคำถามแสดงความเข้าใจนอกนั้นอาจมีการเขียนตอบคำถาม

ความรู้ต่างๆ ที่ได้เรียนไปแล้ว ซึ่งจะช่วยเสริมความเข้าใจ และเสริมเพิ่มเติมเนื้อหาบางส่วน จนสามารถปฏิบัติได้ด้วยความชำนาญ

สรุปได้ว่า แบบฝึก หมายถึง กิจกรรมหรือประสบการณ์ที่ให้ผู้เรียนได้ฝึก เพื่อให้เกิดทักษะและความแตกฉานในเรื่องนั้น ๆ ที่ผู้ฝึกต้องการ

3.2 ลักษณะของแบบฝึกที่ดี

มีผู้เสนอแนะเกี่ยวกับลักษณะของแบบฝึกที่ดีไว้หลายท่าน ดังนี้

บิลโลว์ (Billow, 1972 : 87) กล่าวถึงลักษณะของแบบฝึกไว้ว่า แบบฝึกที่ดี นั้นจะต้องดึงดูดความสนใจ และสมาธิของเด็ก ฝึกเฉพาะอย่าง ใช้ภาษาเหมาะสมกับวัย วัฒนธรรม

กฤติกา เรวัต (2538 : 47) สรุปลักษณะแบบฝึกที่ดีว่า ควรมีความเหมาะสม กับวัย ความสามารถ ความสนใจ และระดับขั้นของผู้เรียน ควรคำนึงถึงจิตวิทยาและความ พร้อมของนักเรียน แบบฝึกควรมีคำชี้แจงและตัวอย่างสั้น ๆ ควรสร้างแบบฝึกหลาย ๆ รูปแบบและใช้เวลาฝึกที่เหมาะสม ทั้งนี้เพื่อช่วยให้นักเรียนประสบผลสำเร็จในการเรียนพร้อมทั้ง พัฒนาทักษะทางภาษาของนักเรียนให้ดียิ่งขึ้น

นงเยาว์ บวงสรวง (2535 : 31) ได้กล่าวถึงแบบฝึกที่ดีไว้ว่า แบบฝึกที่ดีต้อง คำนึงถึงจิตวิทยาการเรียนรู้ มีวิธีการฝึกทักษะที่เหมาะสม มีจุดมุ่งหมาย ในการฝึกอย่างชัดเจน และมีรูปแบบที่น่าสนใจโดยคำนึงถึงการพัฒนาทักษะนั้น ๆ ให้ดียิ่งขึ้นสมารถนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้ประเพณี ภูมิหลังทางภาษาของเด็ก แบบฝึกที่ดีควรจะเป็นแบบฝึกสำหรับเด็ก เก่งและซ่อมเสริมสำหรับเด็กอ่อนในขณะเดียวกัน นอกจากนี้แล้วควรใช้หลายลักษณะและมีความหมายต่อ ผู้ฝึกอีกด้วย

3.3 หลักการสร้างแบบฝึก

ในการสร้างแบบฝึกนั้น ครูต้องเตรียมแบบฝึกอย่างรอบคอบ มีจุดมุ่งหมาย ในการใช้แบบฝึกหัดแต่ละแบบพิจารณาว่าแบบฝึกนั้นจะช่วยฝึกทักษะตามที่ต้องการได้หรือไม่ ในการฝึกทักษะแต่ละด้านควรใช้แบบฝึกหลายๆ แบบ และเป็นแบบสั้น ไม่ควรฝึกทักษะ หลายด้านในครั้งเดียวกัน แล้วควรประเมินผลหลังการใช้แบบฝึกว่านักเรียนเกิดความชำนาญ ในการใช้แบบฝึกมากน้อยเพียงใด

แฮริส (ทิพย์บุปผา สาคร, 2546 : 46-47 อ้างถึงใน Haress, ม.ป.ป. : 93-94) เพียงจิต อึ้งโพธิ์ (2529 : 29) : นวลโย หนูมี (2529 : 34 – 35) ได้กล่าวถึง หลักการสร้างแบบ ฝึกว่าแบบฝึกจะต้องใช้ภาษาให้เหมาะสมกับนักเรียน และควรสร้างโดยอาศัยหลักจิตวิทยาใน การแก้ปัญหา และการตอบคำถามไว้ดังนี้

3.3.1 สร้างแบบฝึกหลายๆ ชนิด เพื่อเร้าให้นักเรียนเกิดความสนใจ

3.3.2 แบบฝึกที่สร้างขึ้นนั้น จะต้องให้นักเรียนสามารถพิจารณาได้ว่าต้องการ ให้นักเรียนทำอะไร

3.3.3 ให้นักเรียนตอบสนองสิ่งเร้าด้วยการแสดงความสามารถและความเข้าใจในแบบฝึก

3.3.4 กำหนดให้ชัดเจนว่าจะให้นักเรียนตอบแบบฝึกแต่ละชนิด แต่ละรูปแบบด้วยวิธีการตอบอย่างไร

3.3.5 ควรสร้างแบบฝึกให้มีหลายๆ รูปแบบ เช่น การให้เติมคำ ให้จับคู่ ต่อ

3.3.6 คำนึงถึงความยากง่ายของคำที่นำมาฝึก และมีการเปลี่ยนรูปแบบของกิจกรรมไม่ให้เกิดเกิดความเบื่อหน่าย

3.3.7 การฝึกแม้ว่าจะมี จุดประสงค์สำคัญเน้นที่การเขียน แต่ก็ไม่ใช่เลยการฝึกทักษะการอ่าน การฟัง และการพูด ทักษะพื้นฐานทางภาษาทั้งสี่ด้านนี้จำเป็นต้องได้รับการฝึกไป พร้อมๆ กัน การใช้ภาษาจึงจะมีประสิทธิภาพ

3.3.8 เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการสร้างแบบฝึก

3.3.9 แบบฝึกควรมีความยากง่าย เหมาะสมกับวุฒิภาวะและความสามารถของผู้เรียน แบบฝึกควรมีกิจกรรมหลาย ๆ อย่าง ควรคำนึงถึงเวลาที่ใช้ฝึกด้วย และควรมีข้อเปรียบเทียบการสอนโดยใช้แบบฝึกกับเครื่องมืออื่น ๆ

จากหลักการสร้างแบบฝึกดังกล่าว พอสรุปเป็นหลักการสร้างแบบฝึกได้ว่าจะต้องคำนึง 1) จิตวิทยาพัฒนาการและความสามารถของเด็ก 2) ความเหมาะสมในด้านเนื้อหาและเวลา 3) แบบฝึกควรมีรูปแบบและกิจกรรมที่หลากหลาย 4) เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการสร้างแบบฝึก และ 5) แบบฝึกนั้นต้องมีประสิทธิภาพในการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน

3.4 หลักการทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบฝึก

พรรณี ข. เจนจิต (2538 : 168 – 186) ได้สรุปแนวคิดทางจิตวิทยาที่เกี่ยวกับการสร้างและการใช้แบบฝึกว่าควรประกอบไปด้วย

3.4.1 กฎแห่งการฝึก แบบฝึกที่สร้างขึ้น นักเรียนจะต้องสามารถทำได้และมีคำเฉลยให้นักเรียนสามารถตรวจคำตอบได้ทันทีหลังจากทำแบบฝึกเสร็จแล้ว

3.4.2 การฝึกหัด การเรียนรู้เกิดจากการฝึกหัด และความใกล้ชิดทำให้จำได้คงทน ดังนั้นจึงเน้นการกระทำซ้ำ ๆ จนเกิดทักษะ

3.4.3 การเสริมแรง ควรให้กำลังใจแก่นักเรียน เพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง และมีประสบความสำเร็จในงานที่ทำ นักเรียนก็จะมีแนวโน้มในการที่จะทำงาน นั้น ๆ อีก

3.4.4 แรงจูงใจ ครูต้องรู้จักกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการตื่นตัว อยากรู้ อยากเห็นแบบฝึกที่น่าสนใจจะเป็นแรงจูงใจที่ทำให้นักเรียนอยากทำ อยากฝึก และเกิดการเรียนรู้

นอกจากนี้ วรรณิ เครื่องเนียม (2531 : 42) เสนอว่า นักจิตวิทยาและนักการศึกษาต่างก็มีความคิดเห็นตรงกันว่า ทฤษฎีสิ่งเร้า ทฤษฎีการตอบสนอง และทฤษฎีการจูงใจมีส่วนสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการแสดงพฤติกรรมของบุคคล และสามารถช่วยให้นักเรียน

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าทักษะทางภาษาจะสัมพันธ์ตามธรรมชาติ การสอนภาษาไทยเชิงทักษะสัมพันธ์นี้จึงเป็นสิ่งที่ครูควรคำนึงถึงเป็นอย่างมาก

4.5.2 สอนให้ถูกต้องตามหลักการสอนภาษา การเรียนภาษาเป็นการเลียนแบบอย่างหนึ่ง ผู้เรียนจะต้องเรียนภาษาที่เป็นต้นแบบจากครูผู้สอน ต่อจากนั้นผู้เรียนจะต้องปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงให้เป็นภาษาของตนเอง จากการฝึกทักษะทางภาษาบ่อย ๆ และท้ายสุดผู้เรียนจะพัฒนาการใช้ภาษาจากความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้ได้รูปแบบการใช้ภาษาใหม่ ๆ กระบวนการเรียนภาษาทั่วไปอาจจะเริ่มต้นจากการเรียนคำก่อน ผู้เรียนจะต้องฝึกอ่านและเข้าใจความหมายของคำ รู้จักนำคำไปใช้แต่งประโยคให้ถูกต้องได้ใจความ จากนั้น ฝึกการนำประโยคไปเรียงต่อกันให้เป็นเรื่องราว หรือเป็นข้อความตามลำดับ การฝึกทักษะการใช้ภาษาเน้นการสื่อความหมายให้ตรงกัน ตลอดจนส่งเสริมให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และมีวิจรรณญาณในการใช้ภาษา

4.5.3 ฝึกให้ผู้เรียนรู้หลักเกณฑ์ทางภาษาควบคู่ไปกับการใช้ภาษา และให้รู้วัฒนธรรมทางภาษา

4.5.4 ฝึกให้ผู้เรียนรู้จักวิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ และสังเคราะห์สิ่งที่ได้ฟังและอ่านเพื่อฝึกความคิดและแก้ปัญหา และมีวิจรรณญาณในการใช้ภาษา

4.5.5 ส่งเสริมให้ผู้เรียนนำความรู้และทักษะที่ได้จากการเรียนภาษาไทยไปใช้เป็นเครื่องมือสื่อสารในชีวิตประจำวัน และใช้เป็นพื้นฐานในการเรียนกลุ่มประสบการณ์อื่น ๆ

4.5.6 ปลูกฝังเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาไทย โดยสอนให้เห็นคุณค่า และตระหนักในความสำคัญของภาษาไทย ทั้งในส่วนที่จำเป็นต้องใช้เพื่อการสื่อสาร และในด้านการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญของชาติ

4.5.7 ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจในความงดงามของภาษา เพื่อให้เกิดความจรรโลงใจโดยใช้ธรรมชาติ บทร้อยแก้ว และร้อยกรอง ที่เหมาะสมกับวัยและระดับชั้นมาเป็นสื่อการเรียนการสอน

4.5.8 ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่าน และเฝ้าหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ในการดำรงชีวิต

4.5.9 สอดแทรกคุณธรรมต่าง ๆ เช่น ความมีระเบียบวินัย ความอดทน ความขยัน ความรับผิดชอบ ฯลฯ เพื่อให้ผลการเรียนบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

4.5.10 ฝึกให้ผู้เรียนเป็นคนช่างสังเกต จดจำ และจดบันทึกสิ่งต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ทางภาษาได้รับความรู้ ความเพลิดเพลินและเป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

4.5.11 นำภาษาไทยที่ใช้ในสังคมแวดล้อมมาเป็นสื่อประกอบการเรียนการสอน เพื่อให้สัมพันธ์กับการเรียนและสามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน

4.5.12 ให้แบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน โดยเฉพาะในเรื่องการใช้ภาษาของครู ในการสอนและการสื่อความหมายในโรงเรียน

4.5.13 เน้นพัฒนาการทางภาษาของผู้เรียนในการวัดผลประเมินผลต้องคำนึง วยและระดับชั้นของผู้เรียนและในชั้นต้น ๆ จะฝึกเรื่องที่มีโครงสร้างง่าย ๆ พอขั้นสูงขึ้นไปจะ ยากขึ้น และซับซ้อนยิ่งขึ้นตามลำดับ ดังนั้นขั้นตอนความสามารถของผู้เรียนจะเป็นไปตาม กระบวนการสอนของครูสอน เรื่องบางเรื่องสามารถเรียนได้ตั้งแต่ประถมศึกษาจนถึง มหาวิทยาลัย เช่น การรายงาน การอภิปราย การโต้วาทิ ฯลฯ จึงต้องมีการวัดผล หรือ ประเมินผลโดยใช้เกณฑ์ที่ต่างกัน โดยคำนึงถึงพัฒนาการทางภาษาของผู้เรียนเป็นหลัก

4.5.14 ส่งเสริมให้ผู้เรียนประเมินผลการเรียนภาษาของตนเอง เพื่อพัฒนาให้ ดียิ่งขึ้น

4.5.15 ศึกษาติดตามและแก้ไขข้อบกพร่องทางภาษาของผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่อง โดยวิธีการที่เหมาะสมเพื่อให้ผู้เรียนใช้ภาษาได้อย่างถูกต้อง

4.5.16 สอนช่องเสริม เมื่อทราบว่าผู้เรียนขาดทักษะทางภาษาด้านใดด้านหนึ่ง หรือหลาย ๆ ด้าน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนบรรลุผลสำเร็จในการเรียนภาษาไทย

4.5.17 จัดการเรียนการสอนให้เรียนภาษาไทยด้วยความสนใจและสนุกสนาน โดยใช้เกม เพลง เป็นสื่อช่วย เพื่อให้ผู้เรียนชอบเรียนภาษาไทยและรักภาษาไทย

4.5.18 จัดทำหนังสือที่เหมาะสมมาให้ผู้เรียนอ่านมาก ๆ หรือส่งเสริมการอ่าน หนังสือในห้องสมุด เพื่อให้ผู้เรียนอ่านคล่องและมีความรู้กว้างขวาง

4.6 การสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

กรมวิชาการ (2546 : 16-8) ได้เสนอแนะแนวทางสำหรับการสอน ภาษาไทย ไว้ดังนี้

4.6.1 การจัดการเรียนการสอนภาษาไทยต้องจัดอย่างมีกระบวนการ เช่น การฝึก ทักษะต่าง ๆ โดยใช้รูปแบบการสอนทักษะการฝึกความคิดและมีวิจารณ์ญาณในการใช้ ภาษาไทย โดยใช้รูปแบบการฝึกทักษะ กระบวนการคิด การฝึกให้ผู้เรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม การส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาการเรียนภาษาของตนเอง โดยใช้ทักษะกระบวนการพัฒนา เป็นต้น

4.6.2 วิธีสอนภาษาไทยครูต้องรู้จักเลือกใช้วิธีสอนที่เหมาะสมในการสอน ภาษาไทย โดยเลือกให้สอดคล้องกับเนื้อหาสาระและกิจกรรมในทักษะต่าง ๆ วิธีสอนที่ควร นำมาใช้ เช่น การบรรยาย การอภิปราย การสาธิต การแบ่งกลุ่มค้นคว้า การแบ่งกลุ่มระดม ความคิด การแบ่งกลุ่มทำงาน การค้นคว้ารายงาน การสอนเป็นรายบุคคล การแสดงบทบาท สมมติ การใช้เพลงและเกมประกอบการสอน การใช้บทเรียนสำเร็จรูปหรือศูนย์การเรียนรู้ การใช้ สถานการณ์จำลอง และการสอนเป็นคณะ ฯลฯ

4.6.3 ทักษะที่จำเป็นในการสอนภาษาไทย การสอนภาษาไทยตามหลักสูตร ประถมศึกษาคูควรมีทักษะทั่วไปได้แก่ การกระตุ้นให้คิด การใช้คำถาม การเล่าเรื่อง

การบรรยายอธิบายและแสดงความคิดเห็น การเล่านิทาน แต่งนิทาน การนำเสนอ การใช้คำแนะนำควบคุม และให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติ การสรุปความ การทำเกมและเล่นเกมต่างๆ การแสดงบทบาทสมมติ และให้คำแนะนำวิธีแสดง การใช้ท่าทางสื่อความหมาย สำหรับทักษะเฉพาะที่ครูควรมีได้แก่ การเลือกหนังสือ การอ่านหนังสือ รู้จักแยกความรู้ ความคิดและคุณธรรมที่สอดแทรกในเนื้อเรื่องของหนังสือเรียน และหนังสือประเภทต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม การใช้ภาษาเพื่อเป็นตัวอย่าง และเพื่อชี้แนะการใช้ภาษาที่ถูกต้องสามารถสื่อสารได้ชัดเจน ถูกต้องตามระเบียบการใช้ถ้อยคำ

4.6.4 การจัดการเรียนการสอนภาษาไทยสรุปเป็นขั้นตอนได้ดังนี้

1) คิดวิเคราะห์หิวิจารณ์ให้ผู้เรียนสังเกตข้อความที่ครูสื่อสารให้ผู้เรียนแล้ว คิดวิเคราะห์ และอภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อเรื่องผู้รับสารโอกาสที่ใช้ในการสื่อสาร และวิธีการสื่อสาร เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความตระหนัก และเห็นความจำเป็นของการใช้ภาษาสื่อสารให้ถูกต้อง เหมาะสมกับกาลเทศะและบุคคล

2) กำหนดและลำดับขั้นตอน การปฏิบัติ ให้ผู้เรียน วางแผน กำหนดวิธีการนำเสนอ เช่น การใช้ภาษาในการยั่ว ยุ ท้าทาย หรืออุปมาอุปไมย กำหนดรูปแบบของภาษาที่จะนำเสนอ และกำหนดโครงเรื่องประกอบด้วย บทนำ เนื้อเรื่อง และบทสรุป จากนั้นให้ผู้เรียนฝึกซ้อมการนำเสนอ เช่น พุดในใจ พุดหน้ากระจก เขียนใส่กระดาษให้ผู้อื่นอ่าน เป็นต้น

3) ปฏิบัติด้วยความชื่นชม ให้ผู้เรียนปฏิบัติ ตามแผนโดยการนำเสนอเรื่องราวด้วยวิธีการ ภาษาและโครงเรื่องที่กำหนดไว้ โดยครูคอยกระตุ้นและให้กำลังใจ ให้ผู้เรียนปฏิบัติด้วยความชื่นชม

4) ประเมินระหว่างปฏิบัติ ขณะที่ผู้เรียนนำเสนอเรื่องราวด้วยวิธีการต่าง ๆ อยู่ นั้น ครูคอยแนะนำให้ผู้เรียนสังเกตการนำเสนอของตนเองว่า มีข้อบกพร่องอะไร มีสาเหตุมาจากอะไร และจะมีแนวทางปรับปรุงแก้ไขอย่างไร

5) ปรับปรุงให้ดีขึ้นอยู่เสมอ เมื่อผู้เรียนได้สังเกตและประเมินการนำเสนอของตนจนทราบข้อบกพร่อง และวิธีการปรับปรุงแก้ไขแล้ว ให้ผู้เรียนปรับปรุงการนำเสนอให้ดีขึ้นอยู่เสมอ

6) ประเมินผลรวมเพื่อให้เกิดความภูมิใจ เมื่อผู้เรียนได้ปรับปรุงการนำเสนอดีขึ้นแล้วให้ผู้เรียนปฏิบัติซ้ำ ๆ จนเกิดทักษะแล้ว ให้ผู้เรียนอภิปรายถึงผลที่ได้จากการนำเสนอ เช่น ทำให้ผู้รับสารเข้าใจสารอย่างถูกต้อง เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความภูมิใจในตนเอง

4.7 การวัดผลและประเมินผลกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

การวัดผลและการประเมินผลการเรียนรู้ด้านภาษาเป็นงานที่ยากซึ่งต้องการความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการพัฒนาทางภาษา ดังนั้น ผู้ปฏิบัติหน้าที่วัดผลการเรียนรู้ด้านภาษาจำเป็นต้องเข้าใจหลักการของการเรียนรู้ภาษา เพื่อเป็นพื้นฐานการดำเนินงาน ดังนี้

4.7.1 ทักษะทางภาษาทั้งการฟัง การดู การพูด การอ่าน และการเขียน ความสำคัญเท่า ๆ กัน และทักษะเหล่านี้ จะบูรณาการ ในการเรียนการสอนจะไม่แยกฝึกทักษะ ที่ละอย่างจะต้องฝึกทักษะไปพร้อม ๆ กัน และทักษะทางภาษาทักษะหนึ่งจะส่งผลต่อ การพัฒนา ทักษะทางภาษาอื่น ๆ ด้วย

4.7.2 ผู้เรียนต้องได้รับ การพัฒนาความสามารถทางภาษาพร้อมกับการพัฒนา ความคิดเพราะภาษาเป็นสื่อของความคิดผู้ที่มีทักษะและความสามารถในการใช้ภาษา มี ประมวลคำมากจะช่วยให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดด้วย ขณะเดียวกันการเรียนภาษาจะ เรียนร่วมกันกับผู้อื่นมีการสื่อสาร ใช้ภาษาในการติดต่อกับเพื่อนกับครูจึงเป็นทักษะทางสังคม ด้วย เมื่อผู้เรียนได้ใช้ภาษาในสถานการณ์จริงทั้งในบริบททางวิชาการในห้องเรียนและชุมชนจะ ทำให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาและฝึกทักษะทางสังคมในสถานการณ์จริง

4.7.3 ผู้เรียนต้องเรียนรู้การใช้ภาษาพูดและภาษาเขียนอย่างถูกต้องด้วย การฝึกการใช้ภาษามีใช้เรียนรู้กฎเกณฑ์ทางภาษาแต่เพียงอย่างเดียว การเรียนภาษาจะต้อง เรียนรู้ไวยากรณ์หรือหลักภาษา การสะกดคำ การใช้เครื่องหมายวรรคตอนและนำความรู้ ดังกล่าวไปใช้ในการฝึกฝนการเขียนและพัฒนาทักษะทางภาษาของตน

4.7.4 ผู้เรียนทุกคนจะได้รับการพัฒนาทักษะทางภาษาเท่ากัน แต่การพัฒนา ทางภาษาจะไม่เท่ากัน และวิธีการเรียนรู้จะต่างกัน

4.7.5 ภาษากับวัฒนธรรมมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด หลักสูตรจะต้องให้ ความสำคัญและใช้ความเคารพและเห็นคุณค่าของเชื้อชาติ จัดกิจกรรมภูมิหลังของภาษาและ การใช้ภาษาถิ่นของผู้เรียน และช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาภาษาไทยของตน และพัฒนาความรู้สึกที่ดี เกี่ยวกับภาษาไทยและกระตุ้นให้ผู้เรียนสามารถเรียนภาษาไทยด้วยความสุข

4.7.6 ภาษาไทยเป็นเครื่องมือของการเรียนรู้และทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้จะต้อง ใช้ภาษาไทยเป็นเครื่องมือการสื่อสารและแสวงหาความรู้ การเรียนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้จะใช้ ภาษาในการวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ การอภิปราย การเขียนรายงาน การเขียนโครงการ การตอบคำถาม การตอบข้อทดสอบ ดังนั้นครูทุกคนไม่ว่าจะสอนวิชาใดก็ตามจะต้องใช้ภาษาที่ เป็นแบบแผนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียนและต้องสอนการใช้ภาษาแก่ผู้เรียนด้วยเสมอ

ในการประเมินผลให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ดังกล่าวนิยมใช้การประเมินด้วยการ กำหนดประเด็นการประเมินที่แจกแจงระดับการปฏิบัติ Rubric Rubric เป็นเครื่องมือ ประเมินผลการเรียนรู้ ที่กำลังได้รับการยอมรับและ ถูกนำมาใช้ในการประเมินผลการเรียนอย่าง กว้างขวาง เนื่องจากผลกาประเมินที่ได้มีคุณค่าต่อการปรับปรุงพัฒนาการเรียนรู้อของผู้เรียน มากกว่าตัวเลขคะแนน และมีประสิทธิภาพสำหรับการประเมินการปฏิบัติหรือผลงาน ที่ไม่มี คำตอบถูกเพียงคำตอบเดียวหรือการแก้ปัญหาทางเดียว แต่จะมีคำตอบที่หลากหลาย การตัดสินผลการประเมินจำเป็นต้องมีเกณฑ์การประเมินที่แสดงระดับคุณภาพที่ต้องการ

Rubric ประกอบด้วยเกณฑ์ที่สร้างขึ้นใช้ในการให้คะแนนหรือประเมิน การปฏิบัติของผู้เรียน โดยเกณฑ์การให้คะแนนอธิบายระดับการปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ที่ต้องการคำอธิบายจะเป็นแนวทางให้ผู้ประเมินพิจารณาว่างานหรือ การปฏิบัติของผู้เรียนมีคุณธรรม เป็นอย่างไร

การประเมินความสามารถหรือทักษะทางภาษา เครื่องมือประเภทนี้น่าจะเป็นเครื่องมือที่สามารถนำไปใช้ได้อย่างสอดคล้อง แต่เนื่องจากสร้างยาก แต่หากสามารถพัฒนาขึ้นใช้ได้จะช่วยให้ผลการประเมินเที่ยงตรง เชื่อถือได้ และยุติธรรม รวมทั้งมีคุณค่าต่อการปรับปรุงและพัฒนาตนเองของผู้เรียน เนื่องจากระบุความคาดหวังการปฏิบัติไว้อย่างชัดเจน ดังตัวอย่างการประเมินการเขียนรายงาน ในภาพรวมทั้งหมดโดยใช้ Rubric 5 ระดับ และ Rubric เพื่อการประเมินการสร้างรูป (กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ, 2544 : 9) ดังตาราง 1 – 2

ตาราง 1 การประเมินการเขียนรายงาน ในภาพรวมทั้งหมด โดยใช้ Rubric 5 ระดับ
เพื่อการประเมินการสร้างรูป

ระดับ	คำอธิบาย
4 ดีเยี่ยม	นักเรียนเขียนอธิบายหัวข้อเรื่องที่เขียนได้ชัดเจน ให้เหตุผลที่แสดงถึงความสำคัญของเรื่องได้ สมบูรณ์มีการที่สรุปละเอียดชัดเจน ทำให้เข้าใจได้ทันทีข้อมูลที่เขียนเป็นข้อเท็จจริง รายละเอียดตัวอย่าง เพื่อสนับสนุนเรื่อง ข้อเขียนจัดทำรวบรวมและแสดงความคิดได้น่าอ่านโครงสร้างประโยคมีความหลากหลายการใช้ตัวสะกด ไวยากรณ์มีความถูกต้อง มีบันทึกแหล่งที่มาของข้อมูลในแนวทางที่เหมาะสม
3 ดีมาก	นักเรียนเขียนอธิบายหัวข้อเรื่องที่เขียนได้ตามสมควร ให้เหตุผลสนับสนุนความสำคัญของเรื่องมีการสรุปย่อทอดความคิดละเอียด แต่มีความชัดเจนน้อยกว่าระดับ 4 มีข้อมูลสนับสนุนหัวข้อเรื่องเพียงพอ การเขียนต่อเนื่องอ่านง่ายโครงสร้างประโยค ไวยากรณ์ การสะกด โดยทั่วไปถูกต้อง มีการบันทึกแหล่งที่มาของข้อมูลได้เหมาะสม
2 ดี	นักเรียนไม่อธิบายและเขียนอธิบายหัวข้อเรื่องอย่างสรุป มีข้อมูลสนับสนุนเพียงเล็กน้อย ข้อเขียนมีลักษณะพื้น ๆ บางจุดมีความชัดเจน บางจุดยากที่จะเข้าใจโครงสร้างประโยค โดยทั่วไปถูกต้องแต่มีบางส่วนผิดพลาดมีการอ้างอิงแหล่งข้อมูล แต่รายละเอียดเล็กน้อย
1 พอใช้	นักเรียนไม่อธิบายหัวข้อเรื่อง ข้อมูลสนับสนุนคลุมเครือ และขาดข้อมูลสำคัญข้อเขียนขาดองค์ประกอบและยากที่จะเข้าใจ มีความผิดพลาดของโครงสร้างประโยคมีการอ้างอิงแหล่งข้อมูลบ้าง แต่ไม่ครบถ้วน
0 คุณภาพต่ำ	นักเรียนไม่อธิบายหัวข้อเรื่อง ไม่สรุป ข้อเขียนไม่เป็นระบบ

ตาราง 2 เพื่อการประเมินการสร้างข้อสรุป

ระดับ	คำอธิบาย
3	มีหลักฐานข้อมูล สนับสนุนข้อสรุปอย่างสมบูรณ์
2	มีข้อมูลสนับสนุนข้อสรุป แต่ไม่แสดงหลักฐานสนับสนุนข้อสรุป
1	ไม่มีข้อมูลสนับสนุนข้อสรุป
0	สร้างข้อสรุปไม่ได้

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียนเชิงสร้างสรรค์

5.1 งานวิจัยในประเทศ

กรรณิการ์ พลยุทธ (2541 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาผลสัมฤทธิ์ในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นสื่อสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดลาดปลาเค้า กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่าคะแนนในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ก่อนฝึกและหลังฝึกของกลุ่มตัวอย่างแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ชุตินาวดี บุรพวัฒน์ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง เปรียบเทียบผลการใช้แบบฝึกการสอนเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัฒนาลัย ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยใช้แบบฝึกการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ หลังการทดลองเสร็จสิ้นลงทันทีสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ หลังทดลองแล้ว 8 สัปดาห์ สูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ หลังการทดลองแล้ว 8 สัปดาห์ สูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สิริพร กอบแก้ว (2543 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า แบบฝึกการเขียนสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่สร้างขึ้นผู้เรียนมีประสิทธิภาพ 85.22/83.17 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่มาตรฐานที่กำหนดไว้ และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังการใช้แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สุภา พิมพ์าแป้น (2546 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การสร้างแบบฝึกพัฒนาความสามารถการเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่าการพัฒนาความสามารถในการใช้แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียนมีประสิทธิภาพ 84.89/87.78 เป็นไปตามประสิทธิภาพ 80/80 ที่กำหนดไว้

ประไพศรี พุ่มจันทร์ (2542 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์การเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับแบบฝึกในด้านปัจจัยนำเข้าด้านกระบวนการ และด้านผลผลิตจากครูจำนวน 10 คน มีความคิดเห็นว่าแบบฝึกมีความเหมาะสมมากถึงมากที่สุดทุกด้าน และนักเรียนจำนวน 30 คน มีความคิดเห็นว่าแบบฝึกมีความเหมาะสมปานกลางถึงมาก

ชโลบล ทศวิล (2542 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลการใช้แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ทางภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในกลุ่มทดลองมีความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ทางภาษาไทย หลังการสอนสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในกลุ่มทดลองมีความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ทางภาษาไทยหลังการสอนสูงกว่าก่อนการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากผลการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จะเห็นว่า การสร้างและการใช้แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ เป็นเครื่องมือ หรือสื่อในการเรียนการสอน ถ้าถูกสร้างขึ้นมาด้วยวิธีการที่ถูกต้องตามขั้นตอน และวิธีสอนที่เหมาะสมกับวัย วุฒิภาวะ และความพร้อมของนักเรียนแล้ว จะช่วยให้นักเรียนได้พัฒนาความสามารถและสัมฤทธิ์ผลทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ด้วยตนเอง จนเกิดทักษะความเชี่ยวชาญ แดกจกานในเรื่องนั้น และยังช่วยให้ครูประสบความสำเร็จในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้เป็นอย่างดี ดังนั้นจึงมีการศึกษาเกี่ยวกับวิธีที่จะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยได้ดียิ่งขึ้น

5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

โวลเตอร์ (Wolter, 1976) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นยังไม่มีทักษะในการเขียนทางใดทางหนึ่งโดยเฉพาะสำหรับการให้เขียนอัตชีวประวัติ แล้วครูคอยให้การเสริมแรงเพื่อช่วยให้นักเรียนได้ปรับปรุงวิธีการเขียนและช่วยให้นักเรียนได้รู้วิธีการประเมินผลตนเองในการเขียนอยู่เสมอ โดยจัดทำเป็นแผนภูมิแสดงความก้าวหน้าในการเขียนของตนจะทำให้นักเรียนมีพัฒนาการทางด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์เพิ่มขึ้นมากกว่านักเรียนที่คอยรับฟังคำติชมจากครูอยู่ฝ่ายเดียว

โทเรียน (Torian, 1977) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาและประเมินผลกระบวนการสอนทักษะความคิดจินตนาการด้วยตนเอง โดยใช้โปรแกรมการเขียนอย่าง

สร้างสรรค์ C.W.P. (Creative Writing Program) ของนักเรียนระดับกลางในโรงเรียนประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า

1. โปรแกรมการเขียนเชิงสร้างสรรค์ C.W.P.สามารถพัฒนาความคิดด้านจินตนาการของนักเรียนในกลุ่มทดลองได้

2. นักเรียนในกลุ่มทดลองพอใจการแต่งบทร้อยกรอง ในโปรแกรมการเขียนเชิงสร้างสรรค์ C.W.P. เป็นอย่างมากเพราะทำให้นักเรียนมีอิสระในการแสดงออกด้านจินตนาการของแต่ละบุคคลในการถ่ายทอดความรู้สึก รูปแบบการเขียน ตลอดจนเลือกใช้คำในการเขียน

3. บรรยากาศในการเขียนมีความจำเป็นมาก สำหรับการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์

4. ภาษาจะเป็นสื่อสำคัญที่จะช่วยในการถ่ายทอด ความคิดด้านจินตนาการอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนแต่ละคน

แคมป์เบลล์ และ วิลลิส (Campbell and Willis, 1978) ได้ทำการวิจัยเรื่องเกี่ยวกับการพัฒนาการเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยจัดทำโครงการให้นักเรียนเกรด 5 ได้ฝึกเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ ประมาณวันละ 20 นาที โดยครูเป็นผู้กำหนดหัวข้อให้นักเรียนเขียนและอธิบายวิธีการเขียนเชิงสร้างสรรค์ให้กับเด็กและตรวจให้คะแนนความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดละเอียดละออ จำนวนทิศทางในการคิด (ความคิดริเริ่ม) และความคล่องในการคิด ตามแนวของทอแรนซ์ หลังจากนั้นอีก 10 วันได้ทดลองใช้แบบฝึกการเขียน และเทคนิคการเสริมแรง ผลการวิจัยพบว่า คะแนนความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนได้พัฒนาขึ้นทั้ง 3 ด้าน และความก้าวหน้ายังคงอยู่ แม้นักเรียนจะไม่ได้รับการเสริมแรงอีกแล้วก็ตาม

กินเน่ (Kenney, 1979) ได้ทำการวิจัยเรื่องความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และปีที่ 6 จำนวน 267 คน ในโรงเรียนประถมศึกษา 3 แห่ง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ชอบเลือกเรื่องที่จะเขียนด้วยตนเอง 61.40 % นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชอบเลือกเรื่องที่จะเขียนด้วยตนเอง 80.40 % นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และ 6 ใช้เวลาในการเขียนเรื่องต่อเนื่องกันจนจบ คิดเป็น 57.20 % และ 43.40 % ตามลำดับ ความยากในการเขียนเรื่องสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 คือ การรวบรวมความคิด เวลานั้น ขาดเครื่องมือที่จะช่วยในการเขียนคำศัพท์และไม่มีสมาธิเนื่องจากเสียงรบกวนส่วนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีปัญหาเช่นเดียวกันและมีปัญหาเพิ่มขึ้นมาบ้างในเรื่องการกำหนดเหตุการณ์และอุปนิสัยของตัวละคร

ชานาฮาน (Shanahan, 1987) ได้ทำการวิจัยเรื่องการใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอนกับความสามารถในการคิดและเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 128 คน โดยกำหนดเป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม กลุ่มละ 32 คน และกลุ่มควบคุม 2 กลุ่ม

กลุ่มละ 23 คน กลุ่มทดลองใช้คอมพิวเตอร์เพื่อจัดเตรียมคำสำหรับการคิดและการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ในแต่ละกลุ่มใช้แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ของทอแรนซ์ทำการทดสอบก่อนและหลังเรียน ผลการวิจัยพบว่า คอมพิวเตอร์ช่วยสอน ไม่สามารถทำให้การคิดสร้างสรรค์ หรือการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ดีขึ้น

จากผลการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ที่กล่าวมาทั้งหมดส่วนใหญ่แล้วจะมีการกระตุ้นด้วยสิ่งเร้าเพื่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ และแสดงออกโดยการเขียนสิ่งเร้าด้านพฤติกรรมนั้นรวมไปถึงบทบาทของครูผู้สอน การจัดบรรยากาศ และสภาพแวดล้อมที่เอื้อ

ต่อการเขียนเชิงสร้างสรรค์ด้วยการกระตุ้นนักเรียนด้วยสิ่งเร้าทุกประเภทให้ครบถ้วน จะทำให้นักเรียนมีความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์สูงขึ้นและเป็นการพัฒนาศักยภาพของนักเรียนอย่างเต็มความสามารถ

6. กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัย ผู้วิจัยสรุปกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผู้วิจัยดำเนินการวิจัย ดังนี้

ตอนที่ 1 การสร้างและการหาประสิทธิภาพของแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ตามเกณฑ์ 75/75

ตอนที่ 2 การทดลองใช้และศึกษาผลการทดลองใช้แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยการเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ก่อนสอนการเขียนเชิงสร้างสรรค์กับหลังสอนการเขียนเชิงสร้างสรรค์

แผนภาพการพัฒนาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
จัดแผนภาพประกอบ 2

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

ตอนที่ 1 การสร้างและหาประสิทธิภาพของแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ตามเกณฑ์ 75/75

การดำเนินงานในขั้นตอนนี้เป็นการสร้างแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยมีวิธีการดำเนินการ 4 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

1. วัตถุประสงค์

เพื่อรวบรวมนำข้อมูลพื้นฐานไปกำหนดโครงสร้างของแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กำหนดคู่มือการใช้แบบ
ฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ และเพื่อเป็นกรอบในการสร้างแบบวัดความสามารถในการเขียน
เชิงสร้างสรรค์

2. แหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูลที่ศึกษามีดังนี้

2.1 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช
2544 หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏ
พิบูลสงคราม เอกสารการวัดผลประเมินผลด้านความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ข้อมูล
เกี่ยวกับกระบวนการสร้างแบบฝึก และแนวการจัดการสอนการเขียนเชิงสร้างสรรค์

2.2 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏ
พิบูลสงคราม อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 40 คน

3. เครื่องมือ

เครื่องมือเป็นแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ด้านการเขียน สร้างคำ สร้างประโยค
และเขียนข้อความบรรยายภาพ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยการนำเรื่อง จากหนังสือเรียนกลุ่มสาระ
การเรียนรู้ภาษาไทย ชุดพื้นฐานภาษา เล่ม 1 และ เล่ม 2 ของกระทรวงศึกษาธิการ
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งเลือกเรื่อง การสร้างคำ สร้างประโยค และเขียนความบรรยายภาพ
มาสร้างเป็นแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ด้านการเขียน การสร้างคำ การสร้าง
ประโยค และเขียนข้อความบรรยายภาพ

4. การดำเนินการ

การดำเนินการมีดังนี้

4.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสาระการเรียนรู้เกี่ยวกับการเขียน
ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 หลักสูตร
สถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

เอกสารการวัดผลประเมินผลด้านความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการสร้างแบบฝึกและแนวทางการจัดการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ สร้างเป็นแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์

4.2 นำแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ทดสอบกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 40 คน ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำเรื่อง การสร้างคำ การสร้างประโยค และการเขียนข้อความบรรยายภาพ ด้านการเขียน เพื่อใช้ทดสอบนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ต่อไป

5.2 นำผลการสอบกับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก เรื่องการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งจัดออกเป็น 3 เรื่อง คือ 1) การสร้างคำ 2) การสร้างประโยค 3) การเขียนข้อความบรรยายภาพ

ขั้นที่ 2 การจัดทำรายละเอียดของแบบฝึกและคู่มือการใช้แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1. การสร้างแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์

1.1 นำข้อมูลที่ได้จากการดำเนินการขั้นที่ 1 มาวิเคราะห์ และสังเคราะห์ประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เพื่อนำไปกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง การจัดกิจกรรมและการวัดผลประเมินผลในแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ดังนี้

1.1.1 กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยนำผลการสังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่ได้จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียนเชิงสร้างสรรค์ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เอกสารการวัดผลประเมินผล ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการสร้างแบบฝึก และแนวทางการจัดการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ มากำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์

1.1.2 จัดสาระการเรียนรู้ โดยวิเคราะห์จากผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ ดังตาราง 3

ตาราง 3 การวิเคราะห์หลักสูตรผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สารการเรียนรู้ และเวลาเรียน
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

แบบ กที่	ผลการเรียนรู้ ที่คาดหวัง	สารการเรียนรู้	ลำดับชั้น การฝึก	การเขียนเชิงสร้างสรรค์	เวลา - ชั่วโมง
1	-เขียนคำ กลุ่มคำ ได้ถูกต้อง	เขียนคำจากภาพ	การสร้างคำ	คิดส่องแนลั่ว	2
2	-เขียนคำ กลุ่มคำ ได้ถูกต้อง	สร้างคำใหม่จากพยัญชนะที่กำหนดให้	การสร้างคำ	คิดส่องแนลั่ว	2
3	-เขียนคำ กลุ่มคำ ได้ถูกต้อง	สร้างคำใหม่โดยการประสมคำ	การสร้างคำ	คิดริเริ่ม คิดส่องแนลั่ว	2
4	-เขียนคำ กลุ่มคำ ได้ถูกต้อง	การสร้างคำใหม่จากคำที่กำหนดให้	การสร้างคำ	คิดส่องแนลั่ว	2
5	-เขียนคำ กลุ่มคำ ได้ถูกต้อง	หาคำที่มีความหมายตรงกันข้ามกับคำ ที่กำหนดให้	การสร้างคำ	คิดยืดหยุ่น	2
6	-เขียนคำ กลุ่มคำ ได้ถูกต้อง	หาคำที่ลงท้ายด้วยพยัญชนะที่กำหนดให้	การสร้างคำ	คิดริเริ่ม คิดส่องแนลั่ว	2
7	-เขียนคำ กลุ่มคำ ได้ถูกต้อง	เขียนคำจากลักษณะ	การสร้างคำ	คิดส่องแนลั่ว	2
8	-เขียนคำ กลุ่มคำ ได้ถูกต้อง	บอกประโยชน์ของสิ่งของที่กำหนดให้	การสร้างคำ	คิดยืดหยุ่น	2
9	-นำคำแต่งประโยคสั้น ๆ ง่าย ๆ ได้	เขียนคำที่กำหนดให้แต่งประโยค	การสร้างประโยค	คิดส่องแนลั่ว	2
10	-จับบันทึกเรื่องราวสั้น ๆ	คาดคะเนสิ่งที่เกิด	การสร้างประโยค	คิดส่องแนลั่ว	2
11	-นำคำแต่งประโยคสั้น ๆ ง่าย ๆ ได้ -มีนิสัยรักการอ่าน -มีมารยาทในการเขียน	มองภาพแล้วแสดงความรู้สึก	การสร้างประโยค	คิดส่องแนลั่ว คิดละเอียดลออ	2
12	-นำคำแต่งประโยคสั้น ๆ ง่าย ๆ ได้	เขียนประโยคจากภาพ	การสร้างประโยค	คิดส่องแนลั่ว คิดริเริ่ม	2
13	-นำคำแต่งประโยคสั้น ๆ ง่าย ๆ ได้ -มีนิสัยรักการอ่าน -มีมารยาทในการเขียน	เขียนประโยคจากภาพโดยลำดับเรื่องราวจากภาพ	การสร้างประโยค	คิดส่องแนลั่ว คิดริเริ่ม	2
14	-นำคำแต่งประโยคสั้น ๆ ง่าย ๆ ได้ -มีนิสัยรักการอ่าน -มีมารยาทในการเขียน	เขียนประโยคโดยใช้คำที่กำหนดให้	การสร้างประโยค	คิดส่องแนลั่ว คิดริเริ่ม	2
15	-นำคำแต่งประโยคสั้น ๆ ง่าย ๆ ได้ -มีนิสัยรักการอ่าน -มีมารยาทในการเขียน	สร้างประโยคจากพยัญชนะที่กำหนดให้	การสร้างประโยค	คิดละเอียดลออ คิดริเริ่ม	2
16	-นำคำแต่งประโยคสั้น ๆ ง่าย ๆ ได้ -มีนิสัยรักการอ่าน -มีมารยาทในการเขียน	ตั้งชื่อเรื่อง	การเขียนข้อความบรรยายภาพ	คิดริเริ่ม, คิดยืดหยุ่น คิดละเอียดลออ	2
17	-นำคำแต่งประโยคสั้น ๆ ง่าย ๆ ได้ -มีนิสัยรักการอ่าน -มีมารยาทในการเขียน	พูดและเขียนคำพูดของตัวละครให้สัมพันธ์กัน	การเขียนข้อความบรรยายภาพ	คิดริเริ่ม, คิดยืดหยุ่น คิดละเอียดลออ	2
18	-นำคำแต่งประโยคสั้น ๆ ง่าย ๆ ได้ -มีนิสัยรักการอ่าน -มีมารยาทในการเขียน	พูดและเขียนตามจินตนาการจากการดูภาพ	การเขียนข้อความบรรยายภาพ	คิดริเริ่ม, คิดยืดหยุ่น คิดละเอียดลออ	2
19	-นำคำแต่งประโยคสั้น ๆ ง่าย ๆ ได้ -มีนิสัยรักการอ่าน -มีมารยาทในการเขียน	ดูภาพที่กำหนดให้และตั้งชื่อเรื่องแล้วเขียนข้อความ บรรยายภาพ	การเขียนข้อความบรรยายภาพ	คิดริเริ่ม, คิดยืดหยุ่น คิดละเอียดลออ	2
20	-นำคำแต่งประโยคสั้น ๆ ง่าย ๆ ได้ -มีนิสัยรักการอ่าน -มีมารยาทในการเขียน	บรรยายภาพตามจินตนาการ	การเขียนข้อความบรรยายภาพ	คิดริเริ่ม, คิดยืดหยุ่น คิดละเอียดลออ	2

1.1.3 กำหนดแนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวกับแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

1.1.4 กำหนดแนวทางการวัดและประเมินผล โดยกำหนดวิธีการวัดและประเมินผลตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ประกอบด้วย เครื่องมือวัดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

1.2 กำหนดองค์ประกอบในแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ มีส่วนประกอบดังนี้

ชื่อแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์

คำชี้แจง	บอกรายละเอียดของวิธีการใช้แบบฝึก
ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	สิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้นหลังจากผู้เรียนได้ศึกษาแบบฝึก
เวลาที่ใช้	กำหนดระยะเวลาที่ใช้ในการทำแบบฝึก
สื่อ	วัสดุ อุปกรณ์ ที่ใช้ในการทำแบบฝึก
เนื้อหา	ส่วนที่เสนอความรู้ให้กับผู้เรียน
กิจกรรม	เป็นส่วนที่ให้นักเรียนลงมือปฏิบัติหรือแบบฝึกทักษะระหว่างเรียน
การประเมินผล	เป็นแบบทดสอบย่อยหลังการใช้แบบฝึกแต่ละชุด

1.3 สร้างแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ประกอบด้วย 3 เรื่อง 20 แบบฝึก ดังนี้

- เรื่องที่ 1 การสร้างคำ มี 8 แบบฝึก ประกอบด้วย
- แบบฝึกที่ 1 เขียนคำจากภาพ
 - แบบฝึกที่ 2 สร้างคำใหม่จากพยัญชนะที่กำหนดให้
 - แบบฝึกที่ 3 สร้างคำใหม่โดยการประสมคำ
 - แบบฝึกที่ 4 สร้างคำใหม่จากคำที่กำหนดให้
 - แบบฝึกที่ 5 หาคำที่มีความหมายตรงกันข้ามกับคำที่กำหนด
 - แบบฝึกที่ 6 หาคำที่ลงท้ายด้วยพยัญชนะที่กำหนดให้
 - แบบฝึกที่ 7 เขียนคำจากลักษณะ
 - แบบฝึกที่ 8 บอกประโยชน์ของสิ่งของที่กำหนดให้
- เรื่อง 2 การสร้างประโยค มี 7 แบบฝึก ประกอบด้วย
- แบบฝึกที่ 1 เขียนคำที่กำหนดให้แต่งประโยค
 - แบบฝึกที่ 2 คาดคะเนสิ่งที่จะเกิด
 - แบบฝึกที่ 3 มองภาพแล้วแสดงความรู้สึก
 - แบบฝึกที่ 4 เขียนประโยคจากภาพ

- แบบฝึกที่ 5 เขียนประโยคจากภาพโดยลำดับเรื่องราวจากภาพ
 แบบฝึกที่ 6 เขียนประโยคโดยใช้คำที่กำหนดให้
 แบบฝึกที่ 7 นำคำที่กำหนดให้แต่งประโยคให้ได้มากที่สุด
- เรื่อง 3 การเขียนข้อความบรรยายภาพ มี 5 แบบฝึก ประกอบด้วย
- แบบฝึกที่ 1 ตั้งชื่อเรื่อง
 แบบฝึกที่ 2 พุดและเขียนคำพูดของตัวละครให้สัมพันธ์กัน
 แบบฝึกที่ 3 พุดและเขียนตามจินตนาการจากการดูภาพ
 แบบฝึกที่ 4 ดูภาพที่กำหนดให้และตั้งชื่อเรื่องให้ได้มากที่สุด
 แบบฝึกที่ 5 บรรยายภาพตามจินตนาการ

2. การสร้างคู่มือการใช้แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ คู่มือประกอบการใช้แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ มีองค์ประกอบ และขั้นตอนการสร้างคู่มือการใช้แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ มีองค์ประกอบและขั้นตอนการสร้างดังนี้

2.1 คู่มือแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ ประกอบด้วย

2.1.1 ชื่อคู่มือการใช้แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์

2.1.2 จุดมุ่งหมายของแบบฝึก

2.1.3 เนื้อหาของแบบฝึก

2.1.4 ส่วนประกอบของแบบฝึก

2.1.5 คำชี้แจงการใช้แบบฝึกสำหรับครู

2.1.6 คำชี้แจงการใช้แบบฝึกสำหรับนักเรียน

2.1.7 การวัดผลประเมินผล

2.1.8 แผนการจัดการเรียนรู้การเขียนเชิงสร้างสรรค์

2.1.9 เครื่องมือวัดผลประเมินผล

2.2 การสร้างคู่มือประกอบการใช้แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ ดำเนินการดังนี้

2.2.1 กำหนดชื่อแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์

2.2.2 กำหนดจุดมุ่งหมาย เนื้อหา ส่วนประกอบ และคำชี้แจง โดยรวมของการใช้แบบฝึกแต่ละแบบฝึก

2.2.3 การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้การเขียนโดยใช้แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ ผู้วิจัยดำเนินการพัฒนาดังนี้

1) ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และศึกษาหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

2) เขียนแผนจัดการเรียนรู้ โดยใช้แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์มีส่วนประกอบ ดังนี้

1. มาตรฐานการเรียนรู้
2. สาระสำคัญ
3. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
4. สาระการเรียนรู้
5. กิจกรรมการจัดการเรียนรู้
6. สื่อและอุปกรณ์
7. การวัดผลและประเมินผล

3) นำคู่มือการใช้แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่สร้างเสร็จแล้ว เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาตรวจสอบเสนอแนะ เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขต่อไป

3. การสร้างแบบวัดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์

แบบวัดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวัดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 หลังเรียนผู้วิจัยดำเนินการสร้าง ดังนี้

3.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

3.2 ศึกษาเอกสารและตำราที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบวัดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์

3.3 กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังเชิงพฤติกรรม และวิเคราะห์เนื้อหาที่จะกำหนดข้อคำถามให้ครอบคลุมทั้งผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สาระการเรียนรู้ และข้อคำถามที่ต้องการวัด

3.4 สร้างแบบวัดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ เพื่อใช้วัดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์แบบอัตนัย การเขียนข้อความบรรยายภาพ จำนวน 1 ข้อ

3.5 นำแบบวัดที่สร้างขึ้นเสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาว่า แบบวัดได้ตรงกับจุดประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.67-1.00 ขึ้นไป จำนวน 1 ข้อ และปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

3.6 นำแบบวัดที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จำนวน 20 คน

3.7 นำแบบวัดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ มาตรวจให้คะแนนทำการวิเคราะห์คุณภาพของแบบวัดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์

3.7.1 นำแบบวัดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ เพื่อหาค่าความเที่ยงตรงของแบบวัดแล้วนำผลมาตรวจให้คะแนนที่ได้ มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้วิธีการคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach's Alpha-Coefficient) ผลการวิเคราะห์หาความเที่ยงตรงของแบบวัดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ทั้งฉบับเท่ากับ 0.741

3.8 จัดพิมพ์เป็นแบบวัดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ฉบับจริงเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

ขั้นที่ 3 ประเมินคุณภาพเบื้องต้นโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

การประเมินคุณภาพเบื้องต้นโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ประเมิน 3 ส่วน ดังนี้

1. การประเมินคุณภาพแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์

1.1 วัตถุประสงค์

เพื่อประเมินคุณภาพแต่ละองค์ประกอบของแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

1.2 แหล่งข้อมูล

ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ประเมินคุณภาพแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ ในแต่ละองค์ประกอบของแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ดังนี้

1. นายเจริญฤทธิ์ จันท์เจริญ ศึกษาพิเศษชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1

2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์พวงทอง ไสยวรรณ ข้าราชการบำนาญ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

3. นางสุมาลัย รอดบาง ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนหนองพระพิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2

1.3 เครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินองค์ประกอบของแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ลักษณะเครื่องมือเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ที่มีข้อคำถามครอบคลุมการประเมินทั้งแบบฝึกวิธีการดำเนินการสร้างเครื่องมือ

1.3.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบประเมินแบบฝึก

1.3.2 ศึกษาเอกสารและตำราที่เกี่ยวข้องกับสร้างเครื่องมือแบบมาตราส่วน

ประมาณค่า (Rating Scale)

1.3.3 สร้างแบบประเมินคุณภาพแบบคำถามแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ประกอบด้วย การประเมิน 6 ด้าน ดังนี้ คำชี้แจง ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง เวลาที่ใช้ สื่อ เนื้อหา กิจกรรมสาระสำคัญ จำนวน 10 ข้อ

1.3.4 นำแบบประเมินคุณภาพแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบแก้ไขสำนวน ภาษา และเนื้อหา แล้วจัดพิมพ์เป็นแบบประเมินที่สมบูรณ์

1.4 การดำเนินการ

1.4.1 ผู้วิจัยประสานความร่วมมือผู้ทรงคุณวุฒิ ในการประเมินคุณภาพของแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พร้อมหนังสือขอความร่วมมือการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือจากสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

1.4.2 นำแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ประเมินคุณภาพแบบฝึก โดยพิจารณาและตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบต่าง ๆ ในแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ด้วยแบบประเมินคุณภาพแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

1.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

นำผลการประเมินแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จากผู้ทรงคุณวุฒิตรวจให้คะแนนแล้วมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และแปลผลค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2535 : 100)

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง แบบฝึกมีคุณภาพดีมาก

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง แบบฝึกมีคุณภาพดี

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง แบบฝึกมีคุณภาพปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง แบบฝึกมีคุณภาพพอใช้

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง แบบฝึกมีคุณภาพควรปรับปรุง

นำแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

มาปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมบางประเด็นตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิก่อนนำไปทดลองใช้

2. การประเมินคุณภาพคู่มือการใช้แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์

2.1 วัตถุประสงค์

เพื่อประเมินคุณภาพแต่ละองค์ประกอบของคู่มือการใช้แบบฝึกเขียน

เชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

2.2 แหล่งข้อมูล

ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ประเมินคุณภาพคู่มือการใช้แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ ในแต่ละองค์ประกอบของแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ดังนี้

1. นายเจริญฤทธิ์ จันทร์เจริญ ศึกษาพิเศษ สำนักวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิเศษ เขต 1
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์พวงทอง ไสยวรรณ ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต สงคราม
3. นางสุมาลัย รอดบาง ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนหนองพระพิทยาสานักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิเศษ เขต 2

2.3 เครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินองค์ประกอบของคู่มือการใช้แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ลักษณะเครื่องมือเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ที่มีข้อคำถามครอบคลุมการประเมินทั้งคู่มือการใช้แบบฝึก วิธีการดำเนินการสร้างเครื่องมือ

2.3.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบประเมินคู่มือการใช้แบบฝึก

2.3.2 ศึกษาเอกสารและตำราที่เกี่ยวข้องกับสร้างเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

2.3.3 สร้างแบบประเมินคุณภาพคู่มือการใช้แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 10 ข้อ

2.3.4 นำแบบประเมินคุณภาพคู่มือการใช้แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบแก้ไขสำนวนภาษาที่ใช้ และเนื้อหา แล้วจัดพิมพ์เป็นแบบประเมินที่สมบูรณ์

2.4 การดำเนินการ

2.4.1 ผู้วิจัยประสานความร่วมมือจากผู้ทรงคุณวุฒิ ในการประเมินคุณภาพของแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พร้อมหนังสือขอความร่วมมือการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือจากสำนักงานการวิจัยและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต สงคราม

2.4.2 นำคู่มือการแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ประเมินคุณภาพแบบฝึก โดยพิจารณาและตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบต่าง ๆ ในคู่มือการแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ด้วยแบบประเมินคุณภาพคู่มือการใช้แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

นำผลการประเมินคู่มือการใช้แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จากผู้ทรงคุณวุฒิตรวจให้คะแนนแล้วมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และแปลผลค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2535 : 100)

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง แบบฝึกมีคุณภาพดีมาก

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง แบบฝึกมีคุณภาพดี

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง แบบฝึกมีคุณภาพปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง แบบฝึกมีคุณภาพพอใช้

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง แบบฝึกมีคุณภาพควรปรับปรุง

นำคู่มือการใช้แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

มาปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมบางประเด็นตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิก่อนนำไปทดลองใช้

3. การประเมินคุณภาพแบบวัดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์

3.1 วัตถุประสงค์

เพื่อประเมินคุณภาพของแบบวัดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาว่าตรงกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่กำหนดไว้หรือไม่ โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป

3.2 แหล่งข้อมูล

ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ประเมินคุณภาพแบบวัดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ดังนี้

1. นายเจริญฤทธิ์ จันท์เจริญ ศึกษาพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิเศษโลก เขต 1

2. ผศ.ดร.สุขแก้ว คำสอน อาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
พิบูลสงคราม

3. ดร.เอื้อมพร หลินเจริญ อาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
พิบูลสงคราม

3.3 เครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินแบบวัดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ลักษณะเครื่องมือเป็นการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยการหาค่าดัชนี (IOC)

3.4 การดำเนินการ

3.4.1 ผู้วิจัยประสานความร่วมมือจากผู้ทรงคุณวุฒิในการประเมินแบบวัดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ พร้อมหนังสือขอความร่วมมือการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือจากสำนักงานประสานการจัดบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

3.4.2 นำแบบวัดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ประเมินคุณภาพ โดยการพิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของแบบวัดแต่ละข้อว่า ตรงกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่กำหนดได้หรือไม่ โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ด้วยแบบประเมินแบบวัดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

นำผลการประเมินแบบวัดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ จากผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบประเมินความตรงเชิงเนื้อหา วิเคราะห์ค่า (IOC) จำนวน 1 ข้อ ค่า (IOC) ตั้งแต่ 0.67-1.00 ขึ้นไป ปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมให้ได้แบบวัดตามที่กำหนดไว้

ขั้นที่ 4 ทดลองใช้ (Try out) เพื่อหาประสิทธิภาพแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ตามเกณฑ์ 75/75

1. วัตถุประสงค์

เพื่อหาประสิทธิภาพแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ตามเกณฑ์ 75/75

2. แหล่งข้อมูล

2.1 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 3 คน

2.2 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 6 คน

2.3 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 20 คน

3. เครื่องมือ

เครื่องมือที่ผู้วิจัยใช้ทดลองเพื่อหาประสิทธิภาพ ได้แก่

3.1 แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 3 เรื่อง 20 แบบฝึก ดังนี้

เรื่องที่ 1 การสร้างคำ มี 8 แบบฝึก ประกอบด้วย

- แบบฝึกที่ 1 เขียนคำจากภาพ
- แบบฝึกที่ 2 สร้างคำใหม่จากพยัญชนะที่กำหนดให้
- แบบฝึกที่ 3 สร้างคำใหม่โดยการประสมคำ
- แบบฝึกที่ 4 สร้างคำใหม่จากคำที่กำหนดให้
- แบบฝึกที่ 5 หาคำที่มีความหมายตรงกันข้ามกับคำที่กำหนด
- แบบฝึกที่ 6 หาคำที่ลงท้ายด้วยพยัญชนะที่กำหนดให้
- แบบฝึกที่ 7 เขียนคำจากลักษณะ
- แบบฝึกที่ 8 บอกประโยชน์ของสิ่งของที่กำหนดให้

เรื่อง 2 การสร้างประโยค มี 7 แบบฝึก ประกอบด้วย

- แบบฝึกที่ 1 เขียนคำที่กำหนดให้แต่งประโยค
- แบบฝึกที่ 2 คาดคะเนสิ่งที่จะเกิด
- แบบฝึกที่ 3 มองภาพแล้วแสดงความรู้สึก
- แบบฝึกที่ 4 เขียนประโยคจากภาพ
- แบบฝึกที่ 5 เขียนประโยคจากภาพโดยลำดับเรื่องราวจากภาพ
- แบบฝึกที่ 6 เขียนประโยคโดยใช้คำที่กำหนดให้
- แบบฝึกที่ 7 นำคำที่กำหนดให้แต่งประโยคให้ได้มากที่สุด

เรื่อง 3 การเขียนข้อความบรรยายภาพ มี 5 แบบฝึก ประกอบด้วย

- แบบฝึกที่ 1 ตั้งชื่อเรื่อง
- แบบฝึกที่ 2 พุดและเขียนคำพุดของตัวละครให้สัมพันธ์กัน
- แบบฝึกที่ 3 พุดและเขียนตามจินตนาการจากการดูภาพ
- แบบฝึกที่ 4 ดูภาพที่กำหนดให้และตั้งชื่อเรื่องให้ได้มากที่สุด
- แบบฝึกที่ 5 บรรยายภาพตามจินตนาการ

3.2 คู่มือการใช้แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์

3.3 แบบวัดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์

4. การดำเนินการ

ผู้วิจัยนำแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก เพื่อปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้จริง โดยทดลองตามขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ทดลองกับนักเรียน 3 คน ผู้วิจัยได้นำแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่สร้างขึ้นไปทดลองกับนักเรียน 3 คน โดยคณะ เด็กอ่อน ปานกลาง และเก่ง เป็นนักเรียน

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของเนื้อหา กิจกรรม ความยากง่ายของภาษา ของรูปแบบและเวลา คำสั่งที่ใช้ในแบบฝึก ทำการจดบันทึก ชักถาม สังเกต สัมภาษณ์ เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขแบบฝึกให้ดีขึ้น

ขั้นที่ 2 การทดลองแบบกลุ่มเล็ก ผู้วิจัยได้นำแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ไปทดลองกับนักเรียน 6 คน เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยได้ดำเนินการตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ เพื่อศึกษาข้อมูลที่ได้โดยการสังเกต การสัมภาษณ์การตรวจ ผลงานของนักเรียน

ขั้นที่ 3 การทดลองภาคสนาม ผู้วิจัยได้นำแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ ไปทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 20 คน ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ทดสอบดูว่าแบบฝึกที่สร้างขึ้นใช้ได้ตามเกณฑ์ประสิทธิภาพที่กำหนดไว้หรือไม่

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการทดลองขั้นที่ 1 ทดลองกับนักเรียน 3 คน และขั้นที่ 2 การทดลองแบบกลุ่มเล็ก ศึกษาข้อมูลจากการสังเกต การสัมภาษณ์ การตรวจผลงานของนักเรียน วิเคราะห์ข้อมูลในเชิงคุณภาพ เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขแบบฝึกเพื่อนำไปทดสอบในขั้นที่ 3

ขั้นที่ 3 การทดลองภาคสนาม เพื่อทดสอบดูว่าแบบฝึกที่สร้างขึ้นใช้ได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้หรือไม่ นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ผลการทดลองหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 โดยนำมาตรวจให้คะแนนแล้วคำนวณค่าร้อยละของการทดลองแต่ละครั้ง แล้วนำไปเทียบกับเกณฑ์ 75/75 หาประสิทธิภาพแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์โดย

75 ตัวแรก หมายถึง ค่าเฉลี่ยของคะแนนจากการเขียนเชิงสร้างสรรค์ แต่ละแบบฝึก โดยได้ค่าเฉลี่ยอย่างน้อยร้อยละ 75 ของคะแนนเต็ม

75 ตัวหลัง หมายถึง ค่าเฉลี่ยของคะแนนจากการวัดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์หลังเรียนแต่ละแบบฝึก โดยได้ค่าเฉลี่ยอย่างน้อยร้อยละ 75 ของคะแนนเต็ม

ผลลัพธ์ที่ได้ควรใกล้เคียงกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ หากต่ำกว่าเกณฑ์ไม่เกิน 2.5% ให้อยอมรับ หากแตกต่างกันมากต้องมีการกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพใหม่

ตอนที่ 2 การทดลองใช้และศึกษาผลการทดลองใช้แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ก่อนสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์กับหลังเขียนเชิงสร้างสรรค์

การทดลองใช้และศึกษาผลการทดลองใช้แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนเรื่องการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ก่อนสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์กับหลังเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยการนำไปทดลองใช้ดังนี้

1. วัตถุประสงค์

เพื่อทดลองใช้และศึกษาผลการทดลองใช้แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 40 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 การการศึกษา 2550 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งมีจำนวน 2 ห้อง และทำการสุ่มมา 1 ห้อง โดยการสุ่มอย่างง่าย จำนวน 20 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ จำนวน 3 เรื่อง 20 แบบฝึก ดังนี้

เรื่องที่ 1 การสร้างคำ มี 8 แบบฝึก ประกอบด้วย

- แบบฝึกที่ 1 เขียนคำจากภาพ
- แบบฝึกที่ 2 สร้างคำใหม่จากพยัญชนะที่กำหนดให้
- แบบฝึกที่ 3 สร้างคำใหม่โดยการประสมคำ
- แบบฝึกที่ 4 สร้างคำใหม่จากคำที่กำหนดให้
- แบบฝึกที่ 5 หาคำที่มีความหมายตรงกันข้ามกับคำที่กำหนด
- แบบฝึกที่ 6 หาคำที่ลงท้ายด้วยพยัญชนะที่กำหนดให้
- แบบฝึกที่ 7 เขียนคำจากลักษณะ

เรื่องที่ 2 การสร้างประโยค มี 7 แบบฝึก ประกอบด้วย

- แบบฝึกที่ 1 เขียนคำที่กำหนดให้แต่งประโยค
- แบบฝึกที่ 2 คาดคะเนสิ่งที่จะเกิด
- แบบฝึกที่ 3 มองภาพแล้วแสดงความรู้สึก
- แบบฝึกที่ 4 เขียนประโยคจากภาพ
- แบบฝึกที่ 5 เขียนประโยคจากภาพโดยลำดับเรื่องราวจากภาพ
- แบบฝึกที่ 6 เขียนประโยคโดยใช้คำที่กำหนดให้
- แบบฝึกที่ 7 นำคำที่กำหนดให้แต่งประโยคให้ได้มากที่สุด

เรื่องที่ 3 การเขียนข้อความบรรยายภาพ มี 5 แบบฝึก ประกอบด้วย

- แบบฝึกที่ 1 ตั้งชื่อเรื่อง
- แบบฝึกที่ 2 พุดและเขียนคำพุดของตัวละครให้สัมพันธ์กัน
- แบบฝึกที่ 3 พุดและเขียนตามจินตนาการจากการดูภาพ

แบบฝึกที่ 4 รูปภาพที่กำหนดให้และตั้งชื่อเรื่องให้ได้มากที่สุด
แบบฝึกที่ 5 บรรยายภาพตามจินตนาการ

3.2 คู่มือการใช้แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์

3.3 แบบวัดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์

4. การดำเนินการทดลอง

4.1 แบบแผนการทดลอง

การดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยใช้แบบ One Group Pre - test Post - test Design ดังนี้ ตาราง 4

ตาราง 4 แบบแผนการทดลอง

Pre-test	Treatment	Pos-test
T1	X	T2

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการทดลอง

T1 แทน การทดสอบก่อนการทดลอง (Pretest)

X แทน การทดลองสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์

T2 แทน การทดสอบหลังการทดลอง (Posttest)

4.2 ขั้นตอนการทดลอง

ขั้นตอนการทดลองใช้แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ดำเนินการดังนี้

4.2.1 การเตรียมการก่อนการทดลอง

4.2.1.1 กำหนดวันเวลาที่จะทดลอง

4.2.1.2 ผู้วิจัยขออนุญาตผู้บริหารโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก พร้อมหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสำนักงานประสานการจัดบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ ขั้นตอน การประเมินผล และระยะเวลาดำเนินการทดลอง

4.2.1.3 เตรียมความพร้อมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

ห้องเรียน แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ 20 แบบฝึก แบบวัดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ จำนวน 1 ข้อ

4.2.2 ดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการทดลองตามแผนที่กำหนดไว้ โดยผู้วิจัยเป็นผู้ทดลองด้วยตนเองทั้งหมด ดังนี้

4.2.2.1 ทดสอบก่อนเรียน (Pretest) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จำนวน 20 คน ด้วยแบบวัดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์

4.2.2.2 ดำเนินการใช้แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ กับกลุ่มตัวอย่าง 20 คน เป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 วัน วันละ 1 ชั่วโมง รวม 40 ชั่วโมง ตามคู่มือการใช้แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ รายละเอียดดังตาราง 5

ตาราง 5 กำหนดการดำเนินการทดลองใช้แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์

วันที่ทดลอง	ชั่วโมงที่	เวลาดทดลอง	แบบฝึก
7-8 มกราคม 2551	1-2	09.00-10.00 น.	แบบฝึกที่ 1
9-10 มกราคม 2551	3-4	09.00-10.00 น.	แบบฝึกที่ 2
11,14 มกราคม 2551	5-6	09.00-10.00 น.	แบบฝึกที่ 3
15,17 มกราคม 2551	7-8	09.00-10.00 น.	แบบฝึกที่ 4
18-19 มกราคม 2551	9-10	09.00-10.00 น.	แบบฝึกที่ 5
21-22 มกราคม 2551	11-12	09.00-10.00 น.	แบบฝึกที่ 6
23-24 มกราคม 2551	13-14	09.00-10.00 น.	แบบฝึกที่ 7
25,28 มกราคม 2551	15-16	09.00-10.00 น.	แบบฝึกที่ 8
29-30 มกราคม 2551	17-18	09.00-10.00 น.	แบบฝึกที่ 9
31 มกราคม-1 กุมภาพันธ์ 2551	19-20	09.00-10.00 น.	แบบฝึกที่ 10
2,4 กุมภาพันธ์ 2551	21-22	09.00-10.00 น.	แบบฝึกที่ 11
5-8 กุมภาพันธ์ 2551	23-24	09.00-10.00 น.	แบบฝึกที่ 12
7-8 กุมภาพันธ์ 2551	25-28	09.00-10.00 น.	แบบฝึกที่ 13
11-12 กุมภาพันธ์ 2551	27-28	09.00-10.00 น.	แบบฝึกที่ 14
14-15 กุมภาพันธ์ 2551	29-30	09.00-10.00 น.	แบบฝึกที่ 15
18-19 กุมภาพันธ์ 2551	31-32	09.00-10.00 น.	แบบฝึกที่ 16
20-21 กุมภาพันธ์ 2551	33-34	09.00-10.00 น.	แบบฝึกที่ 17
22,25 กุมภาพันธ์ 2551	35-38	09.00-10.00 น.	แบบฝึกที่ 18
26-27 กุมภาพันธ์ 2551	37-38	09.00-10.00 น.	แบบฝึกที่ 19
28-29 กุมภาพันธ์ 2551	39-40	09.00-10.00 น.	แบบฝึกที่ 20

4.2.2.3 ทดสอบหลังเรียน (Posttest) ทำการประเมินผลการเรียนรู้ด้วยแบบวัดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นฉบับเดียวกับแบบวัดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ก่อนเรียน กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำผลการทดลองใช้แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มาดำเนินการวิเคราะห์ผลการใช้แบบฝึกโดยใช้คอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ ดังนี้

5.1 นำแบบวัดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ มาตรวจสอบความสมบูรณ์แล้วนำมาวิเคราะห์ความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้สถิติพื้นฐาน ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

5.2 ค่าเฉลี่ยที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลมาเปรียบเทียบผลค่าคะแนนเฉลี่ย ก่อนเรียนกับหลังเรียน โดยใช้สถิติทดสอบทีแบบสองกลุ่มสัมพันธ์กัน (Dependent Sample t-test) แล้วนำเสนอข้อมูลในรูปของตารางประกอบการบรรยาย

6. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. พื้นฐานมีดังนี้

1.1 ค่าเฉลี่ย (Mean)

1.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. สถิติในการทดสอบสมมติฐาน คือ การทดสอบที (Dependent Sample t-test)

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากผลการทดลอง และแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้ความเข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยใช้สัญลักษณ์ดังนี้

n แทน จำนวนนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

\bar{x} แทน ค่าเฉลี่ยของคะแนนวัดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์

S.D แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนวัดความสามารถในการเขียน

เชิงสร้างสรรค์

E1 แทน ประสิทธิภาพของกระบวนการ

E2 แทน ประสิทธิภาพของผลลัพธ์

t แทน ค่าเฉลี่ยที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลมาเปรียบเทียบผลคะแนนเฉลี่ย

ก่อนสอนกับหลังสอน โดยใช้ Dependent Sample t-test

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอเป็นลำดับ

1. ผลการสร้างและหาประสิทธิภาพแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์

1.1 ผลการสร้างแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์

1.2 ผลการหาประสิทธิภาพของแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์

2. ผลการทดลองใช้แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์

1. ผลการสร้างและหาประสิทธิภาพแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์

1.1 ผลการสร้างแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์

1.1.1 ผลการสร้างแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ ทำให้ได้แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ทั้ง 3 เรื่อง 20 แบบฝึก ดังนี้

เรื่องที่ 1 การสร้างคำ มี 8 แบบฝึก ประกอบด้วย

แบบฝึกที่ 1 เขียนคำจากภาพ

แบบฝึกที่ 2 สร้างคำใหม่จากพยัญชนะที่กำหนดให้

แบบฝึกที่ 3 สร้างคำใหม่โดยการประสมคำ

แบบฝึกที่ 4 สร้างคำใหม่จากคำที่กำหนดให้

แบบฝึกที่ 5 หาคำที่มีความหมายตรงกันข้ามกับคำที่กำหนด

แบบฝึกที่ 6 หาคำที่ลงท้ายด้วยพยัญชนะที่กำหนดให้

แบบฝึกที่ 7 เขียนคำจากลักษณะ

แบบฝึกที่ 8 นอกประโยชน์ของสิ่งของที่กำหนดให้

เรื่อง 2 การสร้างประโยค มี 7 แบบฝึก ประกอบด้วย

แบบฝึกที่ 1 เขียนคำที่กำหนดให้แต่งประโยค

แบบฝึกที่ 2 คาดคะเนสิ่งที่จะเกิด

แบบฝึกที่ 3 มองภาพแล้วแสดงความรู้สึก

แบบฝึกที่ 4 เขียนประโยคจากภาพ

แบบฝึกที่ 5 เขียนประโยคจากภาพโดยลำดับเรื่องราวจากภาพ

แบบฝึกที่ 6 เขียนประโยคโดยใช้คำที่กำหนดให้

แบบฝึกที่ 7 นำคำที่กำหนดให้แต่งประโยคให้ได้มากที่สุด

เรื่อง 3 การเขียนข้อความบรรยายภาพ มี 5 แบบฝึก ประกอบด้วย

แบบฝึกที่ 1 ตั้งชื่อเรื่อง

แบบฝึกที่ 2 พุดและเขียนคำพุดของตัวละครให้สัมพันธ์กัน

แบบฝึกที่ 3 พุดและเขียนตามจินตนาการจากการดูภาพ

แบบฝึกที่ 4 ดูภาพที่กำหนดให้และตั้งชื่อเรื่องให้ได้มากที่สุด

แบบฝึกที่ 5 บรรยายภาพตามจินตนาการ

ผลการประเมินแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้วิจัยได้นำแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ทั้ง 3 เรื่อง 20 แบบฝึก ให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินคุณภาพแบบฝึก โดยพิจารณาและตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบต่างๆในแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ ด้วยแบบประเมินคุณภาพแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ ดังตาราง 6

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยี
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ตาราง 6 ผลการประเมินคุณภาพแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์

ข้อ	รายการประเมิน	คะแนน/ความหมาย		
		\bar{x}	S.D	ระดับคุณภาพ
	ด้านแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์			
1	ชื่อแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์	4.66	.58	ดีมาก
2	คำชี้แจง	4.00	.00	ดี
3	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	4.33	.58	ดี
4	สาระการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	4.66	.58	ดีมาก
5	กิจกรรมในแบบฝึก	4.33	.58	ดี
6	ภาษาที่ใช้ในแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์	3.66	.58	ดี
7	คำชี้แจงในแต่ละกิจกรรม	3.66	.58	ดี
8	การยกตัวอย่าง	4.66	.58	ดีมาก
9	ภาพประกอบ	3.33	.58	ปานกลาง
10	ความยาก - ง่ายของแบบฝึก	4.00	.00	ดี
	รวม	4.12	0.46	ดี

จากตาราง 6 พบว่าแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยรวมมีระดับคุณภาพอยู่ในระดับดี ($\bar{x} = 4.12$) และเมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่า มีคุณภาพดีมาก 3 รายการ คือ ชื่อแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ สาระการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ($\bar{x} = 4.66$) การยกตัวอย่าง ($\bar{x} = 4.66$) คุณภาพดี 6 รายการ คือ คำชี้แจง ($\bar{x} = 4.00$) ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ($\bar{x} = 4.33$) กิจกรรมในแบบฝึก ($\bar{x} = 4.33$) ภาษาที่ใช้ในแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ ($\bar{x} = 3.66$) คำชี้แจงในแต่ละกิจกรรม ($\bar{x} = 3.66$) และความยาก - ง่ายของแบบฝึก ($\bar{x} = 4.00$) และมีคุณภาพปานกลาง 1 รายการ คือ ภาพประกอบ ($\bar{x} = 3.33$)

1.1.3 ผลการประเมินคู่มือการใช้แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

ผลการสร้างคู่มือการใช้แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยการประเมินคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิ พิจารณาและตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบต่าง ๆ ของคู่มือการใช้แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ ด้วยแบบประเมินคุณภาพแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ ดังตาราง 7

ตาราง 7 ผลการประเมินคุณภาพคู่มือการใช้แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์

ข้อ	รายการประเมิน	คะแนน/ความหมาย		
		\bar{x}	S.D	ระดับคุณภาพ
	ด้านคู่มือแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์			
1	การกำหนดจุดมุ่งหมายของแบบฝึกที่ชัดเจน	4.33	.58	ดี
2	เนื้อหาในแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์	4.00	.00	ดี
3	ส่วนประกอบของแบบฝึก	4.00	.58	ดี
4	คำชี้แจงในการใช้แบบฝึกสำหรับครู	4.00	.58	ดี
5	คำชี้แจงในการใช้แบบฝึกสำหรับนักเรียน	4.00	.58	ดี
6	เวลาในการทำแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์	4.33	.58	ดี
7	แผนการจัดการเรียนรู้การเขียนเชิงสร้างสรรค์	4.33	.58	ดี
8	การวัดและประเมินผล	3.33	.58	ปานกลาง
9	การให้รายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบในคู่มือ	4.00	.58	ดี
10	การจัดรูปแบบของคู่มือให้สะดวกต่อการใช้	4.00	.00	ดี
	รวม	4.44	0.39	ดี

จากตาราง 7 พบว่าผลการประเมินคู่มือการใช้แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยรวมมีระดับดี ($\bar{x} = 4.44$) และเมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่ามีคุณภาพ 9 รายการ คือ การกำหนดจุดมุ่งหมายของแบบฝึกที่ชัดเจน ($\bar{x} = 4.33$) เนื้อหาในแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์เนื้อหาในแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ ($\bar{x} = 4.00$) ส่วนประกอบของแบบฝึก ($\bar{x} = 4.00$) คำชี้แจงในการใช้แบบฝึกสำหรับครู ($\bar{x} = 4.00$) คำชี้แจงในการใช้แบบฝึกสำหรับนักเรียน ($\bar{x} = 4.00$) เวลาในการทำแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ ($\bar{x} = 4.33$) แผนการจัดการเรียนรู้การเขียนเชิงสร้างสรรค์ ($\bar{x} = 4.33$) การให้รายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบในคู่มือ ($\bar{x} = 4.00$) และการจัดรูปแบบของคู่มือให้สะดวกต่อการใช้ ($\bar{x} = 4.00$) และมีคุณภาพปานกลาง 1 รายการ คือการวัดและประเมินผล ($\bar{x} = 3.33$)

1.2 ผลการทดลองใช้ (Try out) และหาประสิทธิภาพของแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์

การวิเคราะห์ข้อมูลการหาประสิทธิภาพของแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ตามเกณฑ์ 75/75 ตามขั้นตอนดังนี้

1.2.1 ผลการทดลองกับนักเรียน 3 คน

1.2.2 ผลการทดลองแบบกลุ่มเล็ก

1.2.3 ผลการทดลองภาคสนาม

1.2.1 ผลการทดลองกับนักเรียน 3 คน ผลการทดลอง ดังตาราง 8

ตาราง 8 ผลการทดลองใช้แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยทดสอบกับนักเรียน 3 คน โดยรวม 3 เรื่อง 20 แบบฝึก

รายการ	ปัญหา	การปรับปรุง
ระบบการพิมพ์	ระบบของการพิมพ์ตัวอักษร มีการพิมพ์คำไม่ถูกต้อง พิมพ์ตกหล่น เช่น พิมพ์พยัญชนะ สระ ตัวสะกด พิมพ์ขาดไปบางตัว พิมพ์คำสั่งอ่านแล้วไม่ชัดเจน รูปภาพไม่ชัด	การตรวจสอบปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องในคำที่พิมพ์ไม่ถูกต้อง
กิจกรรมการสร้างคำโดยการเขียนคำจากลักษณะตรงกับภาพที่กำหนดให้	นักเรียนสามารถเขียนคำจากลักษณะจากลักษณะตรงกับภาพที่กำหนดให้ได้ แต่พบว่าภาพไม่ชัดเจนจึงเขียนคำไม่ถูกต้อง	ปรับคำสั่งโดยให้นักเรียนเขียนคำจากลักษณะตรงกับภาพที่กำหนด
กิจกรรมการสร้างประโยคการคาดคะเนสิ่งที่จะเกิดขึ้นมองภาพแล้วแสดงความรู้	นักเรียนสามารถแต่งประโยคการคาดคะเนสิ่งที่จะเกิดขึ้น แต่นักเรียนสับสนกับรูปภาพที่กำหนดให้	ปรับคำสั่งโดยให้นักเรียนเขียนประโยคจากการคาดคะเนสิ่งที่จะเกิดขึ้นได้พร้อมทั้งให้คำแนะนำในการเขียนเพื่อป้องกันการเขียนไม่ถูกต้อง
กิจกรรมการเขียนข้อความบรรยายภาพ การตั้งชื่อเรื่อง	นักเรียนมองภาพไม่ชัดเจน จึงไม่สามารถตั้งชื่อเรื่องได้	แก้ไขให้ภาพชัดเจนยิ่งขึ้น

จากตาราง 8 พบว่า ผลการทดลองใช้แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยการทดลองกับนักเรียน 3 คน พบปัญหาในเรื่องระบบของการพิมพ์ตัวอักษร มีการพิมพ์ไม่ถูกต้อง พิมพ์คำสั่งอ่านแล้วไม่ชัดเจน รูปภาพไม่ชัด นักเรียนสามารถเขียนคำจากลักษณะจากลักษณะตรงกับภาพที่กำหนดให้ได้ แต่พบว่าภาพไม่ชัดเจนจึงเขียนคำไม่ถูกต้อง และนักเรียนสามารถแต่งประโยคการคาดคะเนสิ่งที่จะเกิดขึ้น แต่นักเรียนสับสนกับรูปภาพที่กำหนดให้นักเรียนสามารถเขียนข้อความบรรยายภาพและตั้งชื่อเรื่องได้ แต่พบว่าบางคำนักเรียนเขียนไม่ถูก ผู้วิจัยได้นำข้อบกพร่องดังกล่าว มาปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับการตรวจสอบระบบของการพิมพ์ตัวอักษร การตรวจสอบปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องในคำสั่งที่อ่าน รูปภาพปรับปรุงแก้ไขให้ชัดเจน ปรับภาพ

ให้ชัดเจนขึ้น เพื่อนักเรียนจะเขียนคำได้มากขึ้น ปรับปรุงแก้ไขกิจกรรมการสร้างประโยคจากการคาดคะเนสิ่งที่เกิดขึ้นได้พร้อมทั้งให้คำแนะนำในการเขียนเพื่อป้องกันการเขียนไม่ถูกต้อง และปรับปรุงแก้ไขกิจกรรมการเขียนข้อความบรรยายภาพและตั้งชื่อเรื่อง นักเรียนยังมองภาพไม่ชัดเจน จึงตั้งชื่อเรื่องไม่ได้ จึงแก้ไขภาพชัดเจนยิ่งขึ้น

1.2.2 ผลการทดลองแบบกลุ่มเล็ก การทดลองแบบกลุ่มเล็ก ดังตาราง 9

ตาราง 9 ผลการทดลองใช้แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยการทดลองแบบกลุ่มเล็ก โดยรวม 3 เรื่อง 20 แบบฝึก

ที่	รายการ	ปัญหา	การปรับปรุง
1	แบบทดสอบท้ายแบบฝึก	การใช้รูปภาพที่สื่อไม่ชัดเจน ทำให้นักเรียนเขียนคำไม่ถูกต้อง	การปรับปรุงแก้ไขรูปภาพให้ชัดเจน เพื่อสื่อความหมายให้ชัดเจนในการเขียนคำให้ถูกต้อง
2	คำชี้แจงในการทำแบบฝึก	นักเรียนบางคนไม่เข้าใจในคำชี้แจงที่กำหนด	เพิ่มเติมรายละเอียดในคำชี้แจง และ ยกตัวอย่างให้เห็นในแต่ละแบบฝึก

จากตาราง 9 พบว่าผลการทดลองใช้แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยการทดลองกลุ่มเล็ก พบปัญหาในเรื่องของแบบทดสอบท้ายแบบฝึก และคำชี้แจงในการทำแบบฝึกที่ไม่ชัดเจน ซึ่งผู้วิจัยได้นำข้อบกพร่องดังกล่าวมาปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับคำชี้แจงที่ใช้ในแบบฝึกให้ชัดเจนมากขึ้น และเพิ่มรายละเอียดการในคำชี้แจงโดยยกตัวอย่างให้เห็นในแต่ละแบบฝึก เพื่อนำแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ไปทดลองใช้และหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 ต่อไป

1.2.3 ผลการทดลองภาคสนาม

ผลการทดลองใช้และประสิทธิภาพแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ดังตาราง 10

ตาราง 10 ผลการหาประสิทธิภาพของแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 1 โดยการทดลองภาคสนาม

แบบฝึกที่	ชื่อแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์	ประสิทธิภาพตาม เกณฑ์ 75/75		สรุป
		E ₁	E ₂	
1	เขียนคำจากภาพ	93.50	89.00	สูงกว่าเกณฑ์
2	สร้างคำใหม่จากพยัญชนะที่กำหนดให้	98.50	88.00	สูงกว่าเกณฑ์
3	สร้างคำใหม่โดยการประสมคำ	100	78.50	สูงกว่าเกณฑ์
4	สร้างคำใหม่จากคำที่กำหนดให้	100	92.00	สูงกว่าเกณฑ์
5	หาคำที่ที่มีความหมายตรงกันข้ามกับคำที่กำหนด	96.00	94.50	สูงกว่าเกณฑ์
6	หาคำที่ลงท้ายด้วยพยัญชนะที่กำหนดให้	97.00	93.00	สูงกว่าเกณฑ์
7	เขียนคำจากลักษณะ	92.00	91.00	สูงกว่าเกณฑ์
8	บอกประโยชน์ของสิ่งของที่กำหนดให้	100	87.50	สูงกว่าเกณฑ์
9	เขียนคำที่กำหนดให้แต่งประโยค	100	97.50	สูงกว่าเกณฑ์
10	คาดคะเนสิ่งที่จะเกิด	98.50	89.50	สูงกว่าเกณฑ์
11	มองภาพแล้วแสดงความรู้สึก	87.50	76.50	สูงกว่าเกณฑ์
12	เขียนประโยคจากภาพ	90.50	89.50	สูงกว่าเกณฑ์
13	เขียนประโยคจากภาพโดยลำดับเรื่องราวจากภาพ	93.50	88.00	สูงกว่าเกณฑ์
14	เขียนประโยคโดยใช้คำที่กำหนดให้	89.50	91.00	สูงกว่าเกณฑ์
15	นำคำที่กำหนดให้แต่งประโยคให้ได้มากที่สุด	93.50	88.00	สูงกว่าเกณฑ์
16	ตั้งชื่อเรื่อง	100	82.50	สูงกว่าเกณฑ์
17	พูดและเขียนคำพูดของตัวละครให้สัมพันธ์กัน	95.50	94.00	สูงกว่าเกณฑ์
18	พูดและเขียนตามจินตนาการจากการดูภาพ	96.50	93.50	สูงกว่าเกณฑ์
19	ดูภาพที่กำหนดให้และตั้งชื่อเรื่องให้ได้มากที่สุด	87.00	79.00	สูงกว่าเกณฑ์
20	บรรยายภาพตามจินตนาการ	92.50	79.00	สูงกว่าเกณฑ์
รวม		95.07	88.07	สูงกว่าเกณฑ์

จากตาราง 10 พบว่าแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 1 แต่ละแบบฝึกมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 75/75 โดยมีค่าประสิทธิภาพของ E₁ อยู่
ระหว่าง 87.00 ถึง 100 และ E₂ 76.50 ถึง 97.50 แสดงว่าแบบฝึกการเขียน

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา มีจุดมุ่งหมาย เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพ และทดลองใช้แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มตัวอย่าง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 20 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 คู่มือการใช้แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ และแบบวัดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์

การดำเนินการทดลอง ใช้ระยะเวลาในการทดลองจำนวน 40 ชั่วโมง ซึ่งมีขั้นตอนการทดลอง คือ ทำการทดสอบก่อนเรียน (Pretest) โดยใช้แบบวัดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ และสอนการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ จำนวน 20 แบบฝึก หลังเสร็จสิ้นการทดลอง ทำการทดสอบหลังเรียน (Posttest) โดยใช้แบบวัดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ชุดเดียวกับที่ทดสอบก่อนเรียน แล้วตรวจสอบผลคะแนนจากแบบวัดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ นำคะแนนจากการทดสอบมาวิเคราะห์และเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ก่อนเขียนเชิงสร้างสรรค์กับหลังสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้ t-test แบบ dependent

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการสร้างและหาประสิทธิภาพแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์

- 1.1 ผลการสร้างแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์อยู่ในระดับดี ($\bar{x} = 4.12$) และคู่มือการใช้แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ มีคุณภาพอยู่ในระดับดี ($\bar{x} = 4.44$)
- 1.2 แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 20 แบบฝึก มีประสิทธิภาพเท่ากับ 95.072/88.07 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 75/75

2. ผลการทดลองใช้แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์

ความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 หลังการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์สูงกว่าก่อนสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

1. การสร้างและหาประสิทธิภาพแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์

การสร้างแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ซึ่งประเมินจากการทำแบบฝึกระหว่างเรียน และแบบทดสอบท้ายแบบฝึก ค่าประเมินของแบบฝึกมีค่าสูงกว่าเกณฑ์ 75/75 แสดงให้เห็นว่าสามารถนำแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ไปใช้สอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ให้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้ และสาเหตุที่แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ ทั้งนี้อาจเนื่องจากเหตุผลดังต่อไปนี้

1.1 ฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ ที่สร้างขึ้นได้ผ่านขั้นตอนอย่างมีระบบ โดยเริ่มต้นตั้งแต่ผู้วิจัยได้ศึกษา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 หลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เอกสารการวัดผลประเมินผลด้านความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการสร้างแบบฝึก และแนวการจัดการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง จากหนังสือเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชุดพื้นฐานภาษา เล่ม 1 และเล่ม 2 ของกระทรวงศึกษาธิการ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งเลือกเรื่อง การสร้างคำ สร้างประโยค และเขียนความบรรยายภาพ ว่าเหมาะสมที่จะนำไปสร้างเป็นแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์

1.2 แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่สร้างขึ้นได้รับการตรวจสอบแก้ไขและข้อเสนอแนะจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตลอดจนผู้ทรงคุณวุฒิด้านการสอนและการสร้างแบบฝึก ซึ่งผู้วิจัยได้ปรับปรุง แก้ไขตามข้อเสนอแนะ แล้วนำไป Try Out กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง 3 ครั้ง ก่อนนำมาทดลองกับนักเรียนกับกลุ่มตัวอย่าง

1.3 นักเรียนได้รับการฝึกจากแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยผู้วิจัยเป็นฝึกด้วยตนเองทุกครั้ง และได้เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม ทำให้นักเรียนเกิดความสนุกสนาน ไม่เบื่อหน่าย มีความสนใจที่จะทำแบบฝึกมากยิ่งขึ้น เนื่องจากแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ ที่สร้างขึ้นเพื่อพัฒนาในเรื่องของการสอนผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่เป็นระบบ เหมาะสมกับวัยและระดับชั้นของผู้เรียน รวมทั้งสามารถพัฒนาความคิด และพัฒนาการทางด้านการเขียน ฝึกการใช้ภาษา อีกทั้งเป็นการฝึกให้คิดคำ สร้างคำ สร้างประโยค และเขียนข้อความบรรยายภาพ มีภาพเป็นสิ่งเร้า กระตุ้นให้นักเรียน เกิดความคิด และถ่ายทอดออกมาเป็นคำ ประโยคและเรื่องราวต่าง ๆ ดังที่ กรรณิการ์ พวงเกษม (2534) กล่าวว่า รูปแบบในการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์นั้นสามารถทำได้โดย ให้ภาพ ให้คำ แล้วให้นักเรียนเขียนเรื่องเกี่ยวกับภาพ และสอดคล้องกับแนวคิดของ อัจฉรา ชิวพันธ์ (2535) ที่กล่าวว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์ต้องมีการจัดลำดับความยากง่ายให้

เหมาะสมกับผู้เรียน ใช้สื่อที่จูงใจและเป็นกิจกรรมที่นักเรียนสามารถใช้จินตนาการในการแสดงความรู้สึกนึกคิดอย่างอิสระ และสอดคล้องกับ สมิท (Smith, 1973) ที่กล่าวว่า การสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์นั้น ต้องเน้นความคิดแบบอเนกมัย (Divergent Thinking) ผู้เรียนต้องนำความรู้ความเข้าใจ แนวคิดต่าง ๆ มาใช้ในลักษณะใหม่ ๆ ซึ่งก่อให้เกิดคำตอบใหม่ ๆ หลาย ๆ คำตอบ ไม่ใช่คำตอบที่สมบูรณ์ ที่คำตอบเดียว นอกจากนี้แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนี้ได้เน้นให้นักเรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คิดคล่องแคล่ว คิดหลากหลาย คิดละเอียดละออ และคุณสมบัติที่กล่าวมาข้างต้น ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับการใช้แบบเขียนเชิงสร้างสรรค์ ที่จะเป็เครื่องมือที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนา ด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นอย่างดี ด้วยเหตุผลนี้การใช้แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จะเป็นวิธีการหนึ่งที่ทำให้นักเรียนได้มีผลสัมฤทธิ์ด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่ดีขึ้น

2. ผลการทดลองใช้แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์

หลังจากที่นักเรียนได้ใช้แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ นักเรียนมีคะแนนวัดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ หลังสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์สูงกว่าก่อนเขียนเชิงสร้างสรรค์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของสิริพร กอบแก้ว (2543) ที่พบว่า แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่สร้างขึ้นผู้เรียนมีประสิทธิภาพ 85.22/83.17 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังการใช้แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กรรณิการ์ พลยุทธ (2541) ที่พบว่า คะแนนในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ก่อนฝึกและหลังฝึกของกลุ่มตัวอย่างแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 สุภา พิมพาแป้น (2546) ที่พบว่า การพัฒนาความสามารถในการใช้แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียนมีประสิทธิภาพ 84.89/87.78 เป็นไปตามประสิทธิภาพ 80/80 ที่กำหนดไว้ ประไพศรี พุ่มจันทร์ (2542) ที่พบว่า ผลสัมฤทธิ์การเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และชโลบล ทศวิล (2542) ที่พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในกลุ่มทดลองมีความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ทางภาษาไทย หลังการสอนสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยขอเสนอแนวคิด ซึ่งเป็นประโยชน์ในด้านการเรียนและการวิจัยครั้งต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การสร้างแบบฝึกควรคำนึงถึงความยากง่าย ความสามารถ และความเหมาะสมกับวัยของนักเรียน ควรนำแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ไปสอน ควรเริ่มจากการฝึกให้คิดคำ สร้างคำ และสร้างประโยค มีภาพเป็นสิ่งเร้า กระตุ้นให้นักเรียน เกิดความคิด และถ่ายทอดออกมาเป็นคำ ประโยคและเรื่องราวต่าง ๆ จากการสร้างคำ การสร้างประโยค และการเขียนข้อความบรรยายภาพ สามารถพัฒนาความคิด และพัฒนาการทางด้านการเขียน ฝึกการใช้ภาษา

1.2 การจัดกิจกรรมในการฝึก ควรเริ่มการฝึกจากสิ่งที่ย่างไปหายาก และให้นักเรียนทราบผลทันที หากมีข้อบกพร่องจะได้แก้ไขให้ดียิ่งขึ้น

1.3 ควรใช้คู่มือแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งในคู่มือประกอบไปด้วย คำชี้แจง ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง เวลาที่ใช้ สื่อ เนื้อหา กิจกรรม และ การประเมินผล

1.4 ควรสอนให้สอดคล้องกับแผนการจัดการเรียนรู้ ที่กำหนดไว้ในคู่มือ แต่อาจปรับใช้ตามความเหมาะสม ในเรื่องความแตกต่างของนักเรียน แต่ละบุคคล เพราะการใช้แบบฝึกเป็นการใช้กับกลุ่มนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 จะมีทั้งนักเรียนที่เรียน อ่อน ปานกลาง และเก่ง คละกันในบางกรณีอาจพบนักเรียนที่มีประเภทของความบกพร่องแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้สอน และการใช้แบบฝึกนั้น ควรปฏิบัติตามคำแนะนำในการทำกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดว่า นักเรียนลงมือปฏิบัติ โดยมีผู้สอน เป็นผู้เสนอแนะในการทำแต่ละกิจกรรม หรือผู้สอนอธิบายเพิ่มเติม ไม่ควรให้นักเรียนทำแบบฝึกโดยตามลำพัง เพราะจะส่งผลให้การใช้แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ดังกล่าว ไม่บรรลุผล การเรียนรู้ที่คาดหวังที่กำหนดไว้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยศึกษาความสัมพันธ์ของความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์กับตัวแปรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2.2 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนระหว่างการใช้แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์กับรูปแบบอื่น ๆ

2.3 ควรมีการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์

2.4 ควรมีการศึกษาเพื่อพัฒนาแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ในระดับชั้นต่าง ๆ

บรรณานุกรม

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ. (2535). หนังสือเรียนภาษาไทยการพูดและการเขียน
เชิงสร้างสรรค์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ท342). (พิมพ์ครั้งที่ 2).
กรุงเทพมหานคร : ครูสภาลาดพร้าว.
- _____. (2535). การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
กรุงเทพมหานคร : ครูสภาลาดพร้าว.
- _____. (2536). คู่มือหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง
พ.ศ. 2533). กรุงเทพมหานคร : ครูสภา.
- _____. (2544). คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย.
กรุงเทพมหานคร : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- _____. (2544). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพมหานคร :
ครูสภาลาดพร้าว.
- _____. (2545). คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
กรุงเทพมหานคร:องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- _____. (2546). การจัดการสาระการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทยตาม
หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพมหานคร :
องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- _____. (2548). แบบฝึกหัดสาระการเรียนรู้พื้นฐานภาษาไทย เล่ม 1 ชุดพื้นฐาน
ภาษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1. (พิมพ์ครั้งที่ 8).
กรุงเทพมหานคร : ครูสภาลาดพร้าว.
- _____. (2548). แบบฝึกหัดสาระการเรียนรู้พื้นฐานภาษาไทย เล่ม 2 ชุดพื้นฐาน
ภาษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1. (พิมพ์ครั้งที่ 8).
กรุงเทพมหานคร : ครูสภาลาดพร้าว.
- _____. (2548). หนังสือเรียนภาษาไทย ชุดพื้นฐานภาษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
เล่ม 1. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพมหานคร : ครูสภาลาดพร้าว.
- _____. (2548). หนังสือเรียนภาษาไทย ชุดพื้นฐานภาษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
เล่ม 2. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพมหานคร : ครูสภาลาดพร้าว.

- กรรณิการ์ พลุทฐ. (2541). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ในการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นสื่อ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดลาดปลาเค้า กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการสอนภาษาไทย). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- กรรณิการ์ พวงเกษม. (2534). สอนเขียนเรื่องโดยใช้จินตนาการทางสร้างสรรค์ในระดับประถมศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.
- กฤติยา เรวัต. (2538). การใช้แบบฝึกพัฒนาทักษะการเขียนสรุปความจากบทร้อยกรองสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการสอนภาษาไทย). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2545). การคิดเชิงสร้างสรรค์. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร : ชัคเซสมิเดีย.
- ขจิตพรรณ ประดิษฐ์พงศ์. (2535). การพัฒนาทักษะการเขียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้กิจกรรมชินเนคติกส์. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (สาขาวิชาการประถมศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2537). รายงานประเมินความสามารถในเขียนเรียงความนักเรียนชั้น ป. 1 - 6 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร : cursaladpraw.
- _____. (2539). การวัดผลและประเมินผลในชั้นเรียนกลุ่มทักษะภาษาไทย หลักสูตรการประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533). (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร : cursaladpraw.
- _____. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545. กรุงเทพมหานคร : cursaladpraw.
- จตุมา นาควรรณ. (2544). ผลของการสอนเขียนโดยใช้เทคนิคระดมสมองและผังความคิดที่มีต่อความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (สาขาวิชาเอกการประถมศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ .
- ฉวีวรรณจินดาพล. (2538, มกราคม-พฤษภาคม). การสอนเขียนแบบสร้างสรรค์ : เด็กประถมศึกษา. วารสารคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 9 (2) : 60 - 61.

- ชนะ เวชกุล. (2542). การเขียนเชิงสร้างสรรค์. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.
- ชนันชิตา รัตนปราณี. (2547). ผลการใช้แบบฝึกการคิดสร้างสรรค์ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนที่มีอายุระหว่าง 10-12 ปี. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (สาขาวิชาเอกการประถมศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ .
- ชโลบล ทศวิล. (2542). ผลการใช้แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ทางภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัฒนาลัย. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (สาขาหลักสูตรและการสอน). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชุตินา มามีเกตุ. (2547). ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง สาระเปลี่ยนรูปและสละดรูป ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (สาขาวิชาเอกการประถมศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชุตินาติ บุรพวัฒน์. (2544). ผลการใช้แบบฝึกการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัฒนาลัย. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (สาขาหลักสูตรและการสอน). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2532). "เทคโนโลยีและการสื่อสาร" ใน เอกสารการสอนชุดวิชาสื่อการสอนระดับประถมศึกษา หน่วยที่ 8 - 15. (พิมพ์ครั้งที่ 8). นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ฐะปะนีย์ นาครทรรพ. (2532). การเขียน 2. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์.
- ทิพย์บุปผา สาคร. (2546). การศึกษาพัฒนาการความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ ที่ฝึกด้วยแบบฝึกความคิดอเนกนัยด้านสัญลักษณ์ในแต่ละผลผลิตตามแนวทฤษฎีของกิลฟอร์ดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (สาขาวิชาเอกการวัดผลการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นิจ จันท์มล. (ม.ป.ป.). "การใช้แบบฝึกทักษะ การเขียนเชิงสร้างสรรค์ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4" การจัดประชุมทางวิชาการ เรื่องการวิจัยทางการศึกษาและการวิจัยเกี่ยวข้องกับการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 9) : ม.ป.ท.

- นวลโย หนูมี. (2529). การสร้างแบบฝึกการเขียนสะกดคำยากเพื่อใช้ในการสอน
 ช่อมเสริมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนช่องพรานวิทยา
 จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาภาษาไทย).
 บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นงเยาว์ บวงสรวง. (2535). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเขียนสะกดคำของนักเรียน
 ที่เรียนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะกับวิธีการเขียนตามคำบอก
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนท่ายางวิทยา จังหวัดเพชรบุรี. วิทยานิพนธ์
 ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาภาษาไทย). บัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- บันลือ พฤกษ์วัน. (2535). พัฒนาทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์. (พิมพ์ครั้งที่ 2).
 กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.
- ประชุมพร สุวรรณตรา. (2523). การเขียนแบบสร้างสรรค์. ขอนแก่น : ภาควิชาการ
 ประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ประไพศรี พุ่มจันทร์. (2542). การพัฒนาแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์สำหรับ
 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
 (สาขาหลักสูตรและการสอน). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ประภาศรี ศรีอำไพ. (2531). การเขียนแบบสร้างสรรค์. กรุงเทพมหานคร :
 โอเดียนสโตร์.
- ประยงค์ งามจิตร. (2533). การสร้างแบบฝึกการอ่านคำที่ใช้อักษร ร,ล,ว ควบกล้ำ
 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดอุดรธานี. ปริญญาานิพนธ์
 การศึกษามหาบัณฑิต (สาขาหลักสูตรและการสอน). บัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา. (2546). ความคิดสร้างสรรค์พรสวรรค์ที่พัฒนาได้.
 (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปราโมทย์ ชันดีลาภพันธ์. (2530). ความสัมพันธ์ระหว่างความถนัดทางการเรียนด้าน
 ภาษาไทยและคณิตศาสตร์กับผลสัมฤทธิ์ในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของ
 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จังหวัดระยอง. วิทยานิพนธ์
 ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต(สาขาวิชาภาษาไทย). บัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- ผ่องศรี บัววัฒน์. (2546). การศึกษาความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดธาตุทอง โดยใช้แบบฝึกความคิดสร้างสรรค์.
ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (สาขาวิชาเอกการประถมศึกษา).
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2536). วิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์.
(พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร : ฟิงเกอร์ปรีน แอนด์ มีเดีย.
- พรรณี ช. เจนจิต. (2538). จิตวิทยาการเรียนการสอน. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร :
อัมรินทร์.
- พัชรินทร์ จันทรพิทักษ์พร. (2538). การสร้างชุดการสอนเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
(สาขาหลักสูตรและการสอน). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เพียงจิต อังโพธิ์. (2529). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนสะกดคำพ้องของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวังสะพุง จังหวัดเลย. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร
มหาบัณฑิต(สาขาวิชาภาษาไทย). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ภาณุวัฒน์ จิระกรานนท์. (2542 : มกราคม-เมษายน). อิทธิพลของการฟังกับการพัฒนา
ทักษะการเขียนและความคิดสร้างสรรค์. วารสารศึกษาศาสตร์. 3 (3) : 25.
- มาลียา ระวังวงศ์. (2542). การศึกษาความสามารถและความสนใจในการเขียน
เชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดหนองจอก
(กักตั้นรเศรษฐ) โดยใช้นวัตกรรมหนังสือกระดาษ. ปริญญาานิพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิต (สาขาวิชาเอกการประถมศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.
- รัชณี ศรีไพรวรรณ. (2527). แบบฝึกทักษะวิชาภาษาไทยสำหรับเด็กแรกเรียน "คู่มือครู
แนวความคิดและทรรศนะบางประการเกี่ยวกับกลยุทธ์การสอนเด็กเริ่ม
เรียนที่พูดสองภาษา. (พิมพ์ครั้งที่ 2). นครราชสีมา : สำนักงานศึกษาธิการ
เขต 11.
- ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. (2539). เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้.
กรุงเทพมหานคร : ชมรมเด็ก.
- _____. (2538). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร :
สุวีริยาสาส์น.
- วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2545). เทคนิคและกิจกรรมการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตาม
หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพมหานคร :
พริกหวาน กราฟฟิค.

- วัลนิภา ฉลากบาง. (2535). **จิตวิทยาและการแนะแนวเด็กประถมศึกษา.**
กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.
- วนิช สุชาร์ตน์. (2547). **ความคิดและความคิดสร้างสรรค์.** กรุงเทพมหานคร :
สุวีริยาสาส์น.
- วคินี อิศรเสนา ณ อยุธยา. (2545). **รายงานการวิจัยการศึกษาความคิดสร้างสรรค์ที่ได้รับ
จากการจัดประสบการณ์วางแผนปฏิบัติทบทวน ตามแนวการสอน
แบบไฮสโคปของนักเรียนชั้นเด็กเล็กโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ (ฝ่ายประถม).** กรุงเทพมหานคร : โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.
- วรรณภา เครื่องเนียม. (2531). **การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเขียนร้อยแก้วเชิงสร้างสรรค์
ที่เรียนโดยใช้แบบฝึกและไม่ใช้แบบฝึกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
โรงเรียนอุทัยพิทยาคม จังหวัดอุทัยธานี. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต.
(สาขาวิชาภาษาไทย). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.**
- ศิริรัตน์ หน่ยมี. (2533). **"สารบบจำแนกระดับของภาษา." เอกสารชุดที่ 3 ใน การประชุม
ปฏิบัติการสร้างเครื่องมือประเมินความสามารถทางภาษากองวิชาการ.
กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.**
- ศรีสว่างค์ ทีนะกุล. (2542). **การคิดและการตัดสินใจ.** กรุงเทพมหานคร : กลุ่มสถาบัน
ราชภัฏภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
- สิริพร กอบกุล. (2543). **การพัฒนาแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (สาขาหลักสูตรและ
การสอน). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.**
- สุภา พิมพ์าแป้น. (2546). **การสร้างแบบฝึกพัฒนาความสามารถการเขียน
เชิงสร้างสรรค์วิชาภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
(สาขาหลักสูตรและการสอน). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.**
- แสงระวี น้อยประสิทธิ์. (2539). **ความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาและผลสัมฤทธิ์ในการ
เขียนเรียงความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ใช้แบบฝึกการเขียน
เชิงสร้างสรรค์ ที่เป็นภาพการ์ตูน. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
(สาขาวิชาเอกการประถมศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.**
- โสภณ นุ่มทอง. (2540, มิถุนายน). **การหาประสิทธิภาพของสื่อ. วารสารวิทยาจารย์.**
96(6) : 84 – 86.

- สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์. (2543). การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1.
กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.
- _____. (2543). การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2.
กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.
- อัจฉรา ชิวพันธ์. (2535). กิจกรรมการเขียนสร้างสรรค์ในชั้นประถมศึกษา.
(พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.
- อารี พันธุ์มณี. (2537). คิดสร้างสรรค์กับการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร : ดันอ้อแกรมมี.
- _____. (2540). ความคิดสร้างสรรค์กับการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร :
คอมแพคท์พรีนท์.
- _____. (2545). ฝึกให้คิดเป็นคิดให้สร้างสรรค์. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไยไย.
- อารี รังสินนท์. (2537). ความคิดสร้างสรรค์. กรุงเทพมหานคร : ชนะการพิมพ์.
- _____. (2532). ความคิดสร้างสรรค์. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร : ข้าวฟ่าง.
- อารี สันหนวี. (2540). รูปแบบการเรียนการสอนเด็กปัญญาเลิศ. กรุงเทพมหานคร :
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
- อุทัยวรรณ ปิ่นประชาสรร. (2538). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการเขียนภาษาไทย
และความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา ระหว่างนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่
เรียน โดยแบบฝึกการเขียนอย่างสร้างสรรค์กับแบบฝึกตามคู่มือครูของ
กระทรวงศึกษาธิการ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร. กรุงเทพมหานคร : ภาคหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อรทัย สุนทรกิจวิทยา. (2542). การหาประสิทธิภาพของชุดการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อ
พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในการเขียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2.
ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (สาขาวิชาเอกการประถมศึกษา).
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Albano, Charles. (1978, October). "The Effects of An Experimental Program on
the Creative Thinking Abilities of Adults" **Dissertation Abstracts
International**. 48(4) : 869 – A.
- Billow, (1972). "The Teacher Work Out His Own Exercises". In **The Technique of
Language Teaching**. London : Longman.
- Campbell, J.A. and Willis. J. (1978, February). **Modifying Components of Creative
Behavior In the Nature Environment Behavior Modification**, 2. p.49 – 564.

- Cropley, A.J. (1976). **S-R Psychology and Cognitive Psychology in P.E.**
New York : Penguin.
- Davis, G.A. (1983). **Creativity is forever.** Dubuque : Kendal Hunt.
- Haefele, J.W. (1962). **Creativity and Innovation.** New York : Reinhold.
- Hurlock, E.B. (1972). **Child development.** New York : McGraw-Hill.
- Hillgard, E.R. (1973). **Introduction to Psychology.** New York : Harcourt Brace.
- Kearns, P. Keesey. (1979, July). The Effect of Relaxation and Guided Imagery on The Creative Thinking and Writing of Fourth, Fifth and Sixth Grade Students Identified as Gifted. **Dissertation Abstracts International.** 40(1) : 83 – A.
- Kenney, M. Louise. (1979, March). An Investigation of What Intermediate Grade Children Say about the Writing of Stories. **Dissertation Abstracts International.** 36 : 5802 – A.
- Lefrancois, G.R. (1965). **Developing Creativity in High School Students.**
(Thesis M.Ed). University of Saskatchewan Canada.
- O' Hare, F. (1973). **Sentence Combining : Improving Student Writing Formal Grammar Instruction.** Urbana : National Council of Teacher of English.
- Osborn, A. F. (1963). **Applied Imagination: Principles and procedures of creative problem-solving (Third Revised Edition).** New York : Charles Scribner's Sons.
- Petty, G. (1971). **Language Workbooks and Praction Materials Developing Language skill In the Elementary School.** New York : Allyn and Bacon,
- Shanahan, S. M. (1987). Computer – Assisted Interaction and The Creative Thinking and Writing Abilities of Fourth Grade Students. **Dissertation Abstracts International.** ปีที่(ฉบับที่) : p. 3301 – A.
- Smith, J.A. (1973). **Creative Teaching of the Language Art In the Elementary School.**
Boston : Allyn and Bacon.
- St. Romain, M. D. (1975, July). A study of Differences in Creative Writing of children under Varying Stimuli. **Dissertation Abstracts International.** 36(1) : 244 – A.
- Torrance, Paul.E. (1962). **Guiding Creative Talent.** New York : Princeton Hall.
- _____. (1963). **Education and The Creative Potential.** Minnerpolis : The University of Minnesota.

- Torian, C. L. (1977, June). An Evaluation of The Development of a More Positive Self Image in Middle School Aged Children Throuh a Particular Creative Writing Program. **Dissertation Abstracts International**. 37(12) : 7593 – A.
- Wallach,M.A.and N Kogan. (1965). **Modes of Thinking in Young Children : A Study of the Creativity Intelligence Distinction**. New York : Holt. Rinehart & Winston.
- Wolter, D. R. (1976, April). Effect of Feedback Performance on a Creative Writing Task. **Dissertation Abstracts International**. 36(1) : 6573 – A.
- Westcott, M.S. (1973). **Child Development and Personality**. New York : Harper and Brother.

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ
มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรสุพรรณบุรี

ภาคผนวก

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์

1. นายเจริญฤทธิ์ จันท์เจริญ	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์พวงทอง ไสยวรรณ	ข้าราชการบำนาญ
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
3. นางสุมาลัย รอดบาง	ครูชำนาญการพิเศษ
โรงเรียนหนองพระพิทยา สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาพิษณุโลก เขต 2

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจคู่มือการใช้แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์

1. นายเจริญฤทธิ์ จันท์เจริญ	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์พวงทอง ไสยวรรณ	ข้าราชการบำนาญ
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
3. นางสุมาลัย รอดบาง	ครูชำนาญการพิเศษ
โรงเรียนหนองพระพิทยา สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาพิษณุโลก เขต 2

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบวัดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์

1. นายเจริญฤทธิ์ จันท์เจริญ	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุขแก้ว คำสอน	อาจารย์คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
3. ดร.เอื้อมพร หลินเจริญ	อาจารย์คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ
มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์

ภาคผนวก ค

ผลการตรวจเครื่องมือ

1. ผลการประเมินคุณภาพแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จากการประเมิน
ผู้เชี่ยวชาญ
2. ผลการประเมินคุณภาพคู่มือการใช้แบบฝึกเขียน
เชิงสร้างสรรค์ จากการประเมินผู้เชี่ยวชาญ
3. ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างข้อความของ
แบบวัดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์
กับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง จากการประเมินผู้เชี่ยวชาญ

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ตาราง 12 ผลการประเมินคุณภาพแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 1 จากการประเมินผู้เชี่ยวชาญ

ข้อ	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญคนที่				คะแนน/ความหมาย		
		1	2	3	รวม	\bar{X}	S.D	ระดับ คุณภาพ
	ด้านแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์							
1	ชื่อแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์	4	5	5	14	4.66	.58	ดีมาก
2	คำชี้แจง	4	4	4	12	4.00	.00	ดี
3	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	4	5	4	13	4.33	.58	ดี
4	สาระการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับผลการ เรียนรู้ที่คาดหวัง	4	5	5	14	4.66	.58	ดีมาก
5	กิจกรรมในแบบฝึก	4	5	4	13	4.33	.58	ดี
6	ภาษาที่ใช้ในแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์	4	4	3	11	3.66	.58	ดี
7	คำชี้แจงในแต่ละกิจกรรม	4	3	4	11	3.66	.58	ดี
8	การยกตัวอย่าง	5	5	4	14	4.66	.58	ดีมาก
9	ภาพประกอบ	4	3	3	10	3.33	.58	ปานกลาง
10	ความยาก - ง่ายของแบบฝึก	4	4	4	12	4.00	.00	ดี
	รวม	41	43	40	124	4.12	0.46	ดี

ตาราง 13 ผลการประเมินคุณภาพคู่มือการใช้แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับชั้น
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จากการประเมินผู้เชี่ยวชาญ

ข้อ	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญคนที่				คะแนน/ความหมาย		
		1	2	3	รวม	\bar{X}	S.D	ระดับ คุณภาพ
1	<u>ด้านคู่มือแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์</u> การกำหนดจุดมุ่งหมายของแบบฝึก ที่ชัดเจน	4	4	5	13	4.33	.58	ดี
2	เนื้อหาในแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์	4	4	4	12	4.00	.00	ดี
3	ส่วนประกอบของแบบฝึก	5	3	4	12	4.00	.58	ดี
4	คำชี้แจงในการใช้แบบฝึกสำหรับครู	4	4	4	12	4.00	.58	ดี
5	คำชี้แจงในการใช้แบบฝึกสำหรับนักเรียน	4	4	4	12	4.00	.58	ดี
6	เวลาในการทำแบบฝึกเขียน เชิงสร้างสรรค์	4	5	4	13	4.33	.58	ดี
7	แผนการจัดการเรียนรู้การเขียน เชิงสร้างสรรค์	4	5	4	13	4.33	.58	ดี
8	การวัดและประเมินผล	4	3	3	10	3.33	.58	ปานกลาง
9	การให้รายละเอียดของแต่ละ องค์ประกอบในคู่มือ	4	4	4	12	4.00	.58	ดี
10	การจัดรูปแบบของคู่มือให้สะดวก ต่อการใช้	4	4	4	12	4.00	.00	ดี
รวม		41	40	35	121	4.44	0.39	ดี

ตาราง 14 ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามของแบบวัดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์กับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง จากการประเมินผู้เชี่ยวชาญ

ข้อ	ผู้เชี่ยวชาญ			รวม คะแนน	ค่า IOC	สรุปผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
1	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้อง
2	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้อง
3	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้อง
4.1	+1	+1	0	2	0.66	สอดคล้อง
4.2	+1	+1	0	2	0.66	สอดคล้อง
4.3	+1	+1	0	2	0.66	สอดคล้อง
5.1	+1	+1	0	2	0.66	สอดคล้อง
5.2	+1	+1	0	2	0.66	สอดคล้อง

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

ภาคผนวก ง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. แสดงผลการหาประสิทธิภาพแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์
 E_1 (75 ตัวแรก)
2. แสดงผลการหาประสิทธิภาพแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์
 E_2 (75 ตัวหลัง)
3. แสดงคะแนนความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของ
นักเรียนกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังสอนการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้
แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

ตาราง 15 ผลการหาประสิทธิภาพแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ E₁ 75 ตัวแรก

ลำดับที่	แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ระหว่างเรียน									
	แบบฝึก ที่ 1 (10)	แบบฝึก ที่ 2 (10)	แบบฝึก ที่ 3 (10)	แบบฝึก ที่ 4 (10)	แบบฝึก ที่ 5 (10)	แบบฝึก ที่ 6 (10)	แบบฝึก ที่ 7 (10)	แบบฝึก ที่ 8 (10)	แบบฝึก ที่ 9 (10)	แบบฝึก ที่ 10 (10)
1	10	10	10	10	10	9	10	10	10	10
2	10	10	10	10	10	9	10	10	10	10
3	10	8	10	10	10	10	10	10	10	10
4	10	10	10	10	10	10	9	10	10	10
5	9	10	10	10	10	9	8	10	10	10
6	9	10	10	10	10	8	9	10	10	9
7	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
8	8	10	10	10	10	10	10	10	10	10
9	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
10	9	10	10	10	10	10	10	10	10	10
11	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
12	10	10	10	10	8	7	8	10	10	10
13	10	10	10	10	10	9	10	10	10	10
14	9	9	10	10	10	9	9	10	10	10
15	7	10	10	10	8	10	8	10	10	10
16	10	10	10	10	8	8	9	10	10	10
17	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
18	7	10	10	10	10	9	8	10	10	9
19	9	10	10	10	8	9	9	10	10	9
20	10	10	10	10	10	10	9	10	10	10
Σx	187	197	200	200	192	186	184	200	200	197
\bar{X}	9.35	9.85	10	10	9.60	9.30	9.20	10	10	9.85
E_1	93.50	98.50	100	100	96.00	93.00	92.00	100	100	98.50

ตาราง 15 ผลการหาประสิทธิภาพแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ E₁ 75 ตัวแรก (ต่อ)

ลำดับที่	แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ระหว่างเรียน									
	แบบฝึก ที่ 11 (10)	แบบฝึก ที่ 12 (10)	แบบฝึก ที่ 13 (10)	แบบฝึก ที่ 14 (10)	แบบฝึก ที่ 15 (10)	แบบฝึก ที่ 16 (10)	แบบฝึก ที่ 17 (10)	แบบฝึก ที่ 18 (10)	แบบฝึก ที่ 19 (10)	แบบฝึก ที่ 20 (10)
1	10	10	10	10	10	10	10	10	10	9
2	10	10	10	10	8	10	10	9	9	8
3	10	10	10	10	8	10	10	9	7	8
4	10	10	10	8	8	10	10	10	9	10
5	9	9	10	10	9	10	10	9	10	8
6	10	10	10	7	10	10	9	10	10	10
7	10	10	7	10	10	10	10	10	9	8
8	9	9	8	10	9	10	9	10	9	9
9	10	10	10	10	10	10	10	10	10	8
10	10	10	8	10	10	10	10	10	9	9
11	9	9	9	9	9	10	10	9	8	8
12	10	10	10	9	10	10	9	9	8	7
13	8	8	10	10	8	10	9	9	9	7
14	9	9	10	10	10	10	9	9	10	8
15	10	10	8	8	10	10	10	10	10	8
16	8	8	8	10	10	10	9	8	10	8
17	10	10	10	10	10	10	10	10	10	8
18	9	9	9	10	9	10	9	8	10	7
19	9	10	10	10	10	10	9	9	9	8
20	10	10	10	8	10	10	9	9	8	9
Σx	175	181	187	179	187	200	191	187	174	165
\bar{X}	8.75	9.05	9.35	8.95	9.35	10	9.55	9.35	8.70	8.25
E_1	87.50	90.50	93.50	89.50	93.50	100	95.50	93.50	87.00	82.50

ตาราง 16 ผลการหาประสิทธิภาพแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ E_2 75 ตัวหลัง

ลำดับที่	แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์หลังเรียน									
	แบบฝึก ที่ 1 (10)	แบบฝึก ที่ 2 (10)	แบบฝึก ที่ 3 (10)	แบบฝึก ที่ 4 (10)	แบบฝึก ที่ 5 (10)	แบบฝึก ที่ 6 (10)	แบบฝึก ที่ 7 (10)	แบบฝึก ที่ 8 (10)	แบบฝึก ที่ 9 (10)	แบบฝึก ที่ 10 (10)
1	8	10	9	10	10	10	10	10	10	9
2	9	10	8	10	9	10	10	7	10	8
3	9	8	7	8	8	8	10	8	9	9
4	9	9	7	10	9	10	10	10	10	7
5	10	10	8	10	9	10	8	8	10	7
6	10	7	9	10	9	9	9	7	9	9
7	10	9	9	10	10	10	10	10	10	10
8	8	7	7	7	10	10	9	8	10	7
9	10	10	9	10	10	10	9	8	10	10
10	9	9	9	10	10	10	10	10	10	10
11	7	9	7	10	10	10	9	8	10	10
12	10	9	7	8	9	10	7	7	10	9
13	7	9	7	10	10	10	10	7	10	9
14	9	9	8	10	10	10	10	9	10	9
15	7	7	7	8	7	7	10	7	8	7
16	9	9	7	9	10	10	8	7	10	9
17	10	8	10	10	10	10	10	9	10	10
18	9	9	7	8	10	10	7	7	10	10
19	9	9	8	9	9	10	7	9	10	10
20	9	9	7	7	10	10	9	7	9	10
ΣF	178	176	157	184	189	194	182	163	195	179
F	8.9	8.8	7.85	9.2	9.45	9.7	9.1	8.15	9.75	8.95
E_2	89.00	88.00	78.50	92.00	94.50	97.00	91.00	81.50	97.50	89.50

ตาราง 16 ผลการหาประสิทธิภาพแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ E₂ 75 ตัวหลัง (ต่อ)

ลำดับที่	แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์หลังเรียน									
	แบบฝึก ที่ 11 (10)	แบบฝึก ที่ 12 (10)	แบบฝึก ที่ 13 (10)	แบบฝึก ที่ 14 (10)	แบบฝึก ที่ 15 (10)	แบบฝึก ที่ 16 (10)	แบบฝึก ที่ 17 (10)	แบบฝึก ที่ 18 (10)	แบบฝึก ที่ 19 (10)	แบบฝึก ที่ 20 (10)
1	9	8	10	10	9	10	10	10	9	9
2	8	10	10	9	10	10	10	10	8	8
3	7	9	8	9	8	9	10	10	8	8
4	9	10	9	10	7	10	10	10	9	8
5	7	9	9	10	10	7	10	10	8	7
6	7	9	10	10	9	7	9	9	8	7
7	9	10	10	10	9	8	10	10	9	8
8	7	9	8	7	10	7	8	10	8	9
9	7	10	9	8	8	9	10	10	8	9
10	9	10	9	9	9	9	10	10	8	9
11	7	9	10	10	9	10	9	10	7	7
12	7	7	7	8	8	8	8	8	7	8
13	8	9	9	10	10	8	8	10	7	7
14	7	8	10	9	7	7	10	9	7	9
15	7	9	9	10	10	10	9	10	8	7
16	7	9	8	7	7	7	8	10	8	8
17	9	10	8	10	10	10	10	10	8	8
18	7	7	7	7	7	8	10	10	7	7
19	8	8	7	9	9	8	10	8	7	7
20	7	9	9	10	10	10	9	9	9	8
ΣF	153	179	176	182	176	165	188	193	158	158
F	7.65	8.95	8.8	9.1	8.8	8.25	9.65	9.65	7.9	7.9
E ₂	76.50	89.50	88.00	91.00	88.00	82.50	94.00	96.50	79.00	79.00

ตาราง 17 ผลการหาประสิทธิภาพของแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 1 โดยการทดลองภาคสนาม ตามเกณฑ์ 75/75

แบบฝึกที่	ชื่อแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์	ประสิทธิภาพ ตามเกณฑ์75/75		สรุป
		E ₁	E ₂	
1	เขียนคำจากภาพ	93.50	89.00	สูงกว่าเกณฑ์
2	สร้างคำใหม่จากพยัญชนะที่กำหนดให้	98.50	88.00	สูงกว่าเกณฑ์
3	สร้างคำใหม่โดยการประสมคำ	100	78.50	สูงกว่าเกณฑ์
4	สร้างคำใหม่จากคำที่กำหนดให้	100	92.00	สูงกว่าเกณฑ์
5	หาคำที่ที่ความหมายตรงกันข้ามกับคำที่กำหนด	96.00	94.50	สูงกว่าเกณฑ์
6	หาคำที่ลงท้ายด้วยพยัญชนะที่กำหนดให้	97.00	93.00	สูงกว่าเกณฑ์
7	เขียนคำจากลักษณะ	92.00	91.00	สูงกว่าเกณฑ์
8	บอกประโยชน์ของสิ่งของที่กำหนดให้	100	87.50	สูงกว่าเกณฑ์
9	เขียนคำที่กำหนดให้แต่งประโยค	100	97.50	สูงกว่าเกณฑ์
10	คาดคะเนสิ่งที่จะเกิด	98.50	89.50	สูงกว่าเกณฑ์
11	มองภาพแล้วแสดงความรู้สึก	87.50	76.50	สูงกว่าเกณฑ์
12	เขียนประโยคจากภาพ	90.50	89.50	สูงกว่าเกณฑ์
13	เขียนประโยคจากภาพโดยลำดับเรื่องราวจากภาพ	93.50	88.00	สูงกว่าเกณฑ์
14	เขียนประโยคโดยใช้คำที่กำหนดให้	89.50	91.00	สูงกว่าเกณฑ์
15	นำคำที่กำหนดให้แต่งประโยคให้ได้มากที่สุด	93.50	88.00	สูงกว่าเกณฑ์
16	ตั้งชื่อเรื่อง	100	82.50	สูงกว่าเกณฑ์
17	พูดและเขียนคำพูดของตัวละครให้สัมพันธ์กัน	95.50	94.00	สูงกว่าเกณฑ์
18	พูดและเขียนตามจินตนาการจากการดูภาพ	96.50	93.50	สูงกว่าเกณฑ์
19	ดูภาพที่กำหนดให้และตั้งชื่อเรื่องให้ได้มากที่สุด	87.00	79.00	สูงกว่าเกณฑ์
20	บรรยายภาพตามจินตนาการ	92.50	79.00	สูงกว่าเกณฑ์
รวม		95.07	88.07	สูงกว่าเกณฑ์

ตาราง 18 คะแนนความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง
ก่อนและหลังสอนโดยใช้แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์

ลำดับที่	คะแนนก่อนสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์	คะแนนหลังสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์
1	8	9
2	8	8
3	8	8
4	9	10
5	8	8
6	9	9
7	9	10
8	7	8
9	8	9
10	9	10
11	7	8
12	7	8
13	7	8
14	8	9
15	7	8
16	7	8
17	8	8
18	7	8
19	7	9
20	7	9
รวม	155	173
ค่าเฉลี่ย	7.75	8.65
ค่าเฉลี่ยคิด เป็นร้อยละ	77.50	86.50

ภาคผนวก จ

1. แบบประเมินความเหมาะสมของแบบฝึกการเขียน
เชิงสร้างสรรค์ จากการประเมินผู้เชี่ยวชาญ
2. แบบประเมินความเหมาะสมของกลุ่มการใช้แบบฝึก
เขียนเชิงสร้างสรรค์ จากการประเมินผู้เชี่ยวชาญ
3. แบบประเมินผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างข้อ
คำถามของแบบวัดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์กับ
ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง จากการประเมินผู้เชี่ยวชาญ

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

แบบประเมินคุณภาพแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์

คำชี้แจง

1. แบบประเมินคุณภาพแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ชุดนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพิจารณาว่าแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีความเหมาะสมในด้านต่าง ๆ เพียงใด โดยพิจารณา คือ ด้านแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยผู้วิจัยมีการกำหนดองค์ประกอบของแบบฝึก ได้แก่ ชื่อแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ คำชี้แจง ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สาระการเรียนรู้ กิจกรรม ภาษาที่ใช้ การยกตัวอย่าง ภาพประกอบ ความยาก-ง่ายของแบบฝึก และแบบทดสอบ ซึ่งการสร้างแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ชุดนี้ สร้างขึ้นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

ดังนั้นจึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน พิจารณาความเหมาะสมของแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ ในด้านต่าง ๆ ซึ่งผลการพิจารณาในครั้งนี้ผู้วิจัยจะนำไปปรับปรุงและพัฒนาแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นต่อไป

2. โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง "ระดับความเหมาะสม" ตามความคิดเห็นของท่าน ดังนี้

5	หมายถึง	รายการนั้นมีความเหมาะสมระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	รายการนั้นมีความเหมาะสมระดับมาก
3	หมายถึง	รายการนั้นมีความเหมาะสมระดับปานกลาง
2	หมายถึง	รายการนั้นมีความเหมาะสมระดับน้อย
1	หมายถึง	รายการนั้นมีความเหมาะสมระดับน้อยที่สุด

ความสำเร็จของการวิจัยครั้งนี้ ส่วนหนึ่งมาจากความอนุเคราะห์ของท่าน ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

วิภา ทองบุรี

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาหลักสูตรและการสอน รุ่น 2

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

แบบประเมินคุณภาพแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์

ข้อ ที่	รายการ	ระดับความเหมาะสม				
		5	4	3	2	1
	ด้านแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์					
1	ชื่อแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์.....
2	คำชี้แจง.....
3	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง.....
4	สาระการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง..
5	กิจกรรมในแบบฝึก.....
6	ภาษาที่ใช้ในแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์.....
7	คำชี้แจงในแต่ละกิจกรรม.....
8	การยกตัวอย่าง.....
9	ภาพประกอบ.....
10	ความยาก - ง่ายของแบบฝึก.....

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....

(.....)

...../...../.....

แบบประเมินคุณภาพคู่มือการใช้แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์

คำชี้แจง

1. แบบประเมินคุณภาพคู่มือการใช้แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ชุดนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพิจารณาว่า คู่มือการใช้แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีความเหมาะสมในด้านต่าง ๆ เพียงใด โดยพิจารณาด้านคู่มือการใช้ ผู้วิจัยมีการกำหนดองค์ประกอบของคู่มือการใช้แบบฝึก ได้แก่ จุดมุ่งหมาย เนื้อหา ส่วนประกอบของแบบฝึก คำชี้แจงการใช้แบบฝึกสำหรับครู คำชี้แจงการใช้แบบฝึกสำหรับนักเรียน เวลาในการทำแบบฝึก แผนการจัดการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผล การให้รายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบในคู่มือ การจัดรูปแบบของคู่มือ ซึ่งการสร้างคู่มือการใช้แบบฝึกชุดนี้ สร้างขึ้นเพื่อส่งเสริมการใช้คู่มือแบบฝึกสำหรับครูและนักเรียนในการจัดการเรียนการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ดังนั้นจึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน พิจารณาความเหมาะสมของคู่มือการใช้แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ ในด้านต่าง ๆ ซึ่งผลการพิจารณาในครั้งนี้ผู้วิจัยจะนำไปปรับปรุงและพัฒนาคู่มือให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นต่อไป

2. โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง "ระดับความเหมาะสม" ตามความคิดเห็นของท่าน ดังนี้

5	หมายถึง	รายการนั้นมีความเหมาะสมระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	รายการนั้นมีความเหมาะสมระดับมาก
3	หมายถึง	รายการนั้นมีความเหมาะสมระดับปานกลาง
2	หมายถึง	รายการนั้นมีความเหมาะสมระดับน้อย
1	หมายถึง	รายการนั้นมีความเหมาะสมระดับน้อยที่สุด

ความสำเร็จของการวิจัยครั้งนี้ ส่วนหนึ่งมาจากความอนุเคราะห์ของท่าน ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

วิภา ทองบุรี

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาหลักสูตรและการสอน รุ่น 2

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

แบบประเมินคุณภาพคู่มือการใช้แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์

ข้อ ที่	รายการ	ระดับความเหมาะสม				
		5	4	3	2	1
1	ด้านคู่มือแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์
2	การกำหนดจุดมุ่งหมายของแบบฝึกที่ชัดเจน.....
3	เนื้อหาในแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์.....
4	ส่วนประกอบของแบบฝึก.....
5	คำชี้แจงในการใช้แบบฝึกสำหรับครู.....
6	คำชี้แจงในการใช้แบบฝึกสำหรับนักเรียน.....
7	เวลาในการทำแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์.....
8	แผนการจัดการเรียนรู้การเขียนเชิงสร้างสรรค์.....
9	การวัดและประเมินผล.....
10	การให้รายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบในคู่มือ.....
	การจัดรูปแบบของคู่มือให้สะดวกต่อการใช้.....

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....

(.....)

...../...../.....

แบบประเมินแบบวัดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์

คำชี้แจง

1. แบบประเมินแบบวัดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ชุดนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างข้อคำถามกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ของแบบวัดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ เพื่อการวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งมีการกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ดังนี้

1) การสร้างคำ การเขียนคำจากภาพ สร้างคำใหม่จากพยัญชนะที่กำหนดให้ สร้างคำใหม่โดยการประสมคำ สร้างคำใหม่จากคำที่กำหนดให้ หาคำที่มีความหมายตรงกันข้ามกับคำที่กำหนด หาคำที่ลงท้ายด้วยพยัญชนะที่กำหนดให้ เขียนคำจากลักษณะ บอกระโยชน์ของสิ่งของที่กำหนดให้

2) การสร้างประโยค เขียนคำที่กำหนดให้ แต่งประโยค คาดคะเนสิ่งที่จะเกิด มองภาพแล้วแสดงความรู้สึก เขียนประโยคจากภาพ เขียนประโยคจากภาพโดยลำดับเรื่องราวจากภาพ เขียนประโยคโดยใช้คำที่กำหนดให้ นำคำที่กำหนดให้แต่งประโยคให้ได้มากที่สุด

3) การเขียนข้อความบรรยายภาพ ตั้งชื่อเรื่อง พุดและเขียนคำพุดของตัวละครให้สัมพันธ์กัน พุดและเขียนตามจินตนาการจากการดูภาพ ดูภาพที่กำหนดให้และตั้งชื่อเรื่องแล้วเขียนข้อความบรรยายตามภาพ บรรยายภาพตามจินตนาการ

2. โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง "ความคิดเห็น" ตามความคิดเห็นของท่านดังนี้

+1 หมายความว่า แน่ใจว่าข้อคำถามในแบบวัดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

0 หมายความว่า ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามในแบบวัดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

-1 หมายความว่า แน่ใจว่าข้อคำถามในแบบวัดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไม่สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

3. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ความสำเร็จของการวิจัยครั้งนี้ ส่วนหนึ่งมาจากความอนุเคราะห์ของท่าน ผู้วิจัยขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

วิภา ทองบุรี

นักศึกษาสาขาหลักสูตรและการสอน รุ่น 2

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

แบบประเมินแบบวัดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	แบบวัดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์	ความคิดเห็น		
		+1	0	-1
รูปภาพที่กำหนดให้แล้วตั้งชื่อเรื่องและเขียนข้อความบรรยายภาพได้ถูกต้อง	ให้นักเรียนดูภาพที่กำหนดให้แล้วตั้งชื่อเรื่องและเขียนข้อความบรรยายภาพ และระบายสีให้สวยงาม ข้อ 1 - 5			
	1. การตั้งชื่อเรื่อง			
	ตั้งชื่อเรื่องได้เหมาะสมกับเรื่องที่เขียน.....
	2. เนื้อเรื่อง			
	นำสิ่งต่าง ๆ 3 สิ่งขึ้นไปมาเขียนเรื่องราวได้อย่างสัมพันธ์ต่อเนื่องกันบอกได้ว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน...
	3. จินตนาการ/แนวคิดอื่น			
	เขียนข้อความที่แสดงความคิดเห็นต่อเรื่องราวในภาพ 3 ภาพได้.....
	4. การใช้ภาษา			
	4.1 สร้างคำให้สอดคล้องกับเนื้อเรื่องได้ถูกต้อง

	4.2 เรียบเรียงประโยคให้สอดคล้องกับเนื้อเรื่องได้ถูกต้อง

	4.3 เขียนข้อความจากภาพที่กำหนดให้ได้ถูกต้อง.....

	5. นิสัยในการเขียน			
5.1 เขียนคำได้ถูกต้องตามอักขรวิธี.....	
5.2 ทำงานสะอาดเรียบร้อย ไม่มี รอยลบ ขูด ขีด ฆ่า.....	

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

...../...../.....

ภาคผนวก จ

1. เกณฑ์การให้คะแนนแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์
2. เกณฑ์การให้คะแนนแบบวัดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ
มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาดงขาม

ตารางที่ 19 เกณฑ์การตรวจแบบฝึกแต่ละชุดมีคะแนนเต็ม 10 คะแนน โดยมีหลักเกณฑ์การให้คะแนน

แบบฝึกที่	คะแนนเต็ม	หลักเกณฑ์การพิจารณาการให้คะแนน	คะแนน
1	10	1. ให้คะแนนคำที่นักเรียนเขียนถูกต้องคำละ 2. เขียนถูกต้องเกิน 10 คำ ให้ 3. เขียนไม่ถูกเลยให้	1 10 0
2	10	1. ให้คะแนนคำที่นักเรียนเขียนถูกต้องคำละ 2. เขียนถูกต้องเกิน 10 คำ ให้ 3. เขียนไม่ถูกเลยให้	1 10 0
3	10	1. ให้คะแนนคำที่นักเรียนเขียนถูกต้องคำละ 2. เขียนถูกต้องเกิน 10 คำ ให้ 3. เขียนไม่ถูกเลยให้	1 10 0
4	10	1. ให้คะแนนคำที่นักเรียนเขียนถูกต้องคำละ 2. เขียนถูกต้องเกิน 10 คำ ให้ 3. เขียนไม่ถูกเลยให้	1 10 0
5	10	1. ให้คะแนนคำที่นักเรียนเขียนถูกต้องคำละ 2. เขียนถูกต้องเกิน 10 คำ ให้ 3. เขียนไม่ถูกเลยให้	1 10 0
6	10	1. ให้คะแนนคำที่นักเรียนเขียนถูกต้องคำละ 2. เขียนถูกต้องเกิน 10 คำ ให้ 3. เขียนไม่ถูกเลยให้	1 10 0
7	10	1. ให้คะแนนประโยคที่นักเรียนได้สอดคล้องกับภาพและถูกต้องประโยคละ 2. ให้คะแนนประโยคที่นักเรียนเขียนสอดคล้องกับภาพแต่ไม่ถูกต้องประโยคละ 3. ให้คะแนนประโยคที่นักเรียนเขียนไม่สอดคล้องกับภาพและไม่ถูกต้องประโยคละ	2 1 0
8	10	1. ถ้านักเรียนเขียนถูกต้องสอดคล้องกับภาพสื่อความได้ให้ 2. ถ้านักเรียนเขียนไม่ถูกต้องแต่สอดคล้องกับภาพสื่อความได้ให้ 3. ถ้านักเรียนเขียนไม่ถูกต้องไม่สอดคล้องกับภาพสื่อความไม่ได้ให้	10 8 0
9	10	1. ถ้านักเรียนเขียนถูกต้องสื่อความได้ให้ 2. ถ้านักเรียนเขียนไม่ถูกต้องสื่อความได้ให้ 3. ถ้านักเรียนเขียนไม่ถูกต้องสื่อความไม่ได้ให้	2 1 0
10	10	(แบบฝึกนี้มี 3 ข้อ ข้อละ 3 คะแนน) 1. ถ้านักเรียนเขียนประโยคได้สอดคล้องกับภาพให้ 2. ถ้านักเรียนเรียงลำดับภาพได้ถูกต้องให้ 3. ถ้านักเรียนเรียงลำดับภาพได้ถูกต้องและเขียนประโยคได้สอดคล้องกับภาพให้ 4. ถ้านักเรียนเรียงลำดับภาพไม่ได้และเขียนประโยคไม่สอดคล้องกับภาพให้ 5. ถ้านักเรียนทำถูกต้องทั้ง 3 ข้อให้	2 1 3 0 10
11	10	(แบบฝึกนี้ให้คะแนนประโยคละ 2 คะแนน) 1. ถ้านักเรียนเขียนถูกต้องสื่อความหมายได้ให้ 2. ถ้านักเรียนเขียนไม่ถูกต้องแต่สื่อความได้ให้ 3. ถ้านักเรียนเขียนไม่ถูกต้องสื่อความไม่ได้ให้	2 1 0
12	10	1. ให้คะแนนชื่อเรื่องที่นักเรียนเขียนถูกต้องและสอดคล้องกับภาพชื่อละ 2. เขียนถูกต้องและสอดคล้องกับภาพเกิน 10 คำ ให้ 3. เขียนไม่ถูกต้องเลยให้	1 10 0
13	10	(แบบฝึกนี้มี 5 ข้อ ข้อละ 2 คะแนน) 1. ถ้านักเรียนเขียนได้ถูกต้องสอดคล้องกับภาพและสื่อความได้ 2 ประโยคให้ 2. ถ้านักเรียนเขียนได้ถูกต้องสอดคล้องกับภาพและสื่อความได้ 1 ประโยคให้ 3. ถ้านักเรียนเขียนไม่ได้ ไม่ถูกต้อง ไม่สอดคล้องกับภาพและสื่อความไม่ได้ให้	2 1 0
14	10	(แบบฝึกนี้มี 5 ข้อ ข้อละ 2 คะแนน) 1. ถ้านักเรียนเขียนได้ถูกต้องสอดคล้องกับภาพและสื่อความได้ให้ 2. ถ้านักเรียนเขียนได้ไม่ถูกต้องแต่สอดคล้องกับภาพและสื่อความได้ให้ 3. ถ้านักเรียนเขียนไม่ถูกต้อง ไม่สอดคล้องกับภาพและสื่อความไม่ได้ให้	2 1 0
15-20	10	ใช้เกณฑ์แบบวัดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ทางการเรียน	

ตารางที่ 20 เกณฑ์การให้คะแนนแบบวัดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ (10 คะแนน)

หัวข้อ	เกณฑ์การให้คะแนน	เกณฑ์พิจารณาการให้คะแนน
1. การตั้งชื่อเรื่อง	1 คะแนน	- ตั้งชื่อเรื่องได้เหมาะสมกับเรื่องที่เขียน ให้ 1 คะแนน - ตั้งชื่อเรื่องไม่เหมาะสมกับเรื่องที่เขียนหรือไม่ตั้งชื่อเรื่อง ให้ 0 คะแนน
2. เนื้อเรื่อง	3 คะแนน	- นำสิ่งต่าง ๆ 3 สิ่งขึ้นไปมาเขียนเรื่องราวได้อย่างสัมพันธ์ต่อเนื่องกันบอกได้ว่าใครทำอะไร ที่ไหน ให้ 3 คะแนน - นำสิ่งต่าง ๆ 2 สิ่งขึ้นไปมาเขียนเรื่องราวได้อย่างสัมพันธ์ต่อเนื่องกันบอกได้ว่าใครทำอะไร ที่ไหน ให้ 2 คะแนน - นำสิ่งต่าง ๆ 1 สิ่งขึ้นไปมาเขียนเรื่องราวได้อย่างสัมพันธ์ต่อเนื่องกันบอกได้ว่าใครทำอะไร ที่ไหน ให้ 1 คะแนน - เขียนเรื่องราวสับสน วกวน ไม่สัมพันธ์กัน ให้ 0 คะแนน
3. จินตนาการ/แนวคิดอื่น	3 คะแนน	- เขียนข้อความที่แสดงความคิดเห็นต่อเรื่องราวในภาพ 3 ภาพ ความคิดเห็นขึ้นไป ให้ 3 คะแนน - เขียนข้อความที่แสดงความคิดเห็นต่อเรื่องราวในภาพ 2 ภาพ ความคิดเห็นขึ้นไปให้ 2 คะแนน - เขียนข้อความที่แสดงความคิดเห็นต่อเรื่องราวในภาพ 1 ภาพ ความคิดเห็นขึ้นไปให้ 1 คะแนน - ไม่มีข้อความที่แสดงความคิดเห็น ให้ 0 คะแนน
4. การใช้ภาษา	2 คะแนน	- สร้างคำให้สอดคล้องกับเนื้อเรื่อง 5 คำ ขึ้นไปให้ 0.5 คะแนน - เรียบเรียงประโยคให้สอดคล้องกับเนื้อเรื่อง ตั้งแต่ 3 ประโยค ขึ้นไปให้ 1 คะแนน - สื่อความจากภาพที่กำหนดให้ได้ถูกต้องให้ 0.5 คะแนน
5. นิสัยในการเขียน	1 คะแนน	- เขียนคำได้ถูกต้องตามอักขรวิธีให้ 0.5 คะแนน - ทำงานสะอาดเรียบร้อย ไม่มีรอยลบ ชูด ชิด ข้ำ ให้ 0.5 คะแนน

ภาคผนวก ช
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวอย่างแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์
2. ตัวอย่างคู่มือการใช้แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์
3. แบบวัดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

ตัวอย่างแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ
มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาดงขาม

แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

เรื่องที่ 1 การสร้างคำ

แบบฝึกที่ 1 เขียนคำจากภาพ

คำชี้แจง

1. ให้นักเรียนเขียนคำจากภาพที่กำหนดให้
2. แบบฝึกนี้ใช้เวลา 20 นาที
3. ส่งแบบฝึกทันทีเมื่อหมดเวลา

จุดประสงค์การเรียนรู้

นักเรียนสามารถเขียนคำจากภาพที่กำหนดให้ได้

ตัวอย่าง

สิ่งที่ได้จากภาพ รถยนต์ ยางรถยนต์ ล้อรถยนต์
กระจกรถยนต์ ประตูรถยนต์ หน้าต่างรถยนต์ เบาะรถยนต์
ฯลฯ

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....

ตอบ

.....
.....
.....

.....
.....
.....

.....
.....
.....

.....
.....
.....

.....
.....
.....

.....
.....
.....

.....
.....
.....

.....
.....
.....

.....
.....
.....

.....
.....
.....

.....
.....
.....

.....
.....
.....

แบบทดสอบท้ายแบบฝึกที่ 1

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนคำจากภาพที่กำหนดให้

คำตอบ

.....
.....

.....
.....

.....
.....

.....
.....

.....
.....

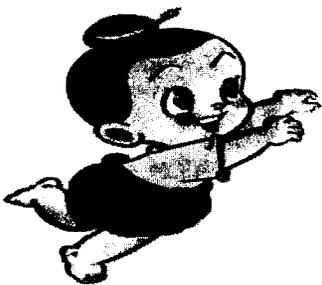
.....
.....

.....
.....

.....
.....

.....
.....

.....
.....

แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

เรื่องที่ 1 การสร้างคำ

แบบฝึกที่ 2

สร้างคำใหม่จากพยัญชนะที่กำหนดให้

คำชี้แจง

1. ให้นักเรียนนำพยัญชนะและสระ ที่กำหนดให้มาผสมกันให้เป็นคำที่มีความหมายให้ได้มากที่สุด
2. แบบฝึกนี้ใช้เวลา 20 นาที
3. ส่งแบบฝึกทันทีเมื่อหมดเวลา

จุดประสงค์การเรียนรู้

นักเรียนสามารถนำพยัญชนะและสระที่กำหนดให้มาผสมกันให้เป็นคำที่มีความหมายได้

ตัวอย่าง

พยัญชนะที่กำหนด	สระ
พ ย ญ ช ษ ะ ก ง ค น ร	แ - -า -ะ -อ

คำใหม่

แกง แดง กอง แดก กะ นะ ระ งาน ตาก

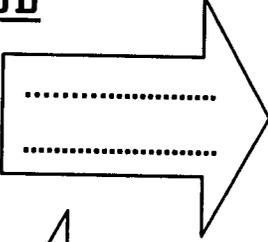
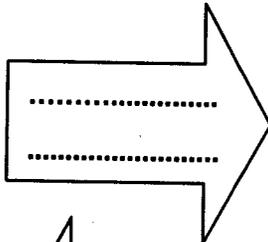
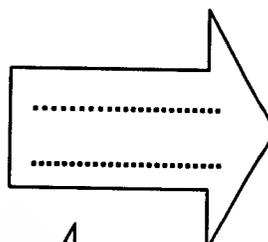
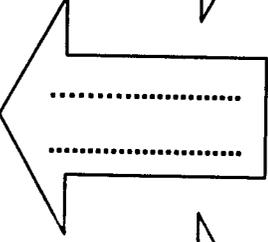
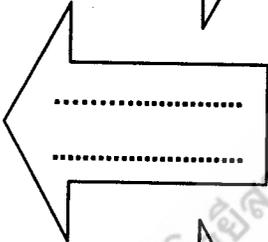
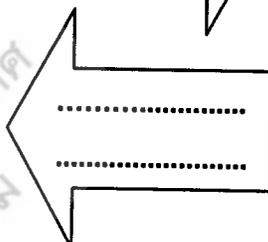
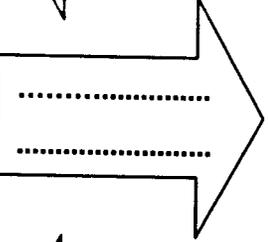
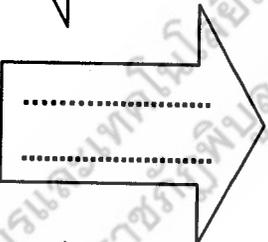
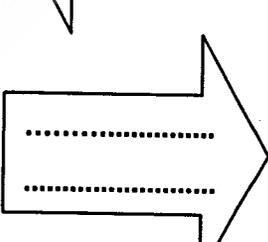
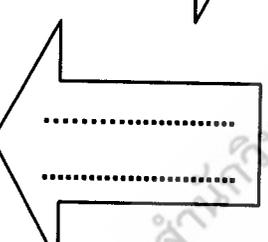
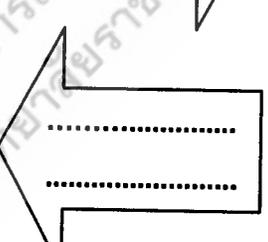
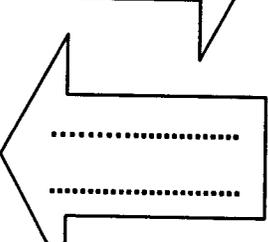
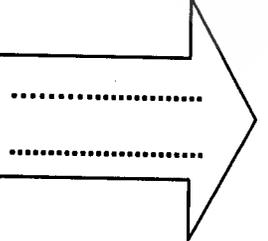
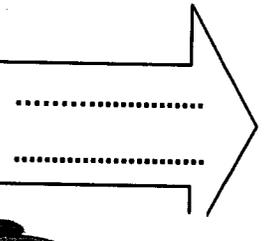
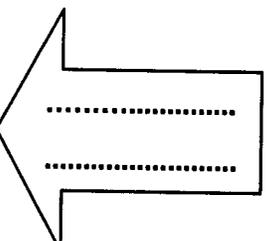
แบบทดสอบท้ายแบบฝึกที่ 2

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนนำสระและพยัญชนะที่ให้มาสร้างเป็นคำแล้วเขียนให้ได้มากที่สุด

แ- โะ -ะ -ิ ห ร ม ง ก ย ค อ จ

คำตอบ

แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

เรื่องที่ 1 การสร้างคำ

แบบฝึกที่ 3

สร้างคำใหม่โดยการประสมคำที่กำหนดให้

คำชี้แจง

1. ให้นักเรียนนำคำที่กำหนดให้ มาประสมกันเป็นคำใหม่ที่มีความหมายให้ได้มากที่สุด
2. แบบฝึกนี้ใช้เวลา 20 นาที
3. ส่งแบบฝึกทันทีเมื่อหมดเวลา

จุดประสงค์การเรียนรู้

นักเรียนสามารถนำคำที่กำหนดให้ มาประสมให้เป็นคำใหม่ที่มีความหมายได้

ตัวอย่าง

คำที่กำหนด
น้ำ เหนียว กิน ข้าว

คำใหม่ ข้าวเหนียว กินข้าว กินน้ำ น้ำข้าว

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....

คำที่กำหนด			
ไก่	เรือ	แม่	ไข่
แซ่	ดำ	บ่อ	ห่อ
ออก	หน้า	พาย	ปู

คำใหม่

Handwriting practice area consisting of multiple rows of diamond-shaped boxes. Each box contains three horizontal dotted lines for writing practice.

คิดแล้วค่อยเขียน นะคะ

แบบทดสอบท้ายแบบฝึกที่ 3

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนนำคำที่กำหนดให้ มาประสมกันเป็นคำใหม่ที่มีความหมายให้ได้มากที่สุด

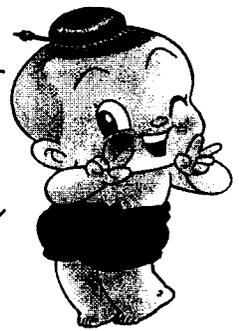
คำที่กำหนด เย็น ไข่ ไฟ ดวง แม่ หวาน ข้าว ร้าน ปลา
ฟ้า ยก ดาว ตู้น้ำ ถ้ำ ต้ม เมฆ ท้อง

คำตอบ

.....
----------------	----------------	----------------

.....
----------------	----------------	----------------	----------------

.....
.....

.....
----------------	----------------

แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

เรื่องที่ 1 การสร้างคำ

แบบฝึกที่ 4

สร้างคำใหม่จากพยัญชนะที่กำหนดให้

คำชี้แจง

1. แบบฝึกมี 2 ข้อ
2. กำหนดพยัญชนะให้ 1 ตัว หรือ 1 คำ ให้นักเรียนหาคำตามที่กำหนด ต้องเป็นคำที่มีความหมายให้ได้มากที่สุด
3. แบบฝึกนี้ใช้เวลา 20 นาที
4. ส่งแบบฝึกทันทีเมื่อหมดเวลา

จุดประสงค์การเรียนรู้

นักเรียนสามารถสร้างคำใหม่จากพยัญชนะที่กำหนดให้ได้อย่างถูกต้อง

ตัวอย่าง

คำที่ขึ้นต้นด้วยพยัญชนะ ก

คำตอบ ก่อน ก้อน กิน กระดาษ กุ้ง

แบบทดสอบท้ายแบบฝึกที่ 4

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....

คำชี้แจง กำหนดพยัญชนะให้ 1 ตัว หรือ 1 คำ ให้นักเรียนเขียนคำ
ตามที่กำหนด ต้องเป็นคำที่มีความหมายให้ได้มากที่สุด

1. คำที่ขึ้นต้นด้วยพยัญชนะ ก

คำตอบ

2. คำที่ลงท้ายด้วยพยัญชนะ ง

คำตอบ

เรื่องที่ 1 การสร้างคำ

แบบฝึกที่ 5

หาคำที่มีความหมายตรงกันข้ามกับคำที่กำหนดให้

คำชี้แจง

1. แบบฝึกนี้มี 3 ข้อ
2. ให้นักเรียนเขียนคำที่มีความหมายตรงกันตรงกันข้ามกับคำที่กำหนดให้ ให้มากที่สุด
3. แบบฝึกนี้ใช้เวลา 20 นาที
4. ส่งแบบฝึกทันทีเมื่อหมดเวลา

จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อกำหนดคำให้นักเรียนสามารถบอกและเขียนคำที่มีความหมายตรงกันข้ามได้ถูกต้อง

ตัวอย่าง

เลอะเทอะ 	สะอาด สวยงาม เอี่ยม ฯลฯ
---	---

แบบทดสอบท้ายแบบฝึกที่ 5

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....

คำชี้แจงให้นักเรียนโยงเส้นจับคู่คำตรงกันข้าม แล้วเขียนคำใหม่

1. สว่าง ฟา.....

2. ชั่ว คำ.....

3. ไฟ ดี.....

4. หน้า เล็ก.....

5. ใหญ่ หลัง.....

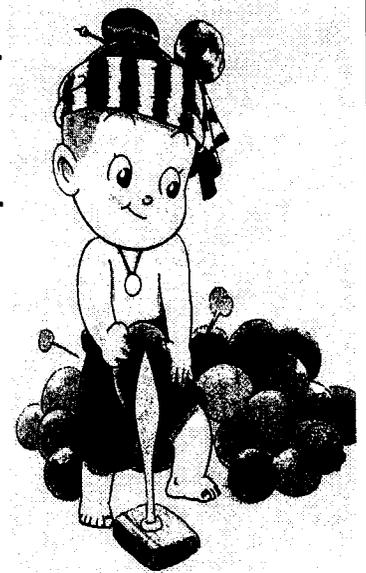
6. บาง สั้น.....

7. ยาว หนา.....

8. ตื้น ร้อน.....

9. ใหม่ ลึก.....

10. หนาว เก่า.....

แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

เรื่องที่ 1 การสร้างคำ

แบบฝึกที่ 6

หาคำที่ลงท้ายด้วยพยัญชนะที่กำหนด

คำชี้แจง

1. แบบฝึกมี 2 ข้อ
2. กำหนดพยัญชนะให้ 1 ตัว หรือ 1 คำ ให้นักเรียนเขียนคำตามที่กำหนด ต้องเป็นคำที่มีความหมายให้ได้มากที่สุด
3. แบบฝึกนี้ใช้เวลา 20 นาที
4. ส่งแบบฝึกทันทีเมื่อหมดเวลา

จุดประสงค์การเรียนรู้

นักเรียนสามารถหาคำที่ลงท้ายด้วยพยัญชนะที่กำหนดได้อย่างถูกต้อง

ตัวอย่าง

คำที่ลงท้ายด้วยพยัญชนะ น

คำตอบ พาน ปีน เทียนไข ตานอน

แบบทดสอบท้ายแบบฝึกที่ 6

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....

คำชี้แจงให้นักเรียนเขียนคำที่มี สระ ตัวสะกด เดียวกับคำที่

กำหนดให้

มัด

.....
.....

แกง

.....
.....

เดียว

.....
.....

ยาย

.....
.....

สอบ

.....
.....

แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

เรื่องที่ 1 การสร้างคำ

แบบฝึกที่ 7 เขียนคำจากลักษณะ

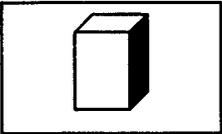
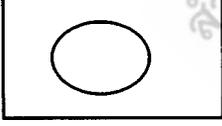
คำชี้แจง

1. แบบฝึกมี 3 ข้อ
2. ให้นักเรียนเขียนคำที่มีลักษณะตรงกับคำที่กำหนดให้ต้องเป็นคำที่มีความหมายให้ได้มากที่สุด
3. แบบฝึกนี้ใช้เวลา 20 นาที
4. ส่งแบบฝึกทันทีเมื่อหมดเวลา

จุดประสงค์การเรียนรู้

นักเรียนสามารถเขียนคำที่มีลักษณะตรงกับภาพที่กำหนดให้ได้

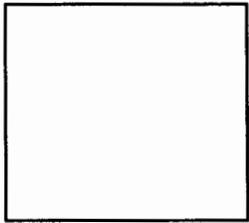
ตัวอย่าง

	สิ่งที่มีลักษณะเป็นสี่เหลี่ยม เช่น ตู้เย็น กล้อง โทรทัศน์
	สิ่งที่มีลักษณะเป็นสีดำ เช่น ผม ปากกาดำ เสื้อดำ กระเป๋า
	สิ่งที่มีลักษณะเป็นวงกลม เช่น จาน แหวน นาฬิกา กระดุม

หมายเหตุ

- (1) ลักษณะของกระดาษคำสั่ง
- (2) คำที่บอกลักษณะอาจเป็นคำอื่น ๆ เช่น แหลม คม เบา ฯลฯ

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....

สิ่งที่มีลักษณะเป็นสีเหลือง 	

สิ่งที่มีลักษณะเป็น สีแดง	

สิ่งที่มีลักษณะเป็น สีเหลือง	

แบบทดสอบท้ายแบบฝึกที่ 7

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนคำที่มีลักษณะตรงกับคำที่กำหนดให้ต้อง
เป็นคำที่มีความหมาย

1. สิ่งที่มีลักษณะเป็นสีดำ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. สิ่งที่มีลักษณะเป็นวงกลม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. สิ่งที่มีลักษณะเป็นสีเหลี่ยม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

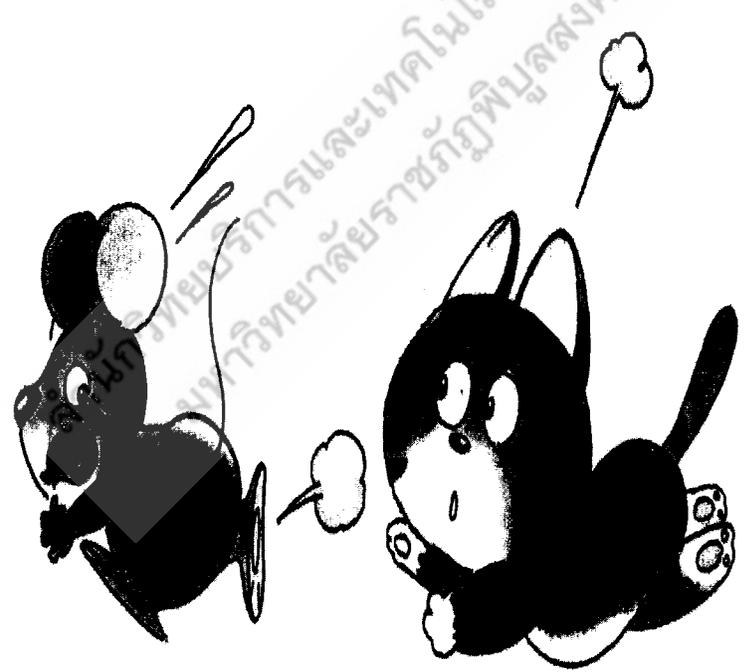
.....

.....

.....

.....

.....

ตัวอย่างคู่มือการใช้แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

คู่มือแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์

**กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1**

**จัดทำโดย
วิภา ทองบุรี**

**นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน รุ่น 2
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม**

คำนำ

คู่มือแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นเอกสารประกอบในการใช้แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งเป็นแบบฝึกที่ใช้สอนนักเรียนเพื่อให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ทั้งนี้ เพราะนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เป็นชั้นเริ่มต้นเรียนในการศึกษาภาคบังคับ นักเรียนเริ่มต้นอ่านเขียนเป็นคำได้แล้ว เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกฝนการเขียนโดยใช้จินตนาการ และสามารถสื่อความด้วยภาษาอย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งก่อให้เกิดผลเชื่อมโยงถึงการวางพื้นฐานทักษะทางภาษาให้เจริญก้าวหน้าในระดับสูง

คู่มือแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ประกอบด้วย จุดมุ่งหมายของแบบฝึก เนื้อหาของแบบฝึก ส่วนประกอบของแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ คำชี้แจงการใช้แบบฝึกสำหรับครู คำชี้แจงการใช้แบบฝึกสำหรับนักเรียน การวัดผลประเมินผล และแผนการจัดการเรียนรู้ คู่มือแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นใช้คู่กับแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ เพื่อให้การใช้แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ มีประสิทธิภาพในการพัฒนาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนต่อไป

วิภา ทองบุรี

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คู่มือแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย	
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1.....	1
ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของแบบฝึก.....	1
เนื้อหาของแบบฝึก.....	1
ส่วนประกอบของแบบฝึก.....	2
คำชี้แจงการใช้แบบฝึกสำหรับครู.....	3
คำชี้แจงการใช้แบบฝึกสำหรับนักเรียน.....	3
การวัดผลประเมินผล.....	4
คำชี้แจงการใช้แบบฝึก.....	5
แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์	18
แผนการจัดการรู้ที่ 1.....	19
แผนการจัดการรู้ที่ 2.....	22
แผนการจัดการรู้ที่ 3.....	25
แผนการจัดการรู้ที่ 4.....	27
แผนการจัดการรู้ที่ 5.....	30
แผนการจัดการรู้ที่ 6.....	33
แผนการจัดการรู้ที่ 7.....	36
แผนการจัดการรู้ที่ 8.....	39
แผนการจัดการรู้ที่ 9.....	41
แผนการจัดการรู้ที่ 10.....	43
แผนการจัดการรู้ที่ 11.....	46
แผนการจัดการรู้ที่ 12.....	48
แผนการจัดการรู้ที่ 13.....	50
แผนการจัดการรู้ที่ 14.....	53
แผนการจัดการรู้ที่ 15.....	55
แผนการจัดการรู้ที่ 16.....	58
แผนการจัดการรู้ที่ 17.....	60
แผนการจัดการรู้ที่ 18.....	62

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
แผนการจัดการรูที่ 19.....	64
แผนการจัดการรูที่ 20.....	66
เครื่องมือวัดและประเมินผล.....	129
แบบวัดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์.....	136

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

คู่มือการใช้แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เป็นแบบฝึกที่ใช้สอนมุ่งเน้นผู้เรียนการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ให้ดีขึ้น โดยแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์นี้สร้างโดยนำสื่อแนวคิดกรมทางการศึกษามาใช้ในการสอน เพื่อมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรง และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้มากที่สุด ทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา สังคม อารมณ์ ตามจุดประสงค์ด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งมีจุดมุ่งหมายดังนี้

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของแบบฝึก

1. นักเรียนสามารถสร้างคำได้ถูกต้อง
2. นักเรียนสามารถสร้างประโยคได้ถูกต้อง
3. นักเรียนสามารถเขียนข้อความบรรยายภาพ

เนื้อหาของแบบฝึก

แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 แบ่งออกเป็น 3 เรื่อง 20 แบบฝึก คือ

เรื่องที่ 1 การสร้างคำ มี 8 แบบฝึก ประกอบด้วย

- แบบฝึกที่ 1 เขียนคำจากภาพ
- แบบฝึกที่ 2 สร้างคำใหม่จากพยัญชนะที่กำหนดให้
- แบบฝึกที่ 3 สร้างคำใหม่โดยการประสมคำ
- แบบฝึกที่ 4 สร้างคำใหม่จากคำที่กำหนดให้
- แบบฝึกที่ 5 หาคำที่มีความหมายตรงกันข้ามกับคำที่กำหนด
- แบบฝึกที่ 6 หาคำที่ลงท้ายด้วยพยัญชนะที่กำหนดให้
- แบบฝึกที่ 7 เขียนคำจากลักษณะ
- แบบฝึกที่ 8 บอกประโยชน์ของสิ่งของที่กำหนดให้

เรื่อง 2 การสร้างประโยค มี 7 แบบฝึก ประกอบด้วย

- แบบฝึกที่ 1 เขียนคำที่กำหนดให้แต่งประโยค
- แบบฝึกที่ 2 คาดคะเนสิ่งที่จะเกิด

- แบบฝึกที่ 3 มองภาพแล้วแสดงความรู้สึก
 - แบบฝึกที่ 4 เขียนประโยคจากภาพ
 - แบบฝึกที่ 5 เขียนประโยคจากภาพโดยลำดับเรื่องราวจากภาพ
 - แบบฝึกที่ 6 เขียนประโยคโดยใช้คำที่กำหนดให้
 - แบบฝึกที่ 7 นำคำที่กำหนดให้แต่งประโยคให้ได้มากที่สุด
- เรื่อง 3 การเขียนข้อความบรรยายภาพ มี 5 แบบฝึก ประกอบด้วย
- แบบฝึกที่ 1 ตั้งชื่อเรื่อง
 - แบบฝึกที่ 2 พุดและเขียนคำพุดของตัวละครให้สัมพันธ์กัน
 - แบบฝึกที่ 3 พุดและเขียนตามจินตนาการจากการดูภาพ
 - แบบฝึกที่ 4 ดูภาพที่กำหนดให้และตั้งชื่อเรื่องให้ได้มากที่สุด
 - แบบฝึกที่ 5 บรรยายภาพตามจินตนาการ

ส่วนประกอบของแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์

แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ประกอบด้วย 3 เรื่อง 20 แบบฝึก ดังรายละเอียดต่อไปนี้

เรื่องที่ 1 การสร้างคำ มี 8 แบบฝึก แต่ละแบบฝึกประกอบด้วย

1. ชื่อแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์
2. คำชี้แจง
3. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
4. กิจกรรม
5. แบบประเมิน

เรื่อง 2 การสร้างประโยค มี 7 แบบฝึก แต่ละแบบฝึกประกอบด้วย

1. ชื่อแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์
2. คำชี้แจง
3. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
4. กิจกรรม
5. แบบประเมิน

เรื่อง 3 การเขียนข้อความบรรยายภาพ มี 5 แบบฝึก แต่ละแบบฝึกประกอบด้วย

1. ชื่อแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์
2. คำชี้แจง
3. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
4. กิจกรรม
5. แบบประเมิน

คำชี้แจงการใช้แบบฝึกสำหรับครู

1. ครูควรศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้ว่ามีกิจกรรมการเรียนรู้อะไรบ้าง และต้องทำความเข้าใจในกิจกรรมนั้น ๆ
2. ครูควรทดลองใช้สื่อการจัดการเรียนรู้ให้เข้าใจก่อนจัดการเรียนรู้
3. ครูควรเตรียมสื่อการจัดการเรียนรู้ไว้ล่วงหน้าให้เรียบร้อยครบถ้วนเพื่อสะดวกในการใช้
4. ครูชี้แจงให้นักเรียนทราบถึงบทบาทของนักเรียนว่าควรทำอย่างไรบ้าง

คำชี้แจงการใช้แบบฝึกสำหรับนักเรียน

1. ปฏิบัติตามคำชี้แจงในแต่ละแบบฝึก
2. พยายามทำแบบฝึกด้วยตนเอง
3. ตั้งใจทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย
4. ศึกษาแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ให้เข้าใจและปฏิบัติตามกิจกรรมที่กำหนด

การวัดและประเมินผล

การวัดและประเมินผลโดยครูเป็นผู้ตรวจให้คะแนนจากการทำแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ทั้ง 3 เรื่อง 20 แบบฝึก โดยวัดและประเมินผลดังนี้

วิธีการวัด	เครื่องมือวัด	เกณฑ์การประเมินผล
1. การตรวจผลงานการทำงาน แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ 1.1 การตอบคำถาม 1.2 การทำแบบฝึก	1. แบบสังเกต 2. แบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์	เกณฑ์การผ่าน คือ คะแนนจากการวัดและประเมินผลไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75 ของคะแนนเต็ม
2. ความสนใจ/ตั้งใจเรียน	- แบบสังเกต	-
3. การทำแบบวัดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์	แบบวัดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์	เกณฑ์การผ่าน คือ คะแนนจากการวัดและประเมินผลไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75 ของคะแนนเต็ม

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

คำชี้แจงในการใช้แบบฝึก

1. ศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้และแบบฝึกให้เข้าใจ

2. ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดไว้และใช้แบบฝึกที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้

3. แจกแบบฝึกแต่ละเรื่องที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียน ครูแจ้งจุดประสงค์ และขั้นตอนการทำแบบฝึก

4. แบบฝึกคอนไตที่นักเรียนยังไม่เข้าใจชัดเจนควรอธิบายเพิ่มเติมให้นักเรียนเข้าใจยิ่งขึ้น

5. ประเมินผลแบบฝึกให้อยู่ในดุลพินิจของครูและตามเกณฑ์ที่ตั้ง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

เรื่อง การเขียนคำจากภาพ

เวลา 2 ชั่วโมง

สอนวันที่.....เดือน.....พ.ศ. 2551

มาตรฐาน ท 2.1: ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความและเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงาน การศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

สาระสำคัญ

การเขียนคำจากภาพเป็นพื้นฐานที่จะนำไปสู่การแต่งประโยค การเขียนเรื่องได้จะก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. นักเรียนสามารถเขียนคำจากภาพที่กำหนดให้ได้

สาระการเรียนรู้

1. การเขียนคำจากภาพ
2. เกมหาคำจากภาพ

กิจกรรมการเรียนการสอน

ชั้นนำ

1. ให้นักเรียนเล่นเกมหาคำจากภาพ โดยครูอธิบายวิธีเล่นเกม แล้วแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5-6 คน และครูแจกภาพ กลุ่มละ 1 ภาพ
2. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันคิดคำจากภาพให้ได้มากที่สุดในเวลา 10 นาที
3. ให้ตัวแทนกลุ่มออกมาอ่านและเขียนคำที่หาได้บนกระดานดำ กลุ่มที่หาคำและเขียนคำจากภาพได้มาก และถูกต้องที่สุดเป็นฝ่ายชนะ

ชั้นการสอน

4. ครูนำภาพลงในป่าให้นักเรียนดู และสนทนาเกี่ยวกับภาพ เช่น ให้นักเรียนช่วยกันหาคำจากภาพ และครูเขียนคำบนกระดาน ตัวอย่าง คำจากภาพ ต้นไม้ ใบไม้ กิ่งไม้ ลิง ดาลิง หูลิง ฯลฯ สิ่งที่มีอยู่ในภาพ

5. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 5-6 คน ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันคิดคำจากภาพให้ได้มากที่สุดในเวลา 10 นาที ให้เลขานุการกลุ่มจดบันทึกไว้

6. เมื่อหมดเวลาให้ตัวแทนกลุ่มออกมาอ่านและเขียนคำที่หาได้บนกระดานดำ กลุ่มที่หาคำและเขียนคำจากภาพได้มากและถูกต้องที่สุดเป็นฝ่ายชนะ

ขั้นสรุป

7. ครูและนักเรียนช่วยกันร่วมสรุป สิ่งที่ได้เรียนไปแล้ว ได้ว่าการเขียนคำจากภาพทำให้นักเรียนเกิดจินตนาการความคิดสร้างสรรค์และคิดคำได้หลากหลาย

8. ให้นักเรียนทำแบบฝึกที่ 1

สื่อการเรียนรู้อื่นๆ

1. รูปภาพลงในป่า
2. เกมหาคำจากภาพ
3. แบบฝึกที่ 1

การวัดผลประเมินผล

วิธีการวัดผล	เครื่องมือวัดผล	เกณฑ์การประเมินผล
1. การตรวจผลงานการทำแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์	แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่ 1	เกณฑ์การผ่าน คือ คะแนนจากการวัดผลและประเมินผลไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75 ของคะแนนเต็ม
2. การทำแบบทดสอบท้ายแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์	1. แบบทดสอบท้ายแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่ 1	เกณฑ์การผ่าน คือ คะแนนจากการวัดผลและประเมินผลไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75 ของคะแนนเต็ม

บันทึกหลังการสอน

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ
มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรสุพรรณบุรี

ภาคผนวก 1**เกมหาคำจากภาพ****อุปกรณ์**

1. ภาพ (ภาพเดียวกัน จำนวนเท่ากับจำนวนกลุ่ม)
2. แจกภาพให้กลุ่มละ 1 แผ่น พร้อมกระดาษ - ดินสอ
3. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันเขียนคำจากภาพให้ได้มากที่สุด

ภายใน 10 นาที ให้เลขานุการกลุ่ม จดบันทึกไว้

4. เมื่อหมดเวลาให้ตัวแทนออกมาเขียนคำที่หาได้บนกระดานและอ่านให้เพื่อน

ฟัง

5. กลุ่มที่หาคำและเขียนคำจากภาพได้ ถูกตอบบงมากที่สุดเป็นฝ่ายชนะ

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

เรื่อง การสร้างคำใหม่จากพยัญชนะที่กำหนดให้

เวลา 2 ชั่วโมง

สอนวันที่.....เดือน.....พ.ศ. 2551

มาตรฐาน ท 2.1: ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความและเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงาน การศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

สาระสำคัญ การสร้างคำใหม่จากพยัญชนะที่กำหนดให้เป็นการเรียนรู้คำใหม่เพิ่มขึ้นเป็นปัจจัยสำคัญในการแต่งประโยค การเขียนเรื่องและก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

นักเรียนสามารถผสมพยัญชนะกับสระให้เป็นคำที่มีความหมายได้

สาระการเรียนรู้

การผสมพยัญชนะกับสระให้เป็นคำ ได้แก่

พยัญชนะที่กำหนด	คำใหม่
พยัญชนะ ก ง น สระ _า ไ _อ	กา กาง ใน กอง

กิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นนำ

1. ครูนำบัตรพยัญชนะและบัตรสระให้นักเรียนอ่าน และนักเรียนนำพยัญชนะและสระผสมเป็นคำใหม่ที่มีความหมาย ตัวอย่าง พยัญชนะ ก ง น สระ _า ไ _อ ได้คำใหม่ กา กาง ใน กอง

2. ครูเขียนคำที่นักเรียนบอกกระดาน และให้นักเรียนฝึกอ่าน

ขั้นการสอน

3. ให้นักเรียนเล่นเกม ผูกมิตรตัวพยัญชนะ โดยครูอธิบายวิธีเล่นเกม แล้วแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5-6 คน แจกพยัญชนะและบัตรสระ ให้ทุกกลุ่มให้นักเรียนนำบัตรพยัญชนะและบัตรสระมาผสมให้เป็นคำที่มีความหมาย ให้ได้มากที่สุดในเวลา 10 นาที

4. ให้ตัวแทนกลุ่มออกมาอ่านคำใหม่ที่ได้ และเขียนบนกระดานคำ กลุ่มใดเขียนได้ถูกต้องมากที่สุดเป็นฝ่ายชนะ

ขั้นสรุป

5. ครูและนักเรียนช่วยกันร่วมอภิปรายสรุปว่า การสร้างคำใหม่จากพยัญชนะที่กำหนดให้ นักเรียนได้เรียนรู้คำใหม่ที่หลากหลาย เป็นปัจจัยสำคัญในการแต่งประโยค

6. ให้นักเรียนทำแบบฝึกที่ 2

สื่อการเรียนรู้

1. บัตรพยัญชนะ (จำนวนชุด เท่ากับจำนวนกลุ่ม) ก จ บ ห พ ง ย ว
2. บัตรสระ (จำนวนชุด เท่ากับจำนวนกลุ่ม) อะ อิ เอ เอะ โอะ ออ
3. แบบฝึกที่ 2

การวัดผลประเมินผล

วิธีการวัดผล	เครื่องมือวัดผล	เกณฑ์การประเมินผล
1. การตรวจผลงานการทำแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์	แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่ 2	เกณฑ์การผ่าน คือ คะแนนจากการวัดผลและประเมินผลไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75 ของคะแนนเต็ม
2. การทำแบบทดสอบท้ายแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์	แบบทดสอบท้ายแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่ 2	เกณฑ์การผ่าน คือ คะแนนจากการวัดผลและประเมินผลไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75 ของคะแนนเต็ม

บันทึกหลังการสอน

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

ภาคผนวก 2**เกมหาผูกมิตรตัวพยัญชนะ****อุปกรณ์** 1. บัตรพยัญชนะ

2. บัตรสระ

วิธีเล่นเกม

1. แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5 – 6 คน
2. แจกบัตรพยัญชนะ และบัตรสระ ให้แต่ละกลุ่มเท่า ๆ กัน
3. เมื่อครูให้สัญญาณ ให้นักเรียนนำพยัญชนะกับสระผสมกันให้เป็นคำที่มีความหมายให้ได้มากที่สุดในเวลา 10 นาที ให้นักเรียนที่ทำหน้าที่เป็นเลขานุการกลุ่มจดบันทึกไว้
4. เมื่อหมดเวลาให้ตัวแทนกลุ่มออกมาอ่าน และเขียน คำที่ประสมได้บนกระดานดำ
5. ครูและนักเรียนร่วมกันตรวจ กลุ่มใดเขียนคำได้มากและถูกต้องเป็นฝ่ายชนะ

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

เรื่อง การสร้างคำใหม่โดยการประสมคำ

เวลา 2 ชั่วโมง

สอนวันที่.....เดือน.....พ.ศ. 2551

มาตรฐาน ท 2.1: ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความและเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงาน การศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

สาระสำคัญ การสร้างคำใหม่โดยการประสมคำเป็นการเรียนรู้คำใหม่เพิ่มขึ้น เป็นปัจจัยสำคัญในการแต่งประโยค การเขียนเรื่องได้ ก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

นักเรียนสามารถสร้างคำที่มีความหมายโดยนำคำที่เรียนแล้วมาประสมกันได้

สาระการเรียนรู้

การประสมคำที่เคยเรียนมาแล้วเป็นคำใหม่ที่มีความหมาย เช่น

เสา - ไฟ เป็น เสาไฟ

ไฟ - ฟ้า เป็น ไฟฟ้า

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำ

1. ครูทบทวนคำที่เคยเรียนมาแล้วได้แก่ กอ, บัว, ตา, ขอ, ภู, ด้วง, เขา, วัล, ไบ, โฟ, เกา, ขา, เสา, ไฟ, ไซ้, ป้า, หัว, เข่า, เล้า, ไก่, ไฟ, ฟ้า, ท่า, น้ำ, รั้ว, บ้าน, ไซ้, เน้า, ก่อ, ไฟ, ป่อ, น้ำ, ไก่, แจ้, เนื้อ, วัล, ล้อ, รถ โดยให้นักเรียนอ่านจากบัตรคำ

ขั้นการสอน

2. ครูนำบัตรคำ เสา และ ไฟ ให้นักเรียนอ่าน แล้วให้นักเรียนนำบัตรคำทั้งสองใบใส่ในกระเป๋าค้นหาให้ซิดกัน เช่น เสาไฟ ให้นักเรียนอ่าน

3. ครูอธิบาย การนำคำที่มีความหมายสองคำมาประสมกันได้คำใหม่ที่มี

ความหมาย

4. ครูแจกบัตรคำให้นักเรียนคนละ 1 ใบ และให้นักเรียนจับคู่สร้างคำใหม่ที่มีความหมาย ใครจับคู่ได้ก่อนแล้วอ่าน และออกไปเขียนบนกระดานคำ

5. ครูและนักเรียนตรวจคำที่นักเรียนประสมได้และฝึกอ่าน

ขั้นสรุป

6. ครูและนักเรียนช่วยกันร่วมสรุปว่า การนำคำที่มีความหมาย 2 คำ มาประสมกันจะได้คำใหม่ที่มีความหมาย ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการแต่งประโยคและการเขียนเรื่อง

7. ให้นักเรียนทำแบบฝึกที่ 3

สื่อการเรียนรู้

1. บัตรคำ กอ, บัว, ตา, ขอ, ฎ, ตัว, เขา, วัว, ไบ, โป, เกา, ขา, เสา, ไฟ, ไข่, ป่า, หัว, เขา, เล้า, ไก่, ไฟ, ฟ้า, ท่า, น้ำ, รั้ว, บ้าน, ไซ, เน่า, ก่อ, ไฟ, ป่อ, น้ำ, ไก่, แจ้, เนื้อ, วัว, ล้อ, รถ

2. แบบฝึกที่ 3

3. กระเป่าผั่ง

การวัดผลประเมินผล

วิธีการวัดผล	เครื่องมือวัดผล	เกณฑ์การประเมินผล
1. การตรวจผลงานการทำแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์	แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่ 3	เกณฑ์การผ่าน คือ คะแนนจากการวัดผลและประเมินผลไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75 ของคะแนนเต็ม
2. การทำแบบทดสอบท้ายแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์	แบบทดสอบท้ายแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่ 3	เกณฑ์การผ่าน คือ คะแนนจากการวัดผลและประเมินผลไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75 ของคะแนนเต็ม

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

เรื่อง การสร้างคำใหม่จากพยัญชนะที่กำหนดให้

เวลา 2 ชั่วโมง

สอนวันที่.....เดือน.....พ.ศ. 2551

มาตรฐาน ท 2.1: ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความและเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงาน การศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

สาระสำคัญ การสร้างคำใหม่จากพยัญชนะที่กำหนดเป็นการเรียนรู้คำใหม่เพิ่มขึ้นเป็นปัจจัยสำคัญในการแต่งประโยค การเขียนเรื่องได้ ก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

นักเรียนสามารถสร้างคำใหม่จากพยัญชนะที่กำหนดให้ได้อย่างถูกต้อง

สาระการเรียนรู้

สร้างคำใหม่จากพยัญชนะที่กำหนดให้

กิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นนำ

1. ให้นักเรียนเล่นเกมแข่งขันเขียนคำ โดยครูอธิบายวิธีเล่นเกม

ขั้นการสอน

2. แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5 – 6 คน แจกบัตรพยัญชนะและบัตรสระให้นักเรียนทุกกลุ่ม ให้นักเรียนนำบัตรพยัญชนะและบัตรสระผสมเป็นคำที่มีความหมาย ให้ได้มากที่สุดในเวลา 10 นาที

3. ครูกำหนดพยัญชนะให้ 1 ตัว หรือ คำ 1 คำ ให้นักเรียนสร้างคำตามที่กำหนดต้องเป็นคำที่มีความหมาย

ตัวอย่างคำที่ขึ้นต้นด้วยพยัญชนะ ก

คำตอบ ก้อน ก้อน กิน กระดาษ กุ้ง ฯลฯ

-ให้นักเรียนหาคำที่ขึ้นต้นด้วยพยัญชนะ น เช่น น่อง นอน นาง ฯลฯ

-คำที่ลงท้ายด้วยพยัญชนะ ค เช่น กัด สด เสียด ฯลฯ

ให้ได้มากที่สุดภายในเวลา 10 นาที

4. ให้ตัวแทนกลุ่มออกมาอ่านคำใหม่ที่ได้จากการเขียนคำที่กำหนดบนกระดาน กลุ่มใดเขียนได้ถูกต้องมากที่สุดเป็นฝ่ายชนะ

ขั้นสรุป

5. ครูและนักเรียนช่วยกันร่วมอภิปรายสรุปว่า การสร้างคำใหม่จากพยัญชนะที่กำหนดให้ นักเรียนได้เรียนรู้คำใหม่ที่หลากหลาย เป็นปัจจัยสำคัญในการแต่งประโยค

6. ให้นักเรียนทำแบบฝึกที่ 4

สื่อการเรียนรู้

1. บัตรคำ
2. กระดาษแผ่น
3. แบบฝึกที่ 4

การวัดผลประเมินผล

วิธีการวัดผล	เครื่องมือวัดผล	เกณฑ์การประเมินผล
1. การตรวจผลงานการทำแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์	แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่ 4	เกณฑ์การผ่าน คือ คะแนนจากการวัดผลและประเมินผลไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75 ของคะแนนเต็ม
2. การทำแบบทดสอบท้ายแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์	แบบทดสอบท้ายแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่ 4	เกณฑ์การผ่าน คือ คะแนนจากการวัดผลและประเมินผลไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75 ของคะแนนเต็ม

บันทึกหลังการสอน

ภาคผนวก 4

เกม แข่งขันเขียนคำ

- อุปกรณ์
1. กระดานคำ ซอส์ก
 2. กระดาษ
 3. บัตรคำ

วิธีเล่นเกม

1. ครูมีบัตรคำที่นักเรียนเคยเรียนคำเหล่านั้นมาแล้วสัก 1 ชุด
2. แบ่งกลุ่มนักเรียนเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5 - 6 คน
3. ครูขีดช่องให้แต่ละกลุ่มสำหรับเขียน
4. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มเข้าแถวเรียงแถวตอนลึกหันหน้าเข้ากระดานคำ
5. ครูจะบอกคำที่จะให้นักเรียนเขียน โดยให้แต่ละกลุ่มเขียนพร้อม ๆ กัน ทีละคน แต่ละกลุ่มจะ
รับ

เขียนให้ถูกแล้วส่งซอส์กให้คนต่อไปเขียน การเขียนครูจะต้องกำชับไม่ให้ดูคนอื่นเพราะเวลาจะไม่ทัน

6. เมื่อเขียนครบทุกคนแล้ว ก็ตรวจดูกลุ่มใดเขียนคำถูกมากที่สุดเป็นฝ่ายชนะ

*ควรเล่นครั้งละสัก 2 รอบ เพื่อให้เขียนคำได้มาก ๆ โดยสม่ำเสมอ
(อาจดัดแปลงเขียนใส่กระดาษเป็นกลุ่ม)

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

เรื่อง การหาคำที่มีความหมายตรงกันข้ามกับคำที่กำหนด เวลา 2 ชั่วโมง

สอนวันที่.....เดือน.....พ.ศ. 2551

มาตรฐาน ท 2.1: ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความและเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงาน การศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

สาระสำคัญ การหาคำที่มีความหมายตรงกันข้ามกับคำที่กำหนดให้เป็นการเรียนรู้คำใหม่เพิ่มขึ้น เป็นปัจจัยสำคัญในการแต่งประโยค การเขียนเรื่อง และก่อให้เกิดการเขียนเชิงสร้างสรรค์

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

เมื่อกำหนดคำให้นักเรียนสามารถบอกและเขียนคำที่มีความหมายตรงกันข้ามได้ถูกต้อง

สาระการเรียนรู้

คำที่มีความหมายตรงกันข้าม เช่น สวย : ซีดห่วย ฯลฯ

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำ

1. ให้นักเรียนเลือกตัวแทน 1 คน ให้ตัวแทนนักเรียนเป็นผู้ออกคำสั่งที่มีคำว่า ปิงปอง ขึ้นต้น และให้นักเรียนปฏิบัติตามคำสั่งนั้น แต่ถ้าหากคำสั่งไม่มีคำว่า ปิงปอง ขึ้นต้น ให้นักเรียนปฏิบัติตรงกันข้ามกับคำสั่ง เช่น ปิงปองร้องไห้ (ให้นักเรียนร้องไห้) , หัวเราะ (ไม่ได้ขึ้นด้วยคำว่าปิงปอง ให้นักเรียนปฏิบัติตรงกันข้าม เช่น หน้าบึ้ง, หน้าเศร้า, ฯลฯ)

ขั้นการสอน

2. ให้นักเรียนเล่นเกมหาคำตรงกันข้าม โดยครูอธิบายวิธีการเล่นเกม แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5 - 6 คน และแจกกระดาษที่ใช้เล่นเกมกลุ่มละ 1 แผ่น

3. ให้นักเรียนคิดและเขียนคำที่มีความหมายตรงกันข้ามกับคำที่กำหนดให้ลงในกระดาษให้มากที่สุดในเวลา 15 นาที

4. เมื่อหมดเวลาให้ตัวแทนกลุ่มออกมาเขียนคำที่คิดได้บนกระดานคำและตรวจพร้อม ๆ กัน กลุ่มใดเขียนได้ถูกต้องมากที่สุดเป็นฝ่ายชนะ

ขั้นสรุป

5. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายสรุปว่า คำที่มีความหมายตรงกันข้ามมีหลายคำสามารถใช้ได้ในเหตุการณ์ต่าง ๆ กัน การเรียนรู้คำใหม่ ๆ เป็นปัจจัยสำคัญในการแต่งประโยคและการเขียนเรื่อง

6. ให้นักเรียนทำแบบฝึกที่ 5

สื่อการเรียนรู้

เกมหาคำตรงกันข้ามบัตรคำ

การวัดผลประเมินผล

วิธีการวัดผล	เครื่องมือวัดผล	เกณฑ์การประเมินผล
1. การตรวจผลงานการทำแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์	แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่ 5	เกณฑ์การผ่าน คือ คะแนนจากการวัดผลและประเมินผลไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75 ของคะแนนเต็ม
2. การทำแบบทดสอบท้ายแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์	แบบทดสอบท้ายแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่ 5	เกณฑ์การผ่าน คือ คะแนนจากการวัดผลและประเมินผลไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75 ของคะแนนเต็ม

บันทึกหลังการสอน

ภาคผนวก 5

เกม หาคำตรงกันข้าม

อุปกรณ์ กระดาษคำสั่ง

วิธีการเล่นเกม

1. แบ่งกลุ่มนักเรียนเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5 – 6 คน
2. แจกกระดาษคำสั่ง กลุ่มละ 1 แผ่น แล้วให้นักเรียนหาคำที่มีความหมายตรงกันข้ามกับคำที่กำหนดในกระดาษคำสั่งให้มากที่สุดในเวลาที่กำหนด (15 นาที)

และเขียนลงในกระดาษ

3. เมื่อหมดเวลาให้ตัวแทนกลุ่มออกมาอ่านและเขียนคำที่ได้บนกระดานดำเพื่อตรวจความถูกต้อง
4. กลุ่มที่เขียนได้ถูกต้องมากที่สุดเป็นฝ่ายชนะ

หมายเหตุ

- (1) ลักษณะของกระดาษคำสั่ง

คำสั่ง จงหาคำที่มีความหมายตรงกันข้ามกับคำที่กำหนด

1.		อ้วน.....
2.		ร้อน.....
3.	

- (2) คำที่กำหนดอาจเปลี่ยนเป็นคำอื่น ๆ ได้ เช่น ดี สุข แหลม ฯลฯ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

เรื่อง หาคำที่ลงท้ายด้วยพยัญชนะที่กำหนด

เวลา 2 ชั่วโมง

สอนวันที่.....เดือน.....พ.ศ. 2551

มาตรฐาน ท 2.1: ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความและเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงาน การศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

สาระสำคัญ การสร้างคำใหม่จากคำที่กำหนดเป็นการเรียนรู้คำใหม่เพิ่มขึ้นเป็นปัจจัยสำคัญในการแต่งประโยค การเขียนเรื่องได้ ก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

นักเรียนสามารถหาคำที่ลงท้ายด้วยพยัญชนะที่กำหนดได้อย่างถูกต้อง

สาระการเรียนรู้

หาคำที่ลงท้ายด้วยพยัญชนะที่กำหนด

กิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นนำ

1. ให้นักเรียนร้องเพลงมาดราตัวสะกด

ขั้นการสอน

2. ให้นักเรียนดูบัตรภาพ พาน ปิ่น เทียนไข ดานอน แล้วให้นักเรียนอ่านคำในภาพ

แต่ละภาพ

3. ครูเขียนคำบนกระดาน เช่น พาน แล้วให้นักเรียนแต่ละกลุ่มคิดคำลงท้ายด้วยพยัญชนะ ที่กำหนดให้ คือ น และให้นักเรียนเขียนลงในกระดาษให้ได้มากที่สุดภายในเวลา 10 นาที

4. เมื่อหมดเวลาให้ตัวแทนกลุ่มออกมาเขียนที่คิดได้บนกระดานดำและตรวจ

พร้อม ๆ กัน

ขั้นสรุป

5. ครูและนักเรียนช่วยกันร่วมอภิปรายสรุปว่า การเขียนที่ลงท้ายด้วยพยัญชนะที่กำหนดให้ นักเรียนได้เรียนรู้คำใหม่ที่หลากหลาย เป็นปัจจัยสำคัญในการแต่งประโยคและการเขียนเรื่อง

6. ให้นักเรียนทำแบบฝึกที่ 6

สื่อการเรียนรู้

1. บัตรคำ
2. กระเป๋าหนังสือ
3. แบบฝึกที่ 6

การวัดผลประเมินผล

วิธีการวัดผล	เครื่องมือวัดผล	เกณฑ์การประเมินผล
1. การตรวจผลงานการทำแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์	แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่ 6	เกณฑ์การผ่าน คือ คะแนนจากการวัดผลและประเมินผลไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75 ของคะแนนเต็ม
2. การทำแบบทดสอบท้ายแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์	แบบทดสอบท้ายแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่ 6	เกณฑ์การผ่าน คือ คะแนนจากการวัดผลและประเมินผลไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75 ของคะแนนเต็ม

บันทึกหลังการสอน

ภาคผนวก 4

เพลง มาตราแม่มกน

ตัวสะกด มาตร แม่มกน
อย่าสับสน หก คำจำได้
มี ณ เณร ล ลิง ร เรือ น หนูไซร์
ญ หญิงไทย พ พา
เดิน เวียนวน ปีนกล และรถยนต์
บนถนน สับสน จลาจล
เรียงราวัญ ปลาว่าพมันว่ายวน
บุญคุณล้น ดลจิตคิดพากเพียร

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

เรื่อง การเขียนคำจากลักษณะ

เวลา 2 ชั่วโมง

สอนวันที่.....เดือน.....พ.ศ. 2551

มาตรฐาน ท 2.1: ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความและเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงาน การศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

สาระสำคัญ การเขียนคำจากลักษณะเป็นการเรียนรู้คำใหม่เพิ่มขึ้นเป็นปัจจัยสำคัญในการแต่งประโยค การเขียนเรื่อง และก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

นักเรียนสามารถเขียนคำที่มีลักษณะตรงกับคำที่กำหนดให้ได้

สาระการเรียนรู้

คำที่มีลักษณะตรงกับคำที่กำหนดให้ เช่น สัตว์ที่มีปีก ได้แก่ นก ไก่

กิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นนำ

1. ครูนำภาพนกให้นักเรียนดูและร่วมสนทนา เช่น นกเป็นสัตว์ที่มีปีก ให้นักเรียนยกตัวอย่างสัตว์ที่มีปีก เช่น ไก่ เป็ด ห่าน ฯลฯ

ขั้นการสอน

2. ครูเขียนคำบนกระดานดำ เช่น แข็ง แล้วให้นักเรียนแต่ละกลุ่มคิดคำที่มีลักษณะตรงกับคำที่ครูเขียน และให้นักเรียนเขียนลงในกระดาษให้มากที่สุดในเวลา 5 นาที เช่น แข็ง : ก้อนหิน, ไม้, โต๊ะ ฯลฯ ให้ค่าละ 1 คะแนน

3. ให้นักเรียนเล่นเกม เขียนคำจากลักษณะ ครูอธิบายวิธีเล่นเกม เขียนคำจากลักษณะ แล้วให้นักเรียนเล่นเกม โดยครูแจกกระดาษคำสั่งกลุ่มละ 1 แผ่น ให้นักเรียนเขียนคำที่มีลักษณะตรงกับคำที่กำหนดให้มากที่สุด ในเวลา 15 นาที

4. เมื่อหมดเวลาให้ตัวแทนกลุ่มออกมาเขียนคำที่คิดได้บนกระดานและตรวจพร้อม ๆ กัน ให้คะแนนคำที่ถูกต้อง คำละ 1 คะแนน รวมกับคะแนนที่เล่นครั้งแรก กลุ่มใดได้คะแนนมากที่สุดเป็นฝ่ายชนะ

ขั้นสรุป

5. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายสรุปว่า การเรียนรู้คำ คำที่มีลักษณะเหมือนกันมีหลายคำเป็นปัจจัยสำคัญในการแต่งประโยคและการเขียนเรื่อง

6. ให้นักเรียนทำแบบฝึกที่ 7

สื่อการเรียนรู้

ภาพนก

การวัดผลประเมินผล

วิธีการวัดผล	เครื่องมือวัดผล	เกณฑ์การประเมินผล
1. การตรวจผลงานการทำแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์	แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่ 7	เกณฑ์การผ่าน คือ คะแนนจากการวัดผลและประเมินผลไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75 ของคะแนนเต็ม
2. การทำแบบทดสอบท้ายแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์	แบบทดสอบท้ายแบบฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่ 7	เกณฑ์การผ่าน คือ คะแนนจากการวัดผลและประเมินผลไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75 ของคะแนนเต็ม

บันทึกหลังการสอน

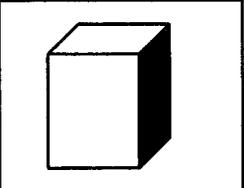
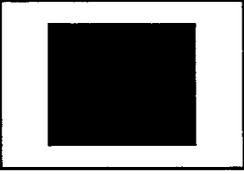
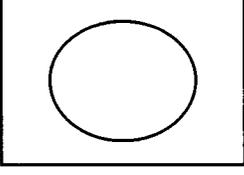
ภาคผนวก 4

เกม เขียนคำจากลักษณะ

อุปกรณ์ กระดาษคำสั่ง

วิธีการเล่นเกม

1. แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5 – 6 คน
2. แจกกระดาษคำสั่งกลุ่มละ 1 แผ่น แล้วให้นักเรียนหาคำที่มีลักษณะตรงกับคำที่กำหนดให้และเขียนลงในกระดาษให้มากที่สุดในเวลา (15 นาที) ให้เลขานุการกลุ่มจดบันทึกไว้
3. เมื่อหมดเวลาให้ตัวแทนกลุ่มออกมาอ่านและเขียนคำที่คิดได้บนกระดานดำ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง
4. กลุ่มใดเขียนได้ถูกต้องมากที่สุดเป็นฝ่ายชนะ

คำสั่ง จงหาคำที่มีลักษณะตรงกับคำที่กำหนดให้	
	ลักษณะเป็นสี่เหลี่ยม เช่น ตู้เย็น กลัง โทรทัศน์
	ลักษณะมีสีดำ เช่น ผม ปากกาดำ เลือดดำ กระเป๋
	ลักษณะเป็นวงกลม เช่น จาน แหวน นาฬิกา กระดุม

แบบวัดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ
มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรสุพรรณบุรี

แบบวัดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์

คำชี้แจง

แบบวัดนี้เป็นแบบวัดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ มี 1 ข้อ โดยให้นักเรียนดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. จากภาพให้นักเรียนเขียนคำให้ได้มากที่สุดภายในเวลา 5 นาที
2. จากภาพให้นักเรียนตั้งชื่อเรื่อง อย่างน้อย 3 ชื่อ และนำคำจากภาพมาเขียนข้อความบรรยายภาพ พร้อมทั้งระบายสีให้สวยงามภายในเวลา 35 นาที

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - สกุล	นางวิภา ทองบุรี
วัน เดือน ปี เกิด	2 กรกฎาคม 2502
สถานที่เกิด	35/1 หมู่ 5 ต.ลำพะยา อ.เมือง จ. ยะลา
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	พนักงานมหาวิทยาลัย สายวิชาการ (อาจารย์)
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม สังกัดคณะครุศาสตร์ โทร. 0-5525-8008

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2519	มัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสามัคคีศึกษา ยะลา
พ.ศ. 2522	ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) สาขาเลขานุการ ปัตตานี
พ.ศ. 2525	ประกาศนียบัตรการศึกษาชั้นสูง (ป.กศ.สูง) เอกเทคนิคการอาชีพเสื้อผ้า วิทยาลัยครูพิบูลสงคราม พิษณุโลก
พ.ศ. 2529	ครุศาสตรบัณฑิต (เอกการประถมศึกษา) วิทยาลัยครูพิบูลสงคราม พิษณุโลก
พ.ศ. 2551	ครุศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาหลักสูตรและการสอน) มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม พิษณุโลก

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม